

Програма "Европейско териториално сътрудничество"

**Гърция-България
2007-2013 г.**

CCI 2007CB163PO059

Версия: Окончателна
Дата: 03/08/2007 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

A.	ВЪВЕДЕНИЕ	5
I.	Въведение	5
	Законодателна рамка	6
B.	РЕЗЮМЕ	8
1.	Резюме на програмата	8
2.	Описание на програмния процес	9
V.	ЗОНА НА ПРОГРАМАТА	15
3.	Допустими области (NUTS III)	15
4.	Карти	16
5.	Съседна зона	18
Г.	ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА.....	19
	Част 1: Анализ на съществуващата ситуация и социо-икономическата среда .	19
1.1.	Анализ на съществуващата ситуация в зоната на Програмата..	19
1.2.	Анализ на резултатите от предишни интервенции (мерки?) в зоната	46
1.3.	Анализ на силните и слабите страни, възможностите за развитие и заплахите (SWOT)	51
	Част 2: Определение на Стратегията за Програмния период от 2007 – 2013 г.	60
2.1.	Въведение	60
2.2.	Обща стратегическа цел	61
2.3.	Конкретни цели.....	63
2.4.	Приоритетни оси	65
	Част 3: Приоритетни оси	67
3.1.	Въведение	67
3.2.	Приоритетна ос 1: Качество на живот.....	69
3.3.	Приоритетна ос 2: Достъпност.....	77
3.4.	Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси .	84
3.5.	Приоритетна ос 4: Техническа помощ.....	93
3.6.	Таблица – резюме на стратегията и приоритетните оси на Програмата	97
3.7.	Индикативна разбивка на бюджета.....	98
	Част 4: Определяне на крайните бенефициенти.....	103
4.1.	Въведение	103
4.2.	Бенефициенти съгласно Приоритетните оси на Програмата (2007 – 2013 г.).....	104
4.3.	Заключение	104
	Част 5: Програма „Гърция - България“ 2007 – 2013 г. и други политики на ЕС	105
5.1.	Осигуряване на устойчиво развитие	105
5.2.	Съгласие с политиките и приоритетите на ЕС.....	108
5.3.	Съответствие с националните политики и приоритети.....	110
5.4.	Резюме на предварителната оценка.....	113
5.5.	Не техническо резюме на Стратегическата оценка за въздействието върху околната среда	124
Раздел 6:	Изпълнителни органи и процедури	128
6.1.	Органи за управление и контрол.....	128
	Управляващ орган	128
	E-mail: interreg@mou.gr.....	129

Български национален партниращ орган.....	129
Сертифициращ орган.....	129
Одитен орган	129
6.2. Органи за управление и контрол.....	131
Описание.....	131
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	157
ПРИЛОЖЕНИЕ I: Статистически данни на областите по програмата...	158
Приложение II: Анализ на въпросниците	167
Приложение III: Добри практики в рамките на ИНТЕРРЕГ IIIA - ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2000 – 2006.....	181

СЪКРАЩЕНИЯ

ОО	Одитен орган
БГ	България
СО	Сертифициращ орган
ОСП	Обща селскостопанска политика
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ИО	Инициатива на Общността
ЕК	Европейска комисия
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕС	Европейски съюз
БВП	Брутен вътрешен продукт
ИТ	Информационни технологии
СПД	Съвместен програмен документ
УО	Управляващ орган
СЧ	Страни-членки
НПО	Неправителствена организация
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
NUTS	Номенклатура на териториални статистически единици
ОП	Оперативна програма
ПО	Приоритетна ос
Програма	Програма „България – Гърция 2007-2013 г.“
РП	Регионална политика
МСП	Малки и средни предприятия
SWOT	Силни страни, слаби страни, възможности и заплахи
ТП	Техническа помощ
ДДС	Данък добавена стойност

I. Въведение

Програмата Гърция – България ИНТЕРРЕГ IVA 2007-2013 г. е важна програма в рамките на Целта Европейско териториално сътрудничество за програмен период 2007 – 2013 г. предвид включването на България като държава членка на Европейския съюз през 2007 г. Цел Европейско териториално сътрудничество беше предложена от Европейската комисия като част от нейния пакет от реформи на кохезионната политика за 2007 г., насочена към засилване на сътрудничеството за насърчаване на балансираното и устойчиво развитие в цялата европейска зона.

В рамките на този обхват настоящият Програмен документ е съставен за целите на Програмата за посрещане на предизвикателствата и трудностите в целевата зона и за осигуряване на средства за преодоляване на препятствията пред балансираното и устойчиво икономическо и социално развитие.

Географската зона на програмата включва 7 Области от гръцка страна (Еврос, Кавала, Ксанти, Родопи, Драма, Солун и Серес) и 4 Области от българска страна (Благоевград, Смолян, Кърджали, Хасково) с площ от 40.202 км² и население от 2.812.236 жители. Първият вариант на програмата беше представен на Главна Дирекция Регионална политика на 9 март.

Програмният документ е в съответствие с Регламенти No 1080/2006 и 1083/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за Европейския фонд за регионално развитие, всички приложими Регламенти на ЕК за ЕФРР и Структурните фондове, националните законодателства и съобразно Директива на ЕС 2001/42/ЕС. По-долу следва аналитично описание на стратегическия обхват на Програмния документ, приоритетните оси и т.н.

Законодателна рамка

Настоящият документ е съставен на базата на следното европейско и национално законодателство:

Европейско законодателство

- Регламент на Съвета (ЕО) No 1083/2006 от 11 юли 2006 г., определящ общите условия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и отменящ Регламент (ЕО) No 1260/1999
- Допълнение към Регламент на Съвета (ЕО) No 1083/2006 of 11 юли 2006 Приложение IV – категории разходи (споменати в последната подточка)
- Регламент (ЕО) No 1081/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за Европейския социален фонд и отменящ Регламент (ЕО) No 1784/1999
- Регламент (ЕО) No 1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за Европейския фонд за регионално развитие и отменящ Регламент (ЕО) No 1783/1999
- Решение на Съвета от 6 октомври 2006 г. за Стратегическите насоки за сближаване на Общността
- Решение на Комисията от 4 август 2006 г. за определяне на приблизителното разпределение по държави членки на определените суми за Цел Европейско териториално сътрудничество за периода 2007-2013 г.
- Решение на Комисията от 31 октомври 2006 г., съдържащ списък на регионите или областите, които имат право да кандидатстват за финансиране от Европейския фонд за регионално развитие по трансграничните и транснационални линии на Цел Евопрйско териториално сътрудничество за периода 2007 до 2013 г.
- Регламент на Комисията (ЕК) No 1828/2006 от 8 декември 2006 г., определящ правила за прилагане на Регламент на Съвета (ЕО) No 1083/2006, определящ общите условия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и на Регламент (ЕО) No 1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за Европейския фонд за регионално развитие и неговото допълнение

Други европейски документи

- Програмен период 2007-2013 г: Служебни документи, ЕК ГД РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА
- Новият Програмен период 2007-2013 г. – ПРЕДВАРИТЕЛНИ НАСОКИ ЗА МЕТОДИТЕ НА ОЦЕНКА: ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА (Работен документ No. 2), ЕК ГД РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА, август 2006 г.
- Новият Програмен период 2007-2013 г. – ПРЕДВАРИТЕЛНИ НАСОКИ ЗА МЕТОДИТЕ НА ОЦЕНКА: ОЦЕНКА ПО ВРЕМЕ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД (Работен документ No. 5), ЕК ГД РЕГИО, октомври 2006 г.

Официални гръцки документи

- Национална стратегическа референтна рамка 2007-2013 г, Република Гърция, Министерство на икономиката и финансите, Генерален секретариат Инвестиции и Развитие, януари 2007 г.
- Оперативна програма за Македония и Тракия 2007-2013 г. (Втора версия, декември 2006 г.)
- Секторни Оперативни програми 2007-2013 г.

Официални български документи

- Национална стратегическа референтна рамка 2007-2013 г, Република България, декември 2006 г.
- Оперативна програма Регионално развитие 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството (Предварителна версия 9, октомври 2006 г.)
- Програма за регионално развитие на Югозападен район за планиране 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството (юни 2005 г.)
- Програма за регионално развитие на Южен Централен район за планиране 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството (юни 2005 г.)
- Секторна междинна оценка на Предприсъединителен инструмент ФАР на ЕС R/BG/REG/0601 (19/7/2006 г.)
- Междинна оценка на Предприсъединителен инструмент ФАР на ЕС R/BG/TRA/0506 (1/9/2005)
- Междинна оценка на Предприсъединителен инструмент ФАР на ЕС R/BG/TRA/0402 (7/12/2004)

1. Резюме на програмата

Настоящата Оперативна програма определя рамката за Европейско териториално трансгранично сътрудничество между Гърция и България. Програмата цели насърчаване на трансграничното сътрудничество посредством обединяване на усилията на различните участници от крайграничния регион и засилване на развитието на региона и трансформирането му в център за устойчиво развитие и разширяване на Европейската икономическа зона на Балканите, Черноморската зона и Източното Средиземноморие.

Оперативната програма Териториално трансгранично сътрудничество Гърция – България 2007-2013 г. е съсредоточена върху укрепване на мрежите и сътрудничеството в областта на сигурността на границите, управлението на природните ресурси, бизнеса и изследователските мрежи, за намиране на ефективни решения за безпрепятствена комуникация чрез модерна инфраструктура.

Освен това тя се стреми да насърчава хармонично, балансирано и устойчиво развитие на трансграничната зона, като същевременно намалява икономическите и социалните диспропорции, настъпили в изоставащи държави и региони и ускоряване на тяхното икономическо и социално преструктуриране. В този контекст Програмата ще подкрепя развитието и изпълнението на съвместни проекти / действия в трансграничната зона.

Настоящата Оперативна програма за Европейско териториално трансгранично сътрудничество е първата, която обхваща гръцко-българската гранична зона като вътрешна граница на ЕС в резултат на присъединяването на България към ЕС през януари 2007 г. Предложената стратегия представлява последователен и ефективен отговор на идентифицираните нужди, пречките и слабостите на зоната за сътрудничество и се стреми да бъде двигател за нейното социално-икономическо устойчиво развитие и сближаване.

Програмата ще насърчава сътрудничеството през границата чрез съсредоточаване върху стратегическото измерение на Европейското териториално трансгранично развитие, което включва и е в полза на местните общности.

2. Описание на програмния процес

Гърция-България ИНТЕРРЕГ IV А/Трансгранична програма 2007-2013 г е подготвена в рамките на Цел Европейско териториално сътрудничество (Цел3) за новия Програмен период от Съвместно координиращо звено, съставено от служители на Управляващия орган на ИНТЕРРЕГ от гръцка страна и представители на Министерството на регионалното развитие и благоустройството от българска страна. По време на подготовката на Програмния документ Съвместното координиращо звено беше подпомогнато от външни експерти. Бяха взети предвид няколко фактора: включването на България като нова страна членка, промените, настъпили в трансграничното сътрудничество поради този факт и новите правила за новия Програмен период.

Съвместното координиращо звено направи подбор на Технически консултант за подготовката на Програмния документ (TREK Consulting S.A.), на оценители за предварителната оценка (Ex-ante), на оценители за Стратегическата оценка за въздействието върху околната среда (COBOS) (ECO 3) и на Техническите консултанти за съставянето на Наръчник за програмата (AAM Management Information Consulting Ltd.).

Трябва да се отбележи, че програмата обхваща всички условия, изисквани от Регламентите за Структурните фондове. За да се осигури допълнителна информация за партньорите на програмата, ще бъде изработен наръчник. Наръчникът ще включва и ще конкретизира информация, която се съдържа в Програмата от рода на критерии за подбор на бенефициентите, подробно описание на процедурите за отправяне на покани за участие и избора на проекти, конкретните области на интервенция по приоритетните оси, насоки и правила за подготовка и написване на проект и всякаква друга информация в помощ и подкрепа на партньорите при подготовката на проектни предложения.

За изработването на Програмния документ са използвани разнообразни методически инструменти, осигуряващи съответствието на документа както с политиките и регламентите на ЕС и националните законодателства на двете участващи страни членки, така и с особеностите на бенефициентите на програмата. Така са гарантирани едновременно подходите отдолу-нагоре и отгоре-надолу. Всеки един от тези методи и стъпки, предприети за набиране и анализиране на информация, ще бъде допълнително разгледан в следващите части, за да помогне читателите да

разберат разнообразните фактори и аргументи, които са взети предвид при подготовката на настоящия Програмен документ.

Що се отнася до подхода отгоре-надолу, бяха прегледани всички съответни регламенти и политики на ЕС, предишни интервенции в трансграничната зона, настоящите Национални стратегически рамки на двете държави, НСРР в процес на одобряване (одобрена за гръцката страна на 30/03/2007) и съответните секторни и регионални планове, както и всякаква друга свързана документация, описана в Част I, озаглавена "Законодателна рамка". Консултациите с всички тези документи доведе до идентифицирането на европейски и национални приоритети и интервенциите, насърчавани на национално и международно ниво.

Съставянето на Програмния документ предлага изчерпателен анализ на съществуващото положение в трансграничната зона. Бяха събрани данни и информация от множество надеждни източници и анализирани по начин, който да произведе резултати за включване в SWOT анализа. Освен това бяха очертани и анализирани основните тенденции в развитието на всеки сектор. Цялата описана информация беше използвана за формулиране на Стратегията и Приоритетните оси на Програмата.

В същото време беше предприет и подход отдолу-нагоре за събиране на информация и мнения. За целта беше съставен и разпространен въпросник от отговорните органи (УО в Гърция и МРРБ в България) въз основа на идеята, че е необходимо събирането на информация за да се състави скала на интереса на тематичните сектори в крайграничната зона и възможните идеи за проекти, които могат да бъдат генерирани съвместно. Тази информация може да се използва за определяне на стратегически Приоритетни оси на Програмата.

Съставеният въпросник имаше две основни части:

- » В първата част потенциалните бенефициенти трябваше да подредят приоритетно тематичните сектори по скала от 1 до 12
- » Във втората част потенциалните бенефициенти бяха поканени да предложат идеи за проекти и да осигурят подробна информация за степента на развитие на проектите, потенциалните консорциуми и т.н.

Бяха събрани общо 65 въпросника от различни организации със седалище в зоната на Програмата, а други 16 бяха получени от организации от българската страна за съвместни идеи за проекти.

Анализът на въпросниците определи тематичните сектори с водещ интерес за бенефициентите в крайграничната зона, а тематичните сектори, в които вече са налице проектни идеи в по-напреднал етап на развитие бяха съответно идентифицирани (моля вижте Приложение II Анализ на въпросниците).

Информацията, събрана от въпросниците (подход отдолу-нагоре) беше съчетана с определените нужди и възможности на крайграничната зона (подход отгоре-надолу) и така бяха определени стратегия, приоритетни оси и области на интервенция от Програмата. Трябва освен това да се отбележи, че стратегията и Приоритетните оси бяха окончателно формулирани от Съвместното координиращо звено и представени публично и обсъдени по време на обществените консултации, проведени в Комотини на 12 февруари 2007 г. Присъстваха множество представители от двете страни членки. Обратната връзка от тези консултации също беше отчетена в подготовката на Програмния документ.

От съществено значение е, че Третата версия на Програмния документ беше обсъдена в Брюксел с Главна дирекция Регионална политика на 9 март, петък, 2007г. Бяха събрани мненията на всички страни за подготовката на окончателния документ. Освен това окончателните версии на Предварителната оценка и COBOS бяха представени и обсъдени на работна среща в София на 27 март, вторник, 2007 г. Окончателните версии бяха взети предвид и резюметата им бяха включени в настоящия Програмен документ.

Следващата таблица обобщава състоялите се срещи на Съвместното координиращо звено и съответните заключения:

Срещи	Основни заключения
<p>14/12/2005 г. София, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Необходимо е да се сформират съвместни работни органи за координация и по-добра подготовка и изпълнение на проекти. • Трябва да се постави акцент върху бъдещото програмиране, създаване на съответните структури и подготовка на проекти.
<p>26/1/2006 г. София, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да се подготвят Технически задания с оглед тръжната процедура да стартира възможно най-скоро • Трябва да се състави строг график и разпределение на отговорностите • Назначаването на членове на Програмния комитет и на Работната група трябва да бъде завършено. • Ще бъдат изпратени примери на Технически задания от представителя на ЕК.
<p>2/3/2006 г. Солун, Гърция</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Синтез на Работната група за изработване на документа – делегиране на отговорности. • Подробно разискване на въпроса за Комитета за наблюдение • Създаване на линк на сайта на ИНТЕРПРЕГ, свързан с подготовката на програмата
<p>13/4/2006 г. Сандански, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Бяха обсъдени изискванията за експертите за предварителната оценка и СОВОС • Съвместен програмен комитет: дискусия по неговите роли и състав • Беше решено проекта на структурата и процедурните правила на СПК да бъде изпратен преди Великден; • Беше направено предложение да се установи информационен офис на българска територия
<p>20/9/2006 г. Солун, Гърция</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Беше решено да се подготви Допълнение към програмата (или Наръчник на Програмата). Консултантът за тази задача ще бъде избран от българската страна след публикуване на покана за представяне на предложения. • Съвместния програмен комитет: обсъждане на неговата роля и състав. • Съвместен технически секретариат, състоящ се от 8

Срещи	Основни заключения
	члена, по трима от всяка страна, един секретар и ръководител.
<p align="center">30/10/2006 г. Благоевград, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Потвърждаване на българската избираема територия и дискусия за потенциалните бенефициенти. • Обсъждане на методологията и разпространение на въпросник сред потенциалните бенефициенти. Окончателната версия на въпросника ще бъде изпратена на заинтересованите страни, придружена от обяснително писмо. • Координиращото звено реши да проведе три срещи за консултации в граничния регион (две в Гърция и една в България)
<p align="center">7/2/2007 г. Сандански, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Представяне на проекта на Глава 2 от Оперативната програма за периода 2007-2013 г. и обсъждане на предложените стратегии, приоритетни оси и области на интервенция • Подготовка на обществените консултации, които ще се състоят в Комотини, Гърция, на 12 февруари 2007 г.
<p align="center">12/2/2007 г. Комотини, Гърция</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Управляващи структури:</u> Тази среща беше фокусирана върху изясняване на ролята и състава на Съвместния технически секретариат и Информационния офис от българската страна на границата, който ще бъде разположен в Смолян. • <u>Процес на подбор на проекти:</u> Бяха обсъдени основните моменти от процеса на Подбор на проекти. • Програмният документ ще въведе само рамката на Процедурите за изпълнение и няма да навлиза в подробности, освен ако това не се изисква изрично от насоките на ЕС • Консултантът за техническа помощ, избран от българската страна, вече работи по Наръчника на програмата/ Вътрешния документ, който ще включва всички необходими процедури за изпълнение.
<p align="center">9/3/2007 г. Брюксел, Белгия</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Представяне на проекта на ОП пред ГД РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА

Срещи	Основни заключения
<p align="center">27/3/2007 г. София, България</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Представяне на окончателната версия на предварителната оценка и СОВОС за ОП Гърция-България 2007-2013 г. • Изпълнителна агенция "Програма ФАР" няма акредитация за сключване на договори. Тя не може да удължи договора с ЕСО 3 без финансовото покриване на допълнителните задачи, въпреки наличието на средства по ФАР за пренасочване. • Гръцката страна информира участниците, че ще проучи възможностите за решаването на този проблем чрез „пряко договаряне“ със същите експерти.

В ЗОНА НА ПРОГРАМАТА

3. Избираема територия (NUTS III)

ТАБЛИЦА 1: ИЗБИРАЕМА ТЕРИТОРИЯ	
<u>NUTS II</u>	4 РЕГИОНА: <ul style="list-style-type: none"> • Източна Македония – Тракия (GR11) • Централна Македония (GR12) • Югозападен район (BG41) • Южен централен район (BG42)
<u>NUTS III</u>	7 ПРЕФЕКТУРИ И 4 ОБЛАСТИ: <ul style="list-style-type: none"> • Еврос (GR111) • Кавала (GR115)* • Ксанти (GR112) • Родопи (GR113) • Драма (GR114) • Солун (GR122) • Серес (GR126) • Благоевград (BG413) • Смолян (BG424) • Кърджали (BG425) • Хасково (BG422) <p><i>*Кавала (като прилежаща област)¹</i></p>
<u>NUTS IV</u>	154 ОБЩИНИ

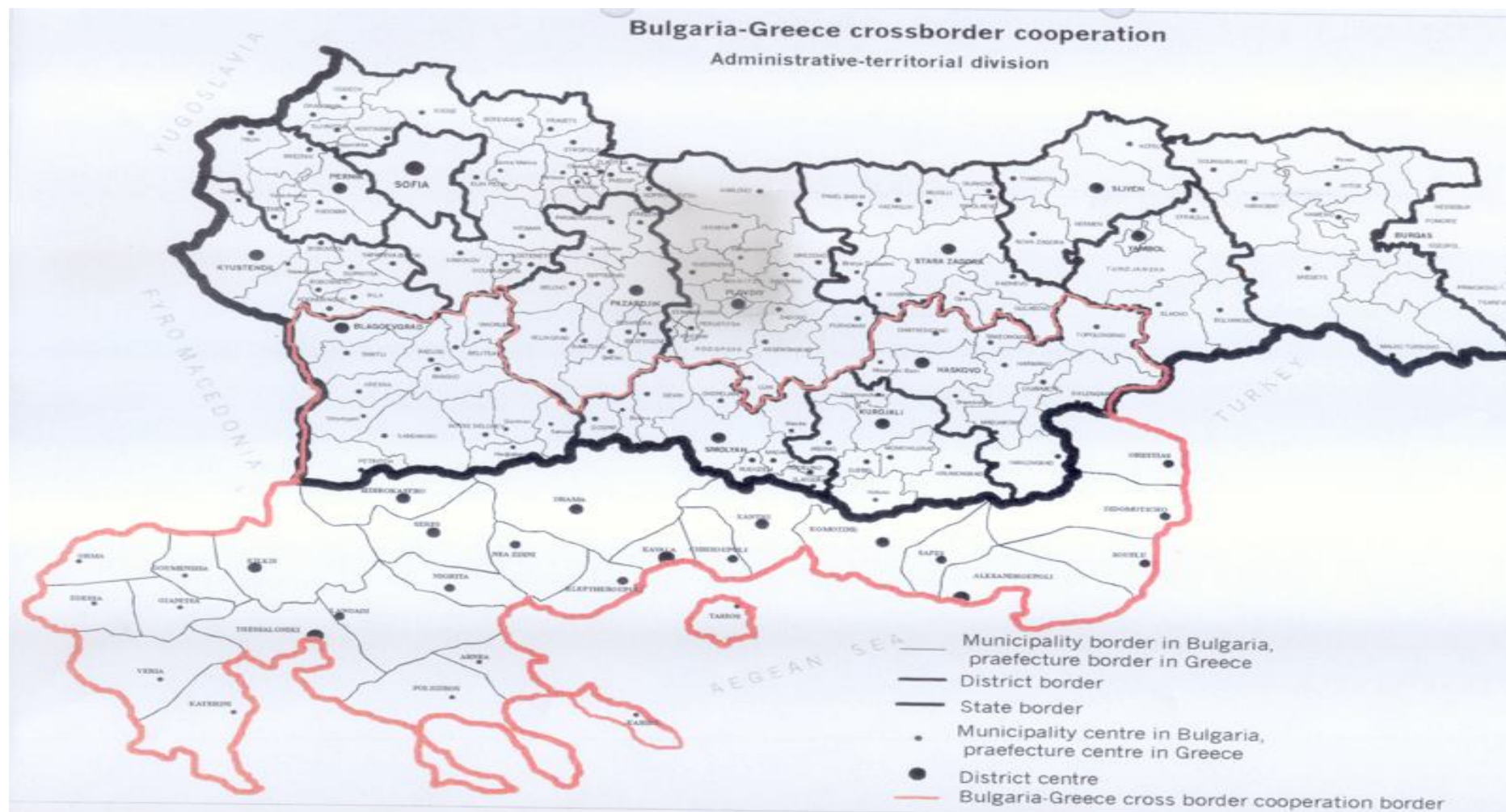
¹ Въз основа на правилото за гъвкавост, включено в Член 21, алинея 1 от Регламента за ЕФРР, Област Кавала/ Гърция (NUTS III) ще бъде включена в Програмата Гърция- България 2007-2013 г. като прилежаща област с общи разходи за проектите от тази област, ненадвишаващи 20% от общите разходи за програмата.

4. Карти

Фигура 1: Карта на избираемата територия Гърция – България²

² http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/90/EU_location_BUL.png

Фигура 2: Административно-териториално деление на избираемата територия Гърция-България³

³ Програмен документ ИНТЕРРЕГ III А/ФАР ТГС GR – BG, ПРЕРАБОТЕНА ВЕРСИЯ 2004 Г.

5. Прилежаща зона

В допълнение към избираемите територии NUTS III за изпълнението на Програма Трансгранично сътрудничество Гърция – България 2007-2013 г. беше предложено, въз основа на правилото за гъвкавост, разпоредено в Член 21, алинея 1 от Регламента за ЕФРР, Кавала да бъде включена като прилежаща област по NUTS III с общи разходи за проектите от тази област, които не надвишават 20% от общите разходи на програмата.

Налице са стабилни аргументи за включването на Кавала в зоната на Програмата, тъй като тя е допустима област по NUTS III в текущата Програма ИНТЕРРЕГ/ФАР ТГС Гърция-България. Към момента се изпълняват проекти на приблизителна стойност 6.000.000,00 €, засилващи и насърчаващи предприемачеството, популяризиращи туристическите ресурси в широката област, предимно в Благоевград и Смолян (България), опазващи и популяризиращи биологични видове и културни ресурси.

Тъй като област Кавала беше допустима през предишния програмен период 2000-2006 г. и участва активно в успешната реализация на проекти в горепосочените сектори, организации, местни власти и други публични и частни лица от областта образуваха мрежи за сътрудничество и обмен.

Безпрепятственото сътрудничество между Кавала и основно Благоевград и Смолян се подпомага от близостта и лесния достъп. Кавала е най-близкото пристанище, осигуряващо достъп до Егейско море. Пристанището **Филипос II** в Кавала, снабдено с търговски и туристически съоръжения, предлага уникални възможности за населението от българската страна на избираемата територия. Международното летище **Александър Велики** в Кавала е по-близо до населението, живеещо в областите Благоевград, Смолян и Кърджали от всяко друго летище (в и отвъд избираемата територия).

Търговските, културните, научните, техническите и други видове обмен и сътрудничество между хората и властите на Кавала и избираемите български области са подпомогнати от съществуващите мрежи (автомагистрала Игнатия), предвидените мрежи (вертикалната ос Екзохи-Ксанти) и граничния контролно-пропускателен пункт в Екзохи-Ксанти, която намалява времето и разстоянието за достъп в двете посоки.

Тази област има еднакви нужди, ограничения и характеристики с крайграничната зона. Включването ѝ осигурява цялостност на избираемата територия.

Г. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА

Част 1: Анализ на съществуващото положение и социално-икономическата среда

1.1. Анализ на съществуващото положение в зоната на Програмата

Зоната за трансгранично сътрудничество се простира върху 40.202 км² и има общо население от 2.812.236 жители. Тя обхваща четири териториални нива NUTS II (Региони), 11 териториални единици NUTS III (Префектури в Гърция и Области в България) и 154 териториални единици NUTS IV (Общини), както е посочено в следващата таблица 2.

ТАБЛИЦА 2: Общи данни за избираемата територия			
	ТГС територия	Гърция	България
Територия (км ²)	40.202	21.808,00	18.393,90
% от страната		16.5%	16,6%
Население	2.812.236	1.923.035	889.201
% от страната		17,28%	11,52%
Административно-териториални и планови единици			
NUTS II	2 региона: Източна Македония-Тракия и Централна Македония 2 района за планиране: Югозападен и Южен централен		
NUTS III	7 Префектури: Еврос, Кавала*, Ксанти, Родопи, Драма, Солун, Серес (ГР) *Кавала (като прилежаща област) 4 Области: Благоевград, Смолян, Кърджали, Хасково (БГ)		
NUTS IV	154 общини		

Избираемата територия се простира по границата между Гърция и България. През последните години граничната зона разви висока степен на сътрудничество. Сериозен тласък на трансграничното сътрудничество беше даден от Инициативата на Общността ИНТЕРРЕГ I (1989-1993 г.) въпреки сравнително малкия обем на предоставените средства.

От средата на 90-те и по време на Инициативата на Общността ИНТЕРРЕГ II (1994-1999 г.) беше установена нуждата от трансгранично сътрудничество и бяха насърчени значими проекти като важна предпоставка за засилване на икономическото сътрудничество между двете държави с акцент върху граничните зони.

Програмата ИНТЕРРЕГ IIIA / ФАР ТГС Гърция-България 2000-2006 г. беше одобрена от Европейския съюз на 27/12/2001 г. по силата на Решение No. (2001) 4076/27-12-2001 на Европейската комисия. Общата цел на Програмата беше региона да се развие като център и ядро на мира, устойчивото развитие и разширяването на Европейската икономическа зона във вътрешността на Балканите, Черноморската зона и Източното Средиземноморие. Програмата укрепи трансграничното сътрудничество в областта на сигурността на границите, управлението на природните ресурси, бизнеса и изследователските мрежи и предложи решения за безпрепятствена комуникация посредством модерна инфраструктура.

1.1.1. Географски характеристики и околна среда

География

Зоната на трансгранично сътрудничество обхваща 40.202 км². Тя се простира от българската граница с Бивша югославска република Македония на запад до долината на **река Марица (Еврос)** на изток и **Тракийската** низина на север. Регионът обхваща планинските вериги **Рила, Пирин и Родопи** с техните изумителни гори и огромен потенциал за развитие на туризма. В тази зона се намират и реките **Стримон (Струма), Нестос (Места), Ардас (Арда) и Еврос (Марица)** и множество езера.

Основните характеристики на избираемата територия са големите планини, които възпрепятстват лесния достъп до районите от двете страни на границата. Поради планинския характер на областта, атмосферната наситеност с валежи е висока и това създава хидрографска мрежа със стратегическо значение за икономическия растеж. В същото време водните ресурси поддържат крехки екосистеми (мочурища, крайречни гори и т.н.), чието управление изисква внимание.

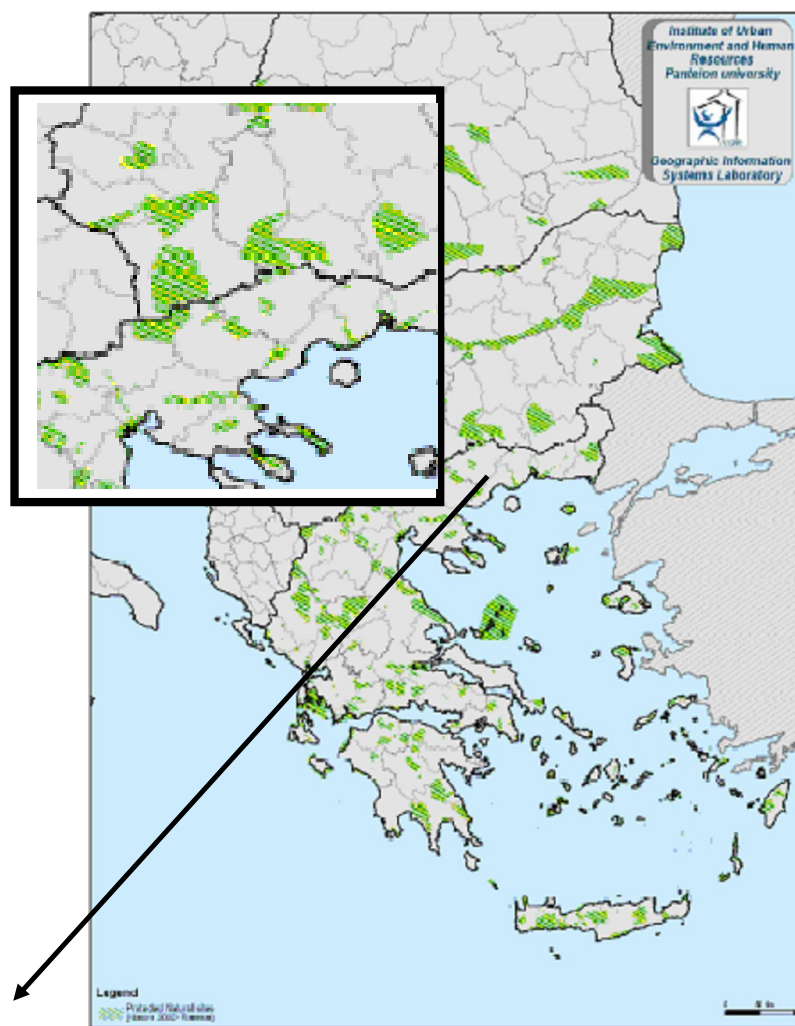
Природна среда

Избираемата територия е една от най-чувствителните в екологично отношение области на Средиземноморието. Тя включва важни гранични планински вериги и екосистеми с екологична стойност и биоразнообразие, както и крайбрежни зони, защитени по Конвенцията **РАМСАР**⁴. Зоната включва 76 обекта по **NATURA 2000**. Очаква се броя да се увеличи, тъй като България е в процес на одобрение на ново предложение за защита на природни ресурси в Пирин и Рила. Значителен брой културни и природни паметници и обекти са включени в списъка за **Световното наследство на ЮНЕСКО**.

Най-важните защитени зони, както е определено в законодателството за опазването на природната среда, флората и фауната, са:

- **Мочурищата от Рамсар:** Делтата на Еврос, Езеро Вистонида – Лагуна Порто Лагос и Езеро Митрику, Езеро Исмариди и Комплекс Тракийска лагуна, Делтата на Нестос, Езеро Волви и Езеро Коронея, Езеро Керкини {ГР}
- **Списък на Световното наследство на ЮНЕСКО:** Национален парк Пирин (от 1983 г) {БГ}
- **НАТУРА 2000:** общо 76 обекта, очаквано увеличение през 2007 г. {ГР}
- **Национални паркове:** Национален парк Рила и Национален парк Пирин {БГ}
- **Гори с изключителна красота:** долината на река Нестос {ГР}
- **Природни паметници, включени в списъка:** Плажна гора Хайду Кула {ГР}, Национален парк Пирин {БГ}, Гората Фрактос {ГР}, Девствена гора в Централни Родопи {ГР}, Вронтус – Планини Лаилиас {ГР}
- **Важни райони, обитавани от птици:** 8 области в Тракия, 10 области в Източна Македония и 24 области в Централна и Западна Македония {ГР}
- **Биогенетични резервати:** Връх Хайду Кула и околните върхове {ГР}, Девствена гора в Централни Родопи {ГР},

⁴ Конвенция Рамсар: Конвенцията за мочурищата, подписана в Рамсар, Иран през 1971 г, в междуправителствен договор, определящ рамката за национални действия и международно сътрудничество за консервация и разумно ползване на мочурища и техните ресурси. Към момента Конвенцията има 154 страни с 1671 мочурища на обща площ от 151 милиона хектара, определени за включване в Списъка на мочурищата от международно значение Рамсар.

Водни ресурси и управление

Бяха построени три язовира по долината на река **Нестос (Места)** в област Драма NUTS III (от гръцка страна) за производство на енергия и за напояване: в **Тисаврос, Платановрис и Теменос**. Най-големият от трите е помпената водохранилителна станция в Платановрис, която е и най-високата в Европа. В област Кърджали също има **три язовира по течението на река Арда** за целите на енергопроизводството и напояването⁶.

Наводненията са важен проблем в крайграничната зона. Реките **Нестос (Места), Арда и Еврос (Марицаа)** преливат често заради сезонните дъждове. Управлението на водите трябва да се извършва общо за целия речен басейн, а не поотделно в двете държави. Налице са подобрения в сътрудничеството между държавите по

⁵ Институт за градска среда и човешки ресурси към Университета Пантеон, Атина

⁶ ЮНЕСКО: www.unesco.org / Министерство на околната среда: www.minenvi.gr / Корпорация електроцентрали: www.dei.gr / Община Кърджали: www.kardjali.bg

отношение на наблюдението и управлението водните ресурси, но има поле за бъдещи действия.⁷

Замърсяване и екологични рискове

Електроцентралата **Марица Изток** е една от най-замърсяващите индустрии в региона. Тя произвежда вредни емисии, които се разпространяват през границата. Филтрирането на произведените газове трябва да отговаря на европейските стандарти.

Замърсяването на въздуха е значително в градските центрове (най-вече в големия град Солун) вследствие на индустриална дейност. Качеството на въздуха допълнително се влошава от функционирането на топлоцентралата в района на Комотини. До момента, обаче, не са предприети никакви мерки за регулиране на замърсяването на въздуха в цялата зона на програмата.

Замърсяването на водите е въпрос от изключителна важност в областта, тъй като водните басейни се използват за водоснабдяване и напояване.

Тенденции на развитие

Избираемата територия е богата на природни ресурси. В нея има трансгранични реки, гори, повърхностни води, защитени зони и засилваща се информираност на обществеността и властите за екологичните проблеми. Освен това множество НПО от региона работят с акцент върху въпросите на околната среда и опазването на природните ресурси. Въпреки това е необходимо да се наблегне на нуждата от бъдещо сътрудничество за популяризиране, управление и опазване на природните ресурси. Екосистемата, намираща се в зоната на програмата, е особено чувствителна и се нуждае от устойчиво управление, за да бъдат избегнати сериозни заплахи от рода на влошаване качеството на водата, почвите и въздуха и изчезване на животински и растителни видове. Различни власти предприеха инициативи в подкрепа на управлението на водите за намаляване на природните бедствия, предизвикани от наводнения и осигуряване на рационално ползване на водата и торовете за селскостопански нужди.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/links.htm.

Разнообразието от природни ресурси в крайграничната зона предлага уникална възможност за развитие на алтернативни форми на туризъм, които към момента са на ранен етап и се нуждаят от бъдещо развитие.

Зоната е богата на природни ресурси като водни басейни, гори, интересни забележителности и т. н. Широката общественост и властите все повече разбират екологичните проблеми, доказателство за което е големия брой НПО, работещи в региона.

1.1.2. Социо-демографски данни

Населението на трансграничния район възлиза на 2 812 236 души⁸. Според данните за възрастовото разпределение, населението там е доста еднородно; характерен признак за това е високата концентрация на възрастовата група 15-64 години (виж Таблица А в Приложение I), а също така и нарастващият процент на възрастовата група над 60 години, което показва, че населението е застаряващо. Освен това наблюдаваме и тенденция към обезлюдяване на селските райони в резултат на увеличаващия се поток към градските центрове, което е продиктувано от трудностите при намиране на работа.

Установено е, че населението в Драма, Ксанти, Родопи и Еврос се е повишило леко в сравнение с това през 1996 година (593 580), но в него не се включва потока от бежанци и имигранти, които са влезли в страната през сегашното десетилетие. Градското население възлиза на 40% от общото население и показва тенденция към повишаване в комбинация с признаците за обезлюдяване на областите граничещи с България и тези в планинските райони. Селскостопанското население заема 43% от общото и намалява спрямо 1981 година.

Общото население на Солун и Серес възлиза на 1 315 565 души (46,78% от общото население на територията на трансгранично сътрудничество). Градското население възлиза на 71,4% и 25,1% в Префектурите на Солун и Серес, докато селското население достига до съответно 7,4% и 51,4%⁹.

Според предварителни данни от преброяване на населението през 2005 за Областите Хасково, Кърджали, Благоевград, и Смолян, проведено в Българския от

⁸ Национална Статистическа Служба в Гърция, 2006 & Национален Статистически Институт в България, 2005

⁹ Национална Статистическа Служба в Гърция, 2006 & Национален Статистически Институт в България, 2005

Националният статистически институт, населението в избираемия регион възлиза на 889 201 души и обхваща 11,52% от общото население на България. Значение има и високата концентрация на хора над 60 години, което показва сериозно застаряване на населението, докато съответните данни за всички области за деца между 0 и 9 са относително ниски. Това също става ясно от данните за раждаемостта и смъртността, налични за българските райони, от които се вижда, че само в Кърджали съответните съотношения са равни.

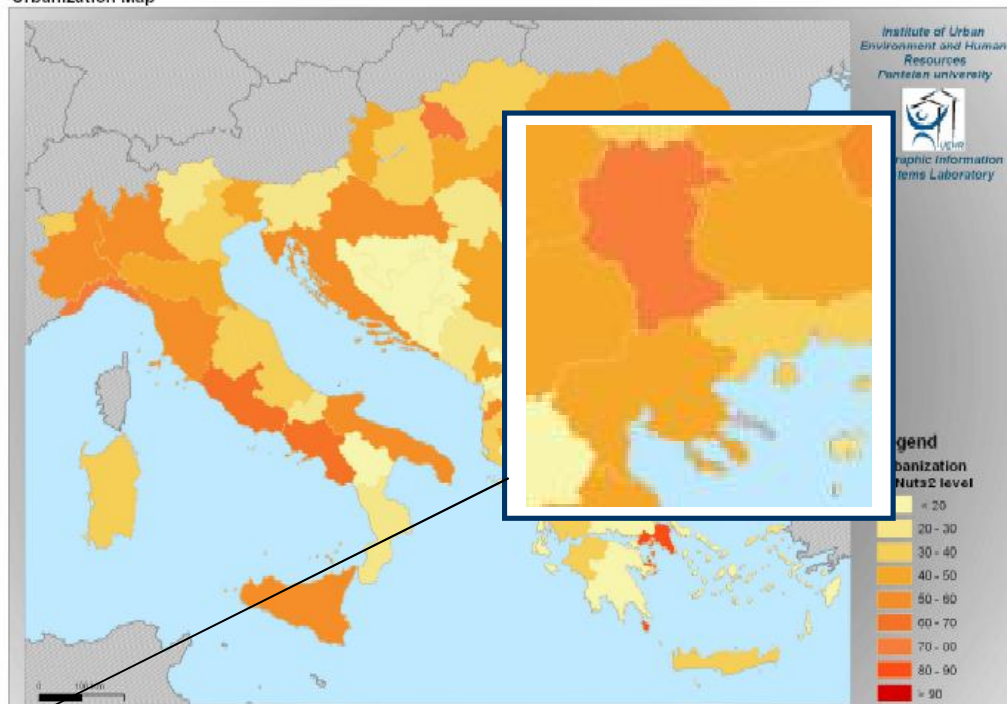
Що се отнася до гъстотата на населението в тези райони, важно е да се отбележи, че Смолян е сред най-слабо населените райони със средна гъстота на населението от 41.7 души на км² (2004), следван от Хасково (48.5) и Кърджали (49.8); само Благоевград, който има средна гъстота от 51.9 души на кв. км. е малко по-близко до националното средно ниво от 69.9.

Тенденции за развитие

Избираемата територия се характеризира със застаряващо население, следователно и с намаляваща работна сила. Групата на хората над 60 години е значително по-голяма в сравнение с тази от населението на по-малко от 15 години. Важна е и тенденцията за вътрешна миграция от провинцията към градските центрове, основно поради причини, свързани със заетостта, феномен, който е особено очевиден в Солун, представляващ столичен център на Северна Гърция и Югоизточните Балкани като цяло.

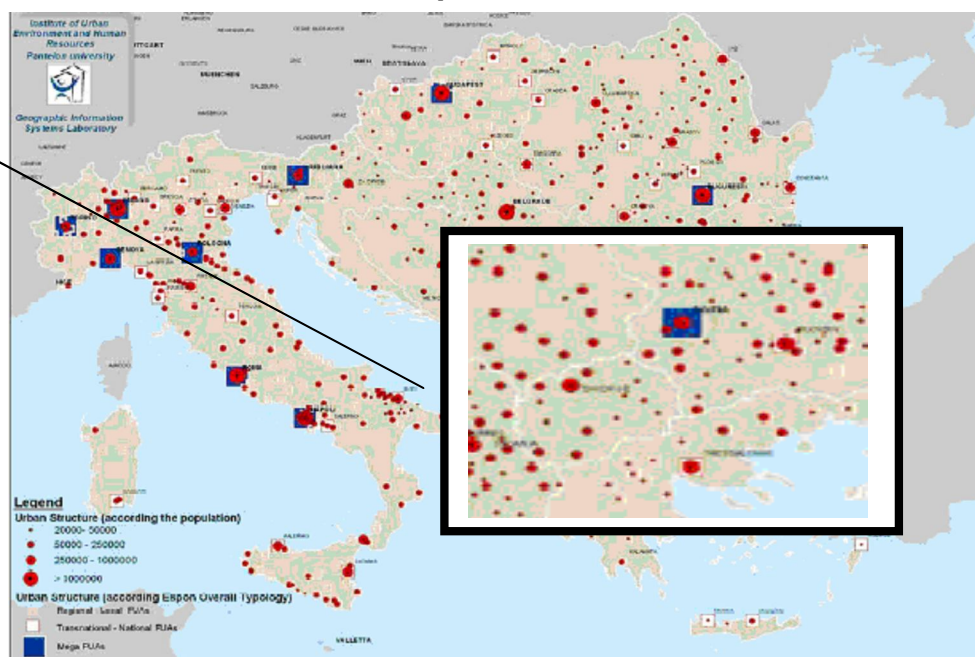
Накратко, демографският профил на областта може да се обобщи със следното: застаряващо население, напускане на селските райони в полза на големите градове, урбанизация.

Urbanization Map

Фиг. 4: Урбанизация

Зона на
ТГС

Фиг. 5: Урбанизационна структура според населението¹¹

¹⁰ Институт за изследване на градската среда и човешките ресурси, Университет Пантеон, Атина

¹¹ Институт за изследване на градската среда и човешките ресурси, Университет Пантеон, Атина

1.1.3. Икономически данни

В трансграничния регион съществува хетерогенна икономическа структура главно поради факта, че като другите посткомунистически държави в региона, България е в период на преход, белязан от икономическа, фискална и институционална реформа. Таблица Б към Приложение I показва приноса на всеки сектор за БВП и заетостта в трансграничния регион (в %). От тази таблица ясно се вижда, че третичния сектор е най-големият що се отнася до приноса му за БВП, и за това, че в него е заета голяма част от работната ръка.

Вторичният сектор също така играе важна роля. Таблица В от Приложение I показва БВП на глава от населението в допустимите зони, факт който разкрива икономическата хетерогенност, спомената по-горе. БВП е много под националните средни стойности за двете страни; единственото изключение е Солун, който е близко до гръцкия среден процент на националния БВП.

Първичен сектор

Първичният сектор в избираемата зона е значително развит, в сравнение с националните средни стойности и е свързан с вторичния сектор, като фокусът е върху националното потребление и износните стоки. По този начин, се получава междурегионален дисбаланс относно важността на първичния сектор, което може лесно да се обясни с профила на допустимите NUTS III региони (напр. Кърджали и Родопи, поради техните географски и демографски особености, изглежда имат значителен първичен сектор в сравнение със Солун или Серес, които имат по-малко селско население).

Първичният сектор в Областите Хасково, Смолян, Кърджали и Благоевград включва земеделие и лесовъдство: отглеждане на интензивни култури, като зеленчуци, лозя, тютюн, картофи, памук, плодове, както и зърнени култури. Тенденцията, наблюдаваща се през 90-те, към значително намаляване на производителността и добива от културите, започна да се променя в положителна насока; въпреки това, проблемът с откриване на пазари за селскостопанската продукция и за организацията на сектора продължава да играе ролята на важен ограничаващ

фактор за развитието на региона. В сектора са заети средно около 22,75% от населението в областта, т.е. 11,15% над националния показател¹².

Прилагането на ОСП ще доведе до ново, по-конкурентно и по-доходоносно отглеждане на културите. В общи линии, изглежда, че се правят усилия да се промени традиционното отглеждане на зърнени култури и да се насочи към други култури, включително и към органични. Въпреки това, трябва да се извърви дълъг път докато се адаптира секторът към новата ОСП.

Наличието на риболов е също така изключително важно, тъй като обширна част от региона на ТГС е разположена в близост до море. Голяма част от населението в Солун и Александруполис се занимава с рибарство и отглеждане на рибни култури в залива Термайкос, което представлява значителна част от националната икономика.

Вторичен сектор

В избираемите зони е развит вторичният сектор, а именно индустрия и най-вече преработвателна промишленост (предимно в Солун). Частните инвестиционни проекти се изпълняват в новоорганизираните региони на развитие, а **индустриалните паркове** вече съществуват в **Серес, Родопи, Ксанти, и Еврос**¹³. Чрез програмите за регионално развитие (РОП) за Централна Македония и Източна Македония-Тракия, подобни инициативи могат да бъдат разширени и подобрени. Повече от 15 000 предприятия функционират във вторичния сектор на гръцката част от избираемата зона.

Индустрията също така е развита в районите на Хасково, Смолян, Кърджали и Благоевград. Полагат се значителни усилия за засилване на вторичния сектор. В района на Благоевград и Гоце Делчев, в частност, съществува модерен инструмент за подпомагане на предприемачите, занимаващи се със 'зелени проекти', **бизнес инкубатор**.

Други главни индустриални подсектори, освен традиционната добивна промишленост, са производството на храни и напитки, тютюневата индустрия, машиностроенето и металургията, производството на облекла и текстил. Сериозният спад, който се наблюдава по време на индустриалното развитие на региона през 90-те, довежда до значителен упадък на сектора и пораждането на неблагоприятни

¹² Национална Статистическа Служба в Гърция, 2006 & Национален Статистически Институт в България, 2005

¹³ Гръцко Министерство на Развитието: www.ypan.gr /

структурни промени. Днес не съществува нито един индустриален парк в българската избираема територия, за разлика от съседните на България региони.

Друг икономически въпрос, който е от изключителна важност за трансграничната зона, е преместването на предприятията в рамките на зоната. През последните няколко години, много предприятия от текстилния сектор се преместиха от Драма, Серес и Солун в областите Благоевград и Смолян, с цел намаляването на производствените им разходи като се възползват от ниското заплащане на българската работна ръка¹⁴.

Повечето от предприятията, функциониращи в зоната на ТГС, са малки или много малки и показват забавяне при внедряването на нови технологии и при рационализирането на производствения им капацитет.

Третичен сектор

Секторът на услугите в зоната на ТГС е много активен. Той е облагодетелстван от наличието / подкрепата на финансовите институции и съвременните технологии и от връзката му с Балканите и с черноморските страни. Предприятията, функциониращи в третичния сектор, са разположени главно в големите градски центрове като Солун, Благоевград и Серес. Повечето от тези предприятия се занимават с финансови / банкови услуги, телекомуникации, търговия и логистика и показват динамичен потенциал за развитие. Очаква се също така, че тристранното сътрудничество между Русия – България – Гърция при разработването на преноса на петрол ще доведе до нови инвестиции за енергетиката и другите съпътстващи дейности. В Солун, в качеството му на главен столичен център са също така развити конкурентни здравни услуги, предлагани от частни здравни организации, които се радват на висока репутация и престиж, и които привличат пациенти / клиенти от Южна Гърция и другите Балкански страни¹⁵. Въпреки това, липсата на данни относно произхода на пациентите затруднява формулирането на точни заключения.

Туризм

Трансграничната зона има важно конкурентно предимство, а именно - изключителната комбинация от природни ресурси. Планинският релеф, морските брегове, реките и горите, естествените дадености я превръщат в привлекателна

¹⁴ Търговска и Индустриална Камара на Солун

¹⁵ Гръцко Министерство на развитието

притегателна точка за туристите през всички сезони. Избираемата зона притежава потенциал да посреща посетители с различни интереси и да им предлага алтернативни решения за развлечение и туризъм.

Въпреки това, нито масовият туризъм през летния сезон, нито алтернативният туризъм са еднакво развити в избираемата зона. Наблюдават се основни междурегионални различия. Туристическата индустрия се развива непрекъснато и перспективите за допълнителен напредък са много. Трябва да се отбележи обаче, че на предприятиите досега инициативи им липсва координация. В действителност, в някои зони като Солун и Кавала, туристическата инфраструктура съществува заради масовия и бизнес туризъм, но без да има определена взаимовръзка между услугите и специалистите в туристическия сектор.

От друга страна, през последните десет години, най-вече в гръцката част на избираемата зона (резултат от РОП и Инициативата на Общността LEADER), се наблюдава бум на агротуристическата инфраструктура, като например малки вилички, битови ресторанти и търговия с местни продукти и гастрономия. Тази тенденция е доста динамична и в двете страни на избираемата зона и изглежда способна да превърне цели региони в притегателни точки за проявяващите интерес към селския туризъм. В допълнение, многобройните уникални ресурси могат лесно да привлекат туристи и да им предложат голям брой алтернативи.

Например, в областта могат да се проучат следните предложения:

- Археологически обекти и музеи (напр. Мелник, Перперикон, древния театър в Кавала, Филипи)
- Естествени минерални извори - Спа (напр. Сандански, Девин, Серес)
- Църкви и Манастири (Рилският манастир, записан в списъка на ЮНЕСКО за световното културно и природно наследство)
- Ски центрове (Пампорово, Лайлиас-Серес, Фалакро-Драма)

Що се отнася до бизнес и конгресния туризъм, трябва да се отбележи, че в зоната на ТГС (главно в Солун), всяка година се организират множество бизнес събития, изложби, конгреси и срещи на високо равнище. Те са свързани със специфична целева група с високи очаквания и стандарти, които изискват комплексна стратегия

и разнообразяване на предлаганите продукти и услуги що се отнася до качество, цена и автентичност¹⁶.

Тенденции за развитие

БВП на глава от населението на областта показва нейната разнородност и вътрешно регионални различия. Икономическият профил показва значително намаляване на дела на първичния сектор, цялостно намаляване на заетостта във вторичния сектор и бързо развитие на третичния сектор.

Първичният сектор изисква драстична и незабавна рационализация, за да може да се подготви за новата ОСП. Изграждането на стабилен вторичен сектор изисква наличието на качествена бизнес инфраструктура, професионална помощ и други важни услуги за предприятията, разположени в цялата гранична зона. Развитието на бизнес инфраструктурата и услугите трябва да бъде приоритет за граничната зона. Създаването на мрежи за сътрудничество, интегрирането на иновационни методи и инструменти, което вече е в ход, се нуждае от по-нататъшно развитие и подкрепа. Дейности като енергетика, телекомуникации, хранителна промишленост и логистика привличат интереса на инвеститорите и трябва да вземат дейно участие в икономическото развитие на зоната.

Въпреки потенциала на зоната на Програмата, все още съществува значително объркан подход към туризма като към индустриален сектор на национално и регионално ниво; наблюдава се липсата на интегриран подход. Особено видно е, че не съществува трансгранично измерение в съществуващите туристически инициативи в региона на Програмата. Въпреки това, природните и другите ресурси създават възможност за различни форми на туризъм. Зоната на ТГС изисква интегриран подход, посветен на качеството, фокусиран върху задоволяване на клиентите и основан на икономическите, социалните и екологични измерения на устойчивото развитие.

1.1.4. Заетост – безработица

Съществуват разлики в степента на заетост в избираемата зона на Програмата, с ясно изразена положителна картина за гръцката част и най-вече за региона на Централна Македония. Струва си да се отбележи, че високите стандарти при

¹⁶ Гръцка Национална Организация за туризъм /www.gnto.gr, Гръцка Асоциация за Туризъм и Пътнически Агенции – ГАТПА / www.hatta.gr, Агротуристически АД / www.agrotour.gr, Община Благоевград, www.blagoevgrad.bg

обучението в този регион са го превърнали в притегателна точка за хора от цялата страна. Следователно, пазарът на труда в региона предлага високи стандарти при услугите в специализираните сектори на новата икономика.

Заетост

Що се отнася до структурата на заетостта сред секторите на икономическа активност, първичният сектор играе важна роля в икономиката (Таблица Б от Приложение I), отличавайки се с високи данни за заетостта въпреки, че точно това е секторът, който понесе най-големите загуби на работна ръка. Това е резултат от застаряването на населението, занимаващо се със земеделие и пренасочването на младите хора към неземеделски дейности. В сравнение с общите данни за страната, регионът на Централна Македония е силно земеделски, въпреки че процентът на заетост в първичния сектор постоянно се понижава; от друга страна, секторът на услугите е доста динамичен и е този, който има потенциал да привлече значителна работна ръка в бъдеще.

Работната ръка в българската зона възлиза на 12,4% от заетото население на страната¹⁷. Делът на заетите в първичния сектор в зоната е сред най-големите в България, най-вече в Община Кърджали, която е на първо място. Високият дял на заетост в този сектор е резултат от загубата на работни места в другите сектори, и най-вече във вторичния сектор. Заетостта във вторичния сектор поема значителна част от работната ръка, докато делът на заетостта в третичния сектор е по-нисък от средния за страната, поради изостаналостта на определени райони.

Безработица

В трансграничната зона се наблюдават високи стойности на безработица (Таблица Г от Приложение I)¹⁸, и належаща нужда от специализирани умения и преквалифициране (главно в избираемата зона в България). Развитието на активното население и заетостта спадат през последните няколко години, докато средната стойност на безработицата е на по-ниско ниво в сравнение със съответните национални средни данни. В допълнение, качествените характеристики на безработицата не се различават значително от националните такива. Въпреки че

¹⁷ Национална Статистическа Служба в Гърция, 2004 & Национален Статистически Институт в България, 2004

¹⁸ Национална Статистическа Служба в Гърция, 2004 & Национален Статистически Институт в България, 2004

процентът на заетост като цяло се повишава и подлежи на временни колебания, броят на незаетите продължава да се увеличава също така поради факта, че жените и младите хора се присъединяват към работещия поток с много по-бързи темпове от тези, с които се създават съответните работни места. Безработицата също така има и профил, свързан с пола, тъй като жените са два пъти по-засегнати от безработицата отколкото са мъжете. В Таблица Е процентът на безработните жени в зоните на гръцката допустима част от областта на ТГС (съответните данни не бяха открити за българската допустима зона) ясно показва, че жените са много по-често без работа от мъжете.

Безработицата в българската зона през 2004 година е била между 8-17%, докато средните стойности за страната са били 12,2%. Този показател е изключително висок за Област Смолян (17,3%); в Благоевград стойността на безработицата е 8,7%, за Хасково - 13,8% и за Кърджали - 13,6%. В резултат на предприетите активни структурни промени (приватизация, затваряне на нефункциониращи предприятия, реструктуриране), нивото на безработицата се е повишило значително в целия регион, както и в цялата страна. Отрицателните последици от тези процеси, от гледна точка на заетост и безработица, се проявяват с изключителна сериозност в Област Смолян.

Тенденции за развитие

Структурата на икономиката в допустимата зона играе важна роля, що се отнася до качествената и количествената характеристика на заетостта и безработицата. Загубата на работни места е свързана с ниската или недостатъчна специализация, докато нуждата от специализирана работна ръка, основаваща се на знания, расте. Безработицата може също така да има структурно естество, свързано с изоставянето на традиционните дейности (напр. земеделие в селските райони), и прехвърлянето на предприятия в региони с ниски оперативни разходи (т.е. ниски заплати). Половият аспект на безработицата също така трябва да бъде взет предвид¹⁹. Накратко, положението може да бъде описано както следва:

Нарастваща нужда от квалифицирани, добре обучени служители в предприятията от третичния сектор и в туризма; Изоставяне на земеделските дейности и миграция към градските центрове; Нужда от ревалоризация и преориентиране на работната ръка към по-конкурентни сектори на дейност; Инициативи за интегрирани програми в допустимата зона, правилно проектирани и фокусирани в области, които изпитват

¹⁹ Гръцка Обсерватория за Заетост и ЕВРОСТАТ

структурни икономически проблеми; Развитието на политики, с цел насърчаването, окуражаването и подкрепянето на малки и много малки предприятия, интегрирането на нови технологии и ИКТ инструменти; Обмен на ноу-хау и създаването на мрежи между властите и предприятията и между предприятията в самия сектор (клъстъри).

1.1.5.Образование – култура – научни изследвания

Образование

Според пазарните изследвания на човешките ресурси има недостиг на добре обучен персонал в новите сектори на икономиката и в мениджмънта на международните бизнес дейности, въпреки наличието в региона на изследователски и университетски институти с висококвалифицирани човешки ресурси.

Наистина, има шест университета, три технологични института и няколко колежа в трансграничната област /Таблица Ж от Приложение I/¹. Университетите в трансграничната област са:

- Солунски университет „Аристотел“
- Университет на Македония в Солун
- Тракийски университет „Демокрит“ /разположен в Ксанти, Комотини и Александруполис/
- Американски университет в Благоевград
- Югозападен университет „Неофит Рилски“ в Благоевград
- Медицински колеж /клон на Старозагорския Тракийски университет/ в Хасково

Университетите включват множество факултети и катедри, които покриват различни научни области като: естествени науки, хуманитарни науки, здравни науки, икономика, бизнес администрация, език и литература, изящни изкуства и др. Предлага се престижно следдипломно обучение за степените Магистър и Доктор в повечето от факултетите. Заслужава да се отбележи катедрата на ЮНЕСКО в Университета „Аристотел“, която бе създадена през 1997 година. Тя предлага междусекторно обучение в областите „Човешки права“ и „Изследвания на мира“.

Равнището на образование - от начална до следдипломна степен - в избираемата област може да бъде характеризирано като твърде задоволително /Таблица 3 от Приложение I/. Съществуват редица програми за студентска мобилност, които насърчават обмена с университетите в други страни.

Същевременно университетите не са осъвременили данните си относно произхода и броя на студентите, посещаващи местните университети. Следователно, не е

възможно да се определи движението на студентите до университетите в избираемата област. От друга страна, няма постоянно сътрудничество между университетите в България и Гърция²¹.

Фиг. 6а: Университети и академични институти в областта CBC

Фиг. 6б: Университети и академични институти в областта на ТГС

Допустимата област е богата на културни ресурси. Областта е привлекателен център за посетители, студенти и изследователи с богатата си култура и паметници от различни исторически периоди. Има археологически разкопки, византийски обекти, манастири и църкви, крепости, древни театри от различни периоди. Театрите, музеите, лиричните опери и тематичните културни събития през цялата година оформят културната и художествена картина на тази област. Освен това богатата и широко разпространена фолклорна култура се изразява чрез срещите на фолклорната музика и множеството обмени, организирани от местните власти, неправителствени организации и асоциации.

Научни изследвания

Ролята на научните изследвания е важна в новата икономика, тъй като служи за връзка-посредник между предприемачеството и технологичните и научни постижения. Повече възможности за изследвания съществуват в гръцката част, отколкото в българската, предвид прилагането на Рамковата подкрепа на Общността. Все пак има още много да се направи в областта на научните изследвания, което да допринесе за развитието на икономиката, базирана на знанията. В частност, в трансграничната област тези усилия се подкрепят от:

- Национален център за изследвания и технологично развитие, Солун
- Център за разпространение на знания, Солун
- Солунски технологичен парк
- Химико-технологичен изследователски институт, Солун
- Институт по информатика и телемедицина, Солун
- Гръцки институт по транспорт, Солун
- Институт по аграрни биотехнологии, Солун
- Национална фондация по селскостопански изследвания, Солун

Повечето изследователски институти са разположени в Солун, но изследователската дейност в различните научни и технологични сектори се извършва в университетите, разположени навсякъде из областта **на ТГС³**.

Тенденции в развитието

Образованието ще играе най-важната роля в развитието на икономическото и социално стабилизиране на трансграничната област, по-специално при насърчаване на икономиката, базирана на знанията. За тази цел по-нататъшно сътрудничество е необходимо на трансграничните образователни организации, изследователски и академични институти. Това може да бъде постигнато чрез обмен на студенти, преподаватели, научни работници, които разглеждат областта като едно цяло и ще осъществяват съвместни изследователски проекти. В допълнение, научните изследвания са важен фактор за развитието на обществото, тъй като с постиженията им се насърчава предприемачеството и конкурентноспособността на инвестициите.

На последно, но не по важност място, отбелязваме културата и общите традиции в рамките на областта на ТГС, както и сътрудничеството на местните власти, на което бе поставено началото през последните години и която бързо нараства чрез културен обмен, побратимяване на общини /Кърджали и Комотини са побратимени

градове/, и други мероприятия. Важно е да се подчертае нарастващото включване на младите хора в асоциации и НПО, които целят запазването и развиването на културното наследство и традициите. Различните езици създават понякога затруднения, които трябва да се разрешават чрез подходящи инициативи и действия.

1.1.6.Здравеопазване

В избираемата област е изградена значителна здравна инфраструктура. От друга страна, разположението на здравните центрове и качеството на осигуряваните здравни услуги не е балансирано между селските и градските райони. Жителите на отдалечените села имат ограничен или никакъв достъп до здравни услуги, докато в големите градове като Смолян, Благоевград, Солун е налична подходяща инфраструктура и медицински грижи на конкурентно равнище. Както вече бе споменато, секторът на здравеопазването може да се превърне в притегателен център за пациентите от другите региони /извън областта на ТГС/, които поради близостта, сигурността и достъпността биха предпочели да получават медицински услуги в големите здравни заведения, намиращи се в избираемата област.

Тенденции в развитието

Секторът на здравеопазването е показател за социалното благосъстояние и стабилност. Следователно, актуалната тенденция е да се продължи сътрудничеството между здравните учреждения в рамките на избираемата област, както и да се насърчават новите форми на обслужване чрез телемедицина и други методи, които осигуряват достъп, медицински грижи и превенция в най-отдалечените места.

1.1.7. Инфраструктура⁴

От гледна точка на инфраструктурата, специфичният трансграничен район се разглежда като ключов елемент за Балканския регион и получава подкрепа във формата на големи инвестиции за повишаване капацитета на основната транспортна инфраструктура /трансевропейски оси, пристанища, летища/. Планирани са инвестиции за подобряване на инфраструктурата. От друга страна, планирането не е достатъчно да удовлетвори нуждите, които бяха посочени. По-нататъшното подобряване на достъпа чрез завършването на новите гранични пунктове представлява първият приоритет на трансграничното сътрудничество между България и Гърция - поне докато България стане член на Шенгенската зона, когато съответната нужда ще отпадне. Схема 7, 8 и 9 илюстрират коридорите и пътните мрежи в областта.

В следващите абзаци накратко е представена инфраструктурата.

Пътни магистрали

През последните няколко години състоянието на пътната мрежа в региона значително се подобри. Усъвършенстването на пътните оси в близост до двата главни гранични пункта /Промахон и Орменио/, откриването на три нови гранични пункта и съответните пътни оси, предвиждани в двустранното гръцко-българско споразумение от 1995 година /Драма-Екзохи-Гоце Делчев, Ксанти-Ехинос-Елидже-Рудозем, Комотини-Нимфеа-Кърджали/ значително подобриха мобилността на хората, стоките и услугите, както и оказаха съдействие за развитието на предприемачеството и конкурентноспособността.

След завършването на граничния пункт Екзохи-Илинден, още два гранични пункта се предвиждат при Комотини-Нимфеа-Маказа-Кърджали и Ксанти-Ехинос-Елидже-Рудозем, чието финансиране е интегрирано в настоящия и/или следващия програмен период. На последно място, вече е предвидено откриването на четвърти граничен пункт от местно значение: Кипринос-Ивайловград /споразумение от 14.04.2006 година/.

В допълнение, след завършването на източния сектор на магистрала Егнатия и четирите ѝ вертикални оси, се очаква значително подобрене на транспортната инфраструктура. Магистрала Егнатия е част от трансевропейските пътни мрежи и покрива оста Игуменица-мост Кипи на Еврос, с дължина около 680 километра, докато част от нея /258 километра/ преминава през региона на Източна Македония - Тракия, която е част от избираемата област. Магистрала Егнатия е свързана с девет вертикални пътни оси, които съединяват Гърция с главната трансевропейска мрежа от пътни оси. Пет от тези вертикални оси се намират в избираемата област като свързват гръцките и българските гранични райони и цялата им дължина е около 254 километра. Те са:

- Магистрала Солун-Серес-Промахон-Кулата /вертикална ос Егнатия/. Част от паневропейския коридор IV.
- Магистрала Комотини-Нимфея-Хасково /вертикална ос Егнатия, в строеж/. Част от паневропейския коридор IX.
- Магистрала Ксанти-Ехинос-българска граница /вертикална ос Егнатия, ще бъде включена в проектите на CSF 4/.
- Магистрала Арданио-Орменио-българска граница /вертикална ос Егнатия/. Част от паневропейския коридор IX.
- Драма-Неврокопи-Ексони-българска граница /вертикална ос Егнатия/

Схема 7: Автомагистрала Егнатия и вертикални оси в избираемата област⁵

Corridor IV

Corridor IX

Схема 8: Паневропейски транспортни коридори IV и IX в Югоизточна Европа⁶

В българската част на избираемата област водеща роля в сектора играе сухопътният транспорт. Приоритетното развитие на този вид транспорт се дължи на по-лесното му адаптиране към преобладаващите планински условия.

Територията на трансграничната област се пресича от три трансевропейски транспортни коридора – № 4, № 9 и № 10. Транспортният коридор № 10 е изграден в направление, което до известна степен е тангентно на региона, защото обслужва граничната област чрез граничния пункт Ново село-Орменийо. Транспортните

коридори № 4 и № 9 са в посока север-юг и тази им ориентация допринася за прякото обслужване на региона. От друга страна, макар да има действащ граничен пункт по направлението на коридор № 4 /Кулата-Промехон/, коридор № 9 все още не се използва за трансграничен трафик поради липсата на действащ граничен пункт. Като цяло, пространствената конфигурация на международните транспортни коридори допринася както за присъединяването на избираемата област към системата от паневропейски транспортни коридори, така и за прякото презгранично транспортиране на пътници и товари. От друга страна, известна част от съществуващите железопътни и сухопътни комуникационни структури, които сега оформят тези коридори, не съответстват на международните стандарти и изисквания за високоскоростен транспорт.

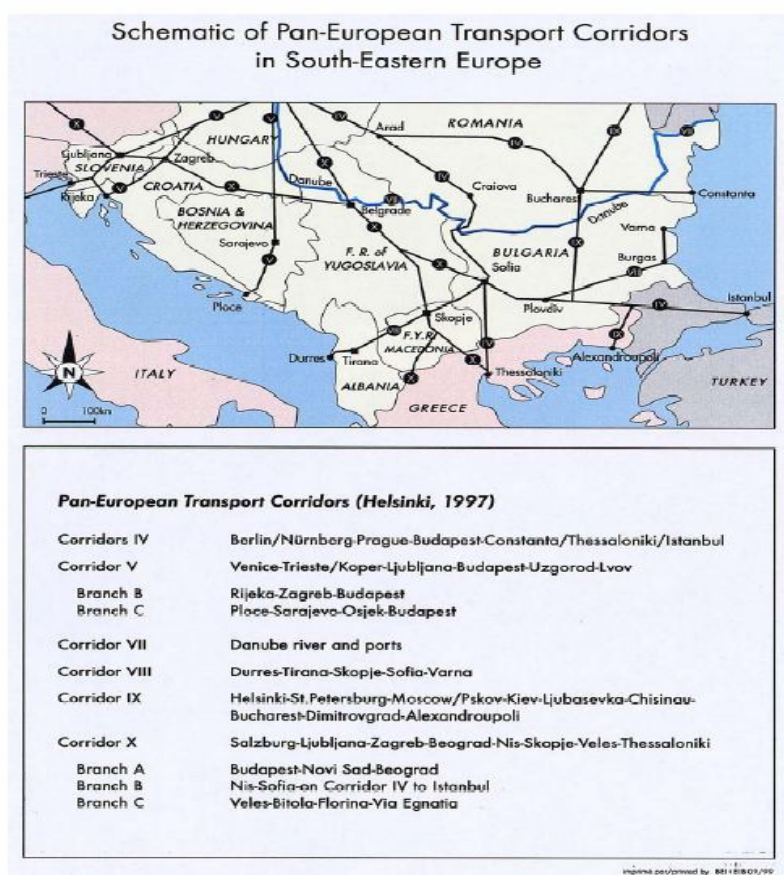

Схема 9: Паневропейски транспортни коридори в Югоизточна Европа⁷

Важно е да се подчертае, че състоянието на вътрешнорегионалните, междупрефектурните и междуградските пътища не е най-добро, тъй като има участъци от пътищата, които са в твърде лошо състояние и създават на жителите на отдалечените села и градове проблеми с достъпността.

Заслужава да се отбележи ролята на Солун в областта на транспорта на избираемия район. На междупрефектурно равнище пътните оси, които преминават през Солун,

са в добро състояние, макар това да не важи за свързването на другите градски центрове от избираемата област помежду им. Благодарение на съсредоточаването на транспортната инфраструктура /сухоземен, ж.п., морски и въздушен транспорт/, Солун представлява истинско транспортно средище на международно, национално и регионално равнище. Градът се сочи като едно от основните транспортни средища на ЕС.

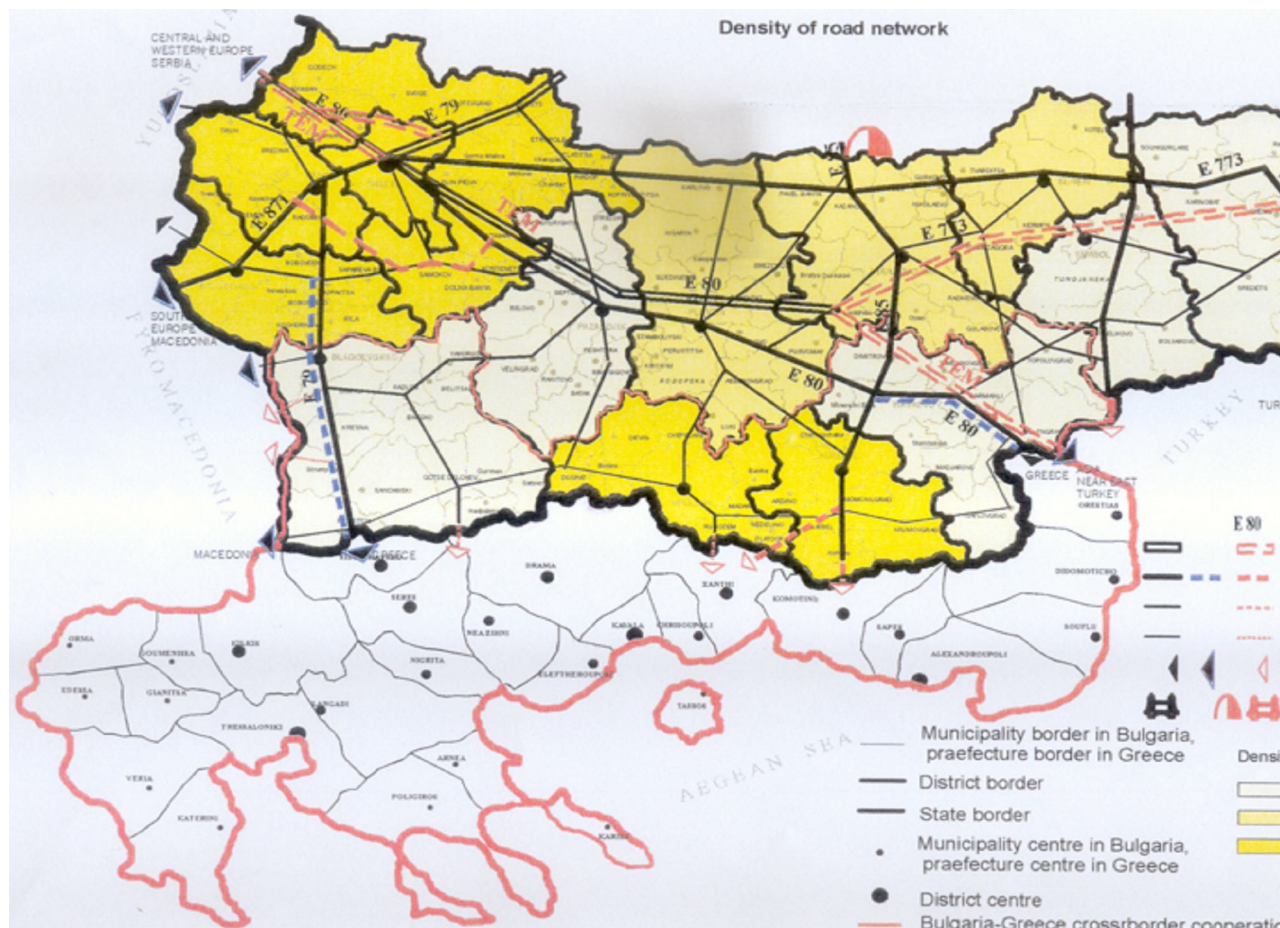

Схема 10: Гъстота на пътната мрежа в избираемата област⁸

Железопътен транспорт

Главните железопътни оси в избираемата област, които играят важна роля за развитието, са направленията София-Кулата-Солун и София-Пловдив-Свиленград. На тях са разположени малкото ж.п. гранични пунктове към Гърция: при Кулата, където се осигурява връзка с Промахон и при Ново село-Орменийо. Налице е също така железопътната линия, обслужваща Източна Македония-Тракия с обща дължина около 400 километра, която преминава през четири префектури, започвайки от границите на префектурите Серес и Драма и достигайки до граничната станция Орменийо на границата с България.

Летища

В разглеждания район и по-точно в Солун е разположено международното гражданско летище, наречено Македония и изградено в Микра. Летището отстои на 16 километра от центъра на Солун. Играе международна роля и е от голямо национално и регионално значение. Съществуват също така две държавни граждански летища в Александруполис и Кавала. Българската част на разглежданата избираема област няма летища, обслужващи национални и международни полети.

Морски пристанища

В избираемата област се намират осем пристанища, които могат да бъдат отнесени към две различни категории: национални и регионални. Първата категория обхваща новите търговски пристанища на Солун, Александруполис и Кавала, които са включени сред 13-те най-важни гръцки пристана по отношение на трафика на пътници и товари. Втората категория включва две пристанища в континенталната част, три на о-в Тасос и едно на о-в Самотраки. В допълнение, изградени са седем риболовни пристана на континенталната част, два на о-в Тасос и един на о-в Самотраки.

Пристанището на Александруполис е от изкуствен тип и е разположено на югоизточната открита брегова линия на града. Разделено е на две функционални части: ново търговско-пасажерско пристанище и старото пристанище. Новото пристанище на Кавала е в процес на изграждане в района на Н. Карвали. Солунското пристанище, което е разположено на твърде чувствително географско място между Изтока и Запада, заздравява ролята на областта като цяло и служи за естествен вход към Балканския полуостров, както и за средишна точка на сухопътната транзитна търговия. Солунското пристанище заема площ от 1 500 000 кв. м и обработва около 15 000 000 тона годишно.

Телекомуникации⁹

Равнището на телекомуникационната инфраструктура в избираемата област се счита за относително адекватно. Трансграничните връзки се намират на относително високо равнище, като са изградени две международни оптичнокабелни линии между Солун и София /използва се съвременна SDH, 622 Mbs цифрова трансмисионна система/ и между Солун и Хасково. Трябва да се отбележи, че Гръцката телекомуникационна компания /OTE/ е направила важни инвестиции и предлага разнообразни услуги като достъп до Интернет, ISDN и други. В допълнение, всички центрове на Гръцката телекомуникационна компания притежават ISDN връзки, които предлагат възможности за едновременен трансфер на звук, картина, текст и данни.

Също така, изградени са редица центрове за излъчване на картина с висока разделителна способност. Освен това Гръцката телекомуникационна компания изгражда специална оптична мрежа, която притежава краен достъп при големите фирми предвид очакваното осъвременяване на предлаганите за тях услуги.

На съвременния етап много общини въвеждат широколентови технологии и обновяват качеството на своите мрежи. Все още е необходимо да се предприемат големи стъпки. Намалява дисбалансът в телекомуникационната мрежа. От друга страна, отдалечените и малки градове в избираемата област нямат достъп до мобилни комуникации, нито до високоскоростни мрежи.

Тенденции в развитието

Инфраструктурата в избираемата област е важен фактор за насърчаването на достъпа, сътрудничеството и развитието на икономическия и социалния живот. Както бе споменато по-горе, програмната област е пресечна точка на транспорта от Северна към Южна Европа и от Изтока към Запада. Завършването на транспортната инфраструктура ще осигури на областта значително конкурентно предимство за подобряване транспортирането на лица, стоки и услуги. Също така, то ще представлява ускорител на предприемачеството и на новите инвестиции в динамичните сектори като логистика, транспорт и други услуги. Избираемата област има благоприятен достъп до морето. Следователно, развитието на морския транспорт също може да предложи нови възможности. От друга страна, трябва да се насърчава по-тясното сътрудничество, за да бъдат решени проблемите на достъпа от страна на отдалечените райони, а също така да се предотвратяват проявите на контрабанда и незаконна имиграция.

Що се отнася до телекомуникационния сектор, той привлича големи инвестиции, като се полагат усилия за предлагане на решения в по-отдалечените части на областта. Използването на ИКТ, което е неразделно свързано с напредъка на телекомуникациите, все още изостава в някои места, но представлява потенциал за интегрирането на всички страни на икономическия и социален живот.

1.1.9. Енергетика

Последните събития в рамките на сътрудничеството между България, Гърция и Русия за преноса на нефт по нефтопровода Бургас – Александруполис бележат нова ера за трите страни в областта на енергетиката като цяло и в частност по отношение на избираемата зона.

Вносът на природен газ облагодетелства до голяма степен избираемата зона, тъй като една от двете части на тръбопровода за внос на природен газ в Гърция (т.е. частта от тръбопровода, идваща от Русия) минава през Централна Македония. Входният пункт от България се намира в Кулата – Промахонас, а основният наблюдателен пункт е в Стримонохори, Серес²⁰.

Тенденции на развитие

Преносът на нефт и газ през значителна част от избираемата зона открива нови перспективи със сериозно въздействие за целия регион. Необходимо е възможно най-тясно сътрудничество между всички участващи партньори от зоната, за да се избегне влошаване на качеството на чувствителната околна среда и да се запази конкурентното предимство на преноса на енергия. Изграждането на тръбопроводите неминуемо ще привлече инвестиции в зоната и ще предложи пряко или косвено заетост на жителите от региона.

²⁰ Министерство на развитието на Гърция/ www.ypm.gr , Министерство на икономиката на Гърция / www.mnec.gr

1.2. Анализ на резултатите от предишни интервенции в зоната

1.2.1. Трансграничен опит от изпълнението на Инициативата на Общността ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между Гърция и България 2000 – 2006 г.

Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция 2000-2006 г. беше приета с решение на Европейската комисия (ЕК) 4076 от 27/12/2001 г. С решение 1703 от 26/07/2002 г. (ЕК) на програмата бяха отпуснати допълнителни средства в размер на 7.248.000 евро като специална помощ за районите, граничещи със страни-кандидатки.

Основната идея беше да се оживи трансграничното сътрудничество чрез финансирането на проекти от общ интерес. По време на периода на изпълнение възникнаха някои проблеми в резултат на забавеното стартиране на програмата и по-специално поради наличието на два финансови инструмента, което затрудняваше планирането на съвместни проекти.

Според средносрочната оценка (2005 г.) на Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция 2000-2006 г. и последната междинна оценка (2006 г.) на предприсъединителния инструмент ФАР R/BG/REG/0601, закъсненията в изпълнението на проектите се дължат главно на техния трансграничен характер. Подчертава се, че за Гърция програмата се финансираше от ЕФРР, а за България – по Програма ФАР ТГС. Поради това реално нямаше никакви съвместни трансгранични проекти, а само огледални проекти. По време на изпълнението възникнаха някои пречки, свързани основно с различния характер на институционалните рамки, от които се ръководят двата финансови инструмента и отнасящи се до критериите за допустимост, продължителността на проектите и обмена на информация. Друг крайно важен фактор беше големият брой и многообразието от потенциални крайни бенефициенти, което създаде необходимост от събиране на допълнителна информация и пояснения. И накрая, беше установено, че числеността на персонала, назначен в Управляващия орган на програмата за инициатива на Общността, е недостатъчна предвид броя на управляваните проекти, броя на партньорите и сложността на процедурите.

В следващите абзаци са представени някои общи бележки от средносрочната оценка и от междинната оценка на ФАР, като целта е да се подчертаят най-важните аспекти, които следва да бъдат взети предвид за следващия програмен период 2007-2013 г.

Въз основа на заключенията на доклада от междинната оценка № R/BG/REG/0601/19.07.2006, грантовите схеми по Съвместния фонд за малки проекти (СФМП) отбелязаха съществено подобрене през предходните години. Изпълняваният в България СФМП продължава да бъде ефективен механизъм за създаване на трансгранични партньорства и принос на местно равнище към цялостната политика за насърчаване на обвързването между съседни региони.

Процесите на подбор и оценка на проектите по приоритетите, свързани с транспорта и екологичната инфраструктура, се смятат като цяло за успешни, въпреки известни закъснения; наложи се да се разпределят допълнителни ресурси, за да бъдат постигнати желаните резултати. В България изпълнението на проекта беше централизирано на равнище Делегация на ЕС в София, което доведе до продължителен процес на координация и комуникация. Така за периода не беше определена и избрана нито една важна голяма инвестиция. В тази връзка следва да се усъвършенства и подпомогне рамката за икономическо сътрудничество.

В процеса на по-добро усвояване от заинтересованите страни на регламентите на Програма ФАР, постоянно се развиваше и административният капацитет. Предишните програми за трансгранично сътрудничество несъмнено са допринесли за въвеждането на принципите на финансиране от ЕС в граничните райони и са повишили способността на тези райони за управление на по-големи и по-сложни проекти. Освен това те ефективно допринесоха за създаването на трансгранични партньорства на местно равнище и за подпомагане на недостатъчно обезпечения с ресурси сектор на гражданското общество.

Независимо от прогресивното и благоприятно развитие в резултат на предходните програми, има необходимост от по-нататъшно обучение на заинтересованите страни на местно, регионално и национално равнище по управлението на проекти и по процесите на обществени поръчки и счетоводна отчетност на ЕС.

Важно е също така да се вземат предвид ограниченията, свързани с българския административен капацитет и министерствата, действащи като изпълнителни агенции. Необходими са още повече усилия за укрепване на техния капацитет, за да

се подпомогне хоризонтално реформата на държавната администрация и внимателно да се контролира изпълнението на проектите.

Друг проблем, посочен като пречка за стабилното изпълнение на предишната програма според средносрочния доклад, беше късното създаване на ИА (2002 г.), което забави изпълнението и одобряването на Програмното допълнение. Въпреки това процедурите по разработването на Програмното допълнение бяха експедитивни, което доведе до одобряване на Програмното допълнение за 2002 г. преди първия Съвместен комитет за наблюдение (СКН). Друг крайно важен фактор беше големият брой и многообразието на бенефициентите на програмата, което породило допълнителна необходимост от нови информационни дейности.

1.2.2. Придобит опит и добри практики

Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция 2000-2006 г. даде възможност на участниците от трансграничния регион да натрупат значителен опит. Уроците, които и двете страни усвоиха от изпълнението на програмата, са свързани с характера на проектите и типологията на бенефициентите.

Характер на проектите

- Съответните проекти по приоритетна ос "Трансгранично сътрудничество" имаха големи бюджети и бяха от национално и международно значение (големи магистрали, вертикални оси, железници и др.).
- Проектите по приоритетна ос "Икономическо развитие и насърчаване на заетостта" бяха насочени главно към укрепване на сътрудничеството в областта на бизнеса, предприемачеството, научните изследвания и образованието.
- Финансираните проекти по приоритетна ос "Качество на живот/околна среда/култура" бяха свързани с опазването и управлението на природни и други ресурси и бяха насочени основно към общините и другите местни власти.
- Приоритетна ос "Специална подкрепа за районите, граничещи със страни-кандидатки" се занимаваше с потребностите на гръцката страна чрез големи проекти от национален и международен интерес, основно инфраструктурни (например свързването на вертикалната ос с пристанище Александруполис).

- И накрая, приоритетна ос “Техническа помощ” беше свързана с управлението и подпомагането на програмата.

Типология на бенефициентите

Представената по-долу типология на бенефициентите на Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция 2000-2006 г. разкрива голямо разнообразие от публични институции, централни и местни органи на управление и други формирания.

Бенефициентите включваха: министерства, регионални власти, префектури от трансграничния регион, местни власти (общини, общности), обществени организации, камари, финансови институции, междинни управляващи агенции, институции на публичното и частното право, НПО / НСО, институции на висшето образование, изследователски институции, консорциум от търговски дружества, Управляващият орган на Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция.

За следващия програмен период – 2007-2013 г. – допустимостта на бенефициентите ще се основава на специфични критерии, които ще бъдат конкретизирани в Ръководството за програмата.

Добри практики

Преди всичко трябва да се дефинира понятието “добри практики” в контекста на Програма ИНТЕРРЕГ IIIA / Програма ФАР Трансгранично сътрудничество между България и Гърция 2000-2006 г. . По принцип, добра практика е “всеки резултат от проект” (например нова политика, услуга, метод, инструмент и т.н.), който е улеснен от програмата, успехът му е потвърден от показателите за резултатите и той има потенциал за прехвърляне и към други области.

Важно е добрите практики да се определят въз основа на конкретния опит на партньорите и на наличните ресурси, за разлика от добрите практики в по-широк смисъл. Съгласно стандартните практики за оценка, добрите практики изискват потвърждение под формата на резултати и на първо място – показатели за резултатите. С други думи, определяне какво е станало в резултат на дейността по проекта. Нещо повече, добрите практики следва да включват иновация на методиката или процеса и/или резултатите.

В приложение III са изброени проектите, определени като добри практики съвместно от Управляващия орган на ИНТЕРРЕГ IIIA и Министерството на регионалното развитие и благоустройството за периода 2000 – 2006 г. Успехът на тези проекти се дължи или на нивото на трансгранично сътрудничество, показващо обмен на знания и опит, или на осъществените инициативи. Изброените проекти са дадени като добри примери за трансгранично сътрудничество и представляват добра основа за бъдещо сътрудничество между двете държави-членки.

Придобит опит

Изводите, които могат да се направят от изпълнението на проектите, могат да бъдат обобщени, както следва:

- Увеличаването на природното и културно богатство на региона може да бъде ценна контролна точка за развитието на по-тясно сътрудничество между жителите на трансграничния регион и за защитата и развитието на природната среда.
- Развитието на човешките ресурси следва да бъде свързващ фактор, който ще подпомогне всички дейности, включени в предложената програма, с насоченост към създаването или подпомагането на институции и структури с оглед подобряване качеството на живота на жителите на трансграничния регион.
- По-нататъшното усъвършенстване на трансграничната инфраструктура е крайно важно за укрепването на позицията на региона и подобряването на общото икономическо и социално развитие на трансграничния регион и извън него.

Засилването на дейностите, свързани със създаването на по-стабилни и ефективни предпоставки за по-нататъшен растеж на трансграничната предприемаческа дейност в сектори от общ интерес ще има мултиплициращ ефект върху по-нататъшното развитие на икономическата структура на региона. В частност може да се даде приоритет на развитието на алтернативни форми на туризъм, като се използват в пълна степен предимствата, които предлага физическото разнообразие на региона и богатите му природни ресурси.

1.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите за развитие и заплахите (SWOT)

Като взема предвид гореспоменатия анализ на действителното положение, долната таблица представя в синтез диагностиката и констатациите под формата на Анализ на силните и слабите страни, възможностите за развитие и заплахите (SWOT).

ТАБЛИЦА 3: Анализ на силните и слабите страни		
Сектор	Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> Бизнес среда и първичен сектор Туризм 	<ul style="list-style-type: none"> Геоикономическата положение спрямо балканските и черноморските страни Частни инвестиции в индустриалния сектор и сектора на услугите Силно преобладаващи селско стопанство и рибарство Важни инвестиции в енергетиката и комуникациите Концентрация на значителни икономически дейности в градовете Солун – център на икономическата активност Нарастваща конкуренция в региона Привлекателни индустриални зони за развитие на нов бизнес Наличие на инкубатори за МСП Висок потенциал за икономически растеж Политическа стабилност И двете зони са в държави-членки на ЕС Натрупан предишен опит по програма НТЕРРЕГ IIIA Енергийни мрежи Диверсификация на икономиката в 	<ul style="list-style-type: none"> Малък процент на заетост на активното население Висока безработица сред уязвимите групи от населението Структурни проблеми в първичния сектор Доминира традиционният бизнес Няма специализация на работодателите Недостатъчна подготовка за адаптиране към новата ОСП Закъснение с въвеждането на нови технологии и внедряването им в производствени дейности Недостатъчно сътрудничество между изследователските и икономическите дейности Увеличени разходи за труд Структурни икономически проблеми Недостатъчност на транспортната система (особено от българска страна) Нисък индекс на доходите и на покупателната способност при част от населението Трансгранични дисбаланси в

ТАБЛИЦА 3: Анализ на силните и слабите страни

Сектор	Силни страни	Слаби страни
	<p>селските райони / развитие на екологично производство</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграждане на мрежи за сътрудничество • Район, богат на природни ресурси • Наличие на термални и минерални извори • Наличие на планини, езера, реки • Богато биоразнообразие (фауна и флора) • Ски центрове в трансграничния регион • Международно пристанище и летища в региона • Връзка с модерни магистрали (Егнатия, Европейски коридори, магистрала РАТНЕ) • Природни паркове и резервати • Църкви, манастири, музеи, археологически обекти и паметници 	<p>икономическото развитие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Междурегионални дисбаланси в икономическото развитие • Голяма икономическа зависимост от първичния сектор • Контрабандата е често срещано явление • Липса на политика за туризма • Няма планиране на специализирани туристически продукти и услуги • Липса на високоспециализирани човешки ресурси • Слабо сътрудничество между професионалистите, участващи пряко или косвено в туризма • Липса на сериозна и професионална "култура" в областта на туризма сред професионалистите, държавната администрация и населението • Градовете са непривлекателни за бизнес туризъм • Липса на хотелска инфраструктура по високи стандарти (конгресни центрове, спа, голф центрове и др.) • Липса на последователна, целенасочена и агресивна комуникационна и рекламна политика за туризма
<ul style="list-style-type: none"> • Природна и градска среда • Инфраструктура 	<ul style="list-style-type: none"> • Достатъчен воден потенциал • Богати горски и акваторни екосистеми • Наличие на защитени територии (НАТУРА 2000, резервати за животни, национални 	<ul style="list-style-type: none"> • Планинският релеф забавя ускореното развитие на този трансграничен регион • Недостатъчна инфраструктура за управление на водите

ТАБЛИЦА 3: Анализ на силните и слабите страни

Сектор	Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> Информационно общество 	<ul style="list-style-type: none"> паркове) Умерен климат в региона Наличие на важни градски центрове от двете страни, както и на второстепенни, по-малки градове Строителство на магистрала Егнатия Преминаване на газопреносна мрежа ЖП връзка Солун-София Три международни летища (Солун, Александруполис, Кавала) Пристанищата на Солун, Кавала, Александруполи Високо ниво на телекомуникационната инфраструктура в Гръцката зона, обезпечена с оптически кабели Наличие на язовири за напояване и производство на електроенергия Достатъчна инфраструктура за обслужване на високоскоростни ИТ връзки Развитие на телекомуникационни предприятия 	<ul style="list-style-type: none"> Недостатъчна инфраструктура за преработка на отпадъци Липса на специфично градоустройство Замърсена околна среда, главно в градовете Бракониерство Неконтролируеми напоителни системи Недостатъчен градски транспорт Липса на контролни механизми за екологичните условия Недостатъчно развитие на възобновяеми енергийни източници Сериозни екологични проблеми в индустриалните райони Урбанизация плюс изоставени селски райони Силен натиск върху водните ресурси Малък брой трансгранични пропускателни пунктове Недостатъчна инфраструктура за гарантиране на бърз и сигурен транспорт на хора и стоки Трудности по отношение на видовете транспорт поради планинския терен Недостатъчна второстепенна транспортна мрежа между префектурите, особено в селските райони Съществено разстояние от развитите западноевропейски центрове

ТАБЛИЦА 3: Анализ на силните и слабите страни

Сектор	Силни страни	Слаби страни
		<ul style="list-style-type: none"> Остарели технически характеристики на местната транспортна инфраструктура Слабо внедряване на информационните технологии в публичния сектор Слабо внедряване на високи технологии в голяма част от производствените сектори
<ul style="list-style-type: none"> Човешки ресурси (образование, професионално обучение, научни изследвания, социално включване, демографски профил, равни възможности) Държавна администрация 	<ul style="list-style-type: none"> Специализирани човешки ресурси, особено в гръцката част на региона Наличие на престижни университети и технологични институти в региона Наличие на изследователски институти Частична интеграция на информационното общество в държавната администрация. 	<ul style="list-style-type: none"> Млад и квалифициран персонал само в центровете Ниска раждаемост Застаряващо население Слаба грамотност в областта на ИКТ Голям брой неквалифицирани човешки ресурси Висока безработица след младите хора, жените, хората с увреждания и хората от малцинствата Дисбаланс на населението – свръхнаселени градове и слабо населени селски райони – периферни общини и планински райони Активното население в репродуктивна възраст намалява Слабо сътрудничество между научните изследвания и предприемачеството Малък брой предприятия и фирми инвестиращи в професионалното и непрекъснатото обучение на техния човешки капитал Липса на информационна

ТАБЛИЦА 3: Анализ на силните и слабите страни

Сектор	Силни страни	Слаби страни
		<p>инфраструктура в държавната администрация</p> <ul style="list-style-type: none"> • Липса на високоспециализирани човешки ресурси • Централизирана държавна администрация • Нискокачествени публични услуги • Тромави бюрократични процедури.
<ul style="list-style-type: none"> • Култура 	<ul style="list-style-type: none"> • Богато културно наследство (музеи, църкви, манастири и др.) • Богати традиции (музика, фолклор, танци) • Наличие на групи с традиционен произход от двете страни на трансграничния регион, които действат като връзка между гръцката и българската страна (например каракачани, власи и др.) • Укрепени мрежи и културен обмен при предишните трансгранични дейности. 	<ul style="list-style-type: none"> • Устната и писмената комуникация между хората в ТГС е затруднена

ТАБЛИЦА 4: Анализ на възможностите за развитие и заплахите

Сектор	Възможности за развитие	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> Бизнес среда и първичен сектор Туризм 	<ul style="list-style-type: none"> Значителни инвестиции в трансграничния регион Финансови инструменти и помощ за предприемачеството Засилен интерес към инвестиции в региона поради неотдавнашното присъединяване на България към ЕС Възможности за финансиране през четвъртия програмен период 2007-2013 г. Трансфер на ноу-хау и бизнес мрежи и сътрудничество чрез програмите на ЕС за трансгранично сътрудничество Развитие на високотехнологично производство и подобряване на връзките между бизнеса и изследователските центрове Инвестиции в нови технологии и иновации Навличане на бизнеса на европейския пазар Важни инвестиции в енергетиката и комуникациите Привлекателен район за нови и чужди инвестиции Нарастващо търсене на биологични продукти Засилена търговия между двете страни Формиране на еврорегион Защита и подпомагане на трансграничните ресурси за туризм Нарастваща туристическа привлекателност на региона 	<ul style="list-style-type: none"> Слабо трансгранично сътрудничество и интеграция на местните икономики Струпване на икономически дейности в градовете Новата ОСП засяга сегашните селскостопански дейности Навличане на нова работна сила от съседните страни Влошаване на пазарните условия за местните традиционни предприятия поради силната конкуренция на европейските компании Загуба на традиционни пазари Застаряваща работна сила Загуба на пазарен дял от преки конкуренти Натиск върху околната среда и използването на земята Масов туризм с нисък стандарт Загуба на работни места Бюрократията пречи на развитието на предприемачеството Бюрократията отблъсква чуждите инвестиции Загуба на конвенционални пазари

ТАБЛИЦА 4: Анализ на възможностите за развитие и заплахите

Сектор	Възможности за развитие	Заплахи
	<ul style="list-style-type: none"> Развитие на туризма Развитие на алтернативен туризъм (природен, здравен, религиозен, спортен, бизнес, селскостопански и др.) Нарастващо търсене на специализирани туристически продукти и услуги с висок стандарт. 	
<ul style="list-style-type: none"> Природна и градска среда Инфраструктура Информационно общество 	<ul style="list-style-type: none"> Международен, регионален и местен интерес към въпросите, свързани с опазването на околната среда Сътрудничество за решаване на общи проблеми като управлението на водите (река Нестос / Места, река Еврос / Марица) Големи инвестиции във високи технологии и изследвания за устойчиво управление на околната среда Мотиви за инвестиции във възобновяеми енергийни източници Сегашният програмен период, както и новият за 2007-2013 г. включват много мерки за устойчиво управление на околната среда Канализация във всички градове и села Подобряване на традиционните връзки между градовете и селата чрез възприемане на градско-селско местожителство Изграждането на паневропейска пътна ос и паневропейска железница, които ще свързват Югоизточна Европа със страните от Централна и Северна Европа Очакваното изграждане на морската връзка 	<ul style="list-style-type: none"> Девалоризация на екосистемите поради изчерпващото и нерационално използване на ресурсите Още по-голяма девалоризация на градската среда поради свръхнаселеността Анархия в градското строителство Проблеми с водоснабдяването Влошаване качеството на околната среда в резултат на външни фактори (горски пожари, туристически дейности, строителство) Изчезване на редки видове Климатични промени и природни бедствия Забавяне изграждането на автомагистрала Струма и отварянето на гранични контролно-пропускателни пунктове Незавършени важни части от Егнатия и вертикалните оси Забавяне изграждането на две вертикални оси на Егнатия, които свързват Гърция и България Слаба интеграция на новите технологии в

ТАБЛИЦА 4: Анализ на възможностите за развитие и заплахите

Сектор	Възможности за развитие	Заплахи
	<p>между Егейско и Черно море</p> <ul style="list-style-type: none"> Пет от девет вертикални оси свързват Гърция с България Три от вертикалните оси са част от паневропейските коридори Изграждането на тръбопровод Бургас – Александруполис и тръбопровода за природен газ Турция – Гърция - Италия Изграждането на автомагистрала СТРУМА (от в българската част на региона) и отваряне на гранични контролно-пропускателни пунктове Подобряване на продуктите и услугите Намаляване на разходите и подобряване на условията за работа Подобряване конкурентоспособността на икономиката и на държавната администрация Укрепване на комуникациите с помощта на иновативни методи Достатъчно ниво на телекомуникации в българската зона с две международни оси с оптически кабели 	<p>селските и отдалечените райони.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Човешки ресурси (образование, професионално обучение, научни изследвания, социално включване, демографски профил, равни възможности) Държавна администрация 	<ul style="list-style-type: none"> Свободен и безпрепятствен достъп (независимо от пол, произход, убеждения и др.) до всички образователни нива Развитие на научно-изследователски дейности и иновации Нарастваща ефективност на работната сила Подобрено социално включване Мерки, подпомагащи включването на жените и специалните маргинализирани групи в 	<ul style="list-style-type: none"> Влошаване на демографския индекс Имиграция на активно население към градовете и/или държави-членки на ЕС Нежелание на най-възрастните да възприемат новите технологии Съпротива срещу промените Централизирана държавна администрация

ТАБЛИЦА 4: Анализ на възможностите за развитие и заплахите

Сектор	Възможности за развитие	Заплахи
	<p>предприемачество, заетост, обучение и образование</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиции в образование и обучение • Програми за заетост за намаляване на безработицата • Програми за обучение, преквалификация, търсене на работа и менторинг • Високи технологии и иновации в услугите в държавната администрация • Програми за обучение на държавни служители • Инициативи на електронното правителство • Модернизация на държавната администрация 	
<ul style="list-style-type: none"> • Култура 	<ul style="list-style-type: none"> • Културата като двигател на разбирателството и сътрудничеството със съседните страни • Развитие на културна индустрия • Опазване и проучване на корените, историята и културата 	<ul style="list-style-type: none"> • Липса на инвестиции

2.1. Въведение

Стратегията разработена в рамките на Трансграничната програма Гърция – България 2007 – 2013 г. и анализирана подробно по-долу, цели да установи рамката на сътрудничеството за насърчаване на стратегическата роля на трансграничния регион. Разработената стратегия се основава върху редица проучени политики и предприети обстояйни анализи в рамките на Програмния документ, по-точно следните:

1. Политики на ЕС, по-конкретно: Стратегията от Лисабон и Стратегията от Гьотенбург, Стратегически насоки на Общността за Политиката на сближаване 2007 – 2013 г.
2. Национални политики: Национални стратегически референтни рамки на Гърция и България 2007 – 2013 г., Планове за регионално развитие
3. Действителните потребности на трансграничния регион, както са определени в глава 1
4. SWOT Анализ
5. Забележките от Предварителната оценка и Стратегическата оценка на околната среда, изготвени заедно с настоящия програмен документ.

Общата цел на стратегията е да подпомогне за преодоляването на слабостите, установени в миналото и да гради върху възможностите на трансграничния регион, за да постигне приближаване към целите на Лисабон, приоритетите на Гьотенбург и целите, определени на национално ниво за участващите региони. Сближаването на стратегията както към стратегиите на ЕС, така и към Националните стратегии, се анализира по-подробно в Част 5 по-долу.

Трансграничният регион на сътрудничество е регион с много потребности и голям потенциал; стратегията на Програмата се стреми да го превърне в център на логистиката, енергетикта и предприемачеството за по-големия регион на Балканите и Черно море, за да осигури неговото иновационно, равномерно и устойчиво развитие.

2.2. Обща стратегическа цел

Общата стратегическа цел на Програмата за трансгранично сътрудничество между Гърция и България обединява целите и приоритетите на Стратегията от Лисабон, Стратегията от Гьотенбург и Националните политики за благосъстоянието и бъдещето на трансграничния регион и неговите жители. Стратегическата цел се определя по тази причина като следната:

***Да се насърчи трансграничния регион като се осигури регионално
сближаване и се повиши конкурентоспособността***

Сближаването на избираемия регион е свързано с изпълнението на интервенциите от икономически и социален характер, за да се осигури устойчиво и равномерно развитие за физическото, социално и финансово благоденствие на региона и неговите жители. Трансграничният избираем регион се отличава със съществени регионални неравенства, породени главно от неговата географска морфология, отсъствието на достъпност и наличието на силни градски зони. Съгласно Третия доклад за сближаване, „[...] хората не трябва да бъдат в неравностойно положение от мястото, в което те живеят или работят в Съюза“. Това възприемане на термина "сближаване" също така се споделя от заинтересованите страни, участващи в процеса на Обществено консултиране за формулирането на Програмния документ.

В този контекст, подобрението на регионалното сближаване цели да осигури всички области от трансграничния регион да имат равни възможности на справедливо разпределение на ресурсите (като това се отнася за стоки, услуги и човешки ресурси), на транспорт, енергия, мрежи за знания, и най-накрая на икономическо и устойчиво развитие. Това включва подобрене на териториалната интеграция и насърчаване на сътрудничеството, за да се увеличи ефективността и резултатността, да се използват богатите ресурси на този регион за икономическото развитие и конкурентоспособност на по-широкия Балкански регион и Европейско пространство.

За осигуряването на сближаване, трябва да бъде разгледано понятието за интеграция, т.е. равен достъп за всички. Установяването на ефективни транспортни и комуникационни мрежи и улеснението на достъпа на всички до информация са от изключително значение за трансграничния регион.

Конкурентоспособността, от друга страна, термин, широко използван и адресиран в различни документи и програми на политиките, трябва да бъде разгледан в по-широк спектър, като включва много повече от чисто икономически фактори.

Стратегията на настоящата програма разглежда конкурентоспособността като фактор, допринасящ за насърчаването на общата привлекателност на региона, включително, извън икономическото развитие, за повишаването на качеството на живот, за интеграцията на хоризонталните въпроси като околна среда, равнопоставеност на половете и т.н. Конкурентоспособността на трансграничния регион зависи до голяма степен от това дали няколко цели са постигнати: преобръщането на установената тенденция за мигриране на населението, насърчаване на богати природни и културни ресурси и използването на неговото благоприятно гео-политическо положение.

Въпреки това, конкурентоспособността зависи до голяма степен и от редица чисто икономически фактори като способността на региона да се конкурира с други европейски или световни региони и пазари (по отношение на пазарни дялове и човешки ресурси), да привлича инвестиции, да се подобри в център за технологично и научно развитие и да насърчава иновации. Трансграничният регион изостава по отношение на използване на ИКТ и иновации; затова той трябва да предприеме бързи и активни стъпки за достигането и преодоляването на по-развитите европейски региони и за конкуриране на европейския пазар на равни условия. В същото време, повишаването на нивото на човешките ресурси (по отношение на квалификации) е също от значение за насърчаване на конкурентоспособността.

Горепосочените елементи от **Регионалното сближаване и конкурентоспособност** не трябва да се разглеждат като независими понятия; те са тясно взаимосвързани и се считат за необходимите условия за постигането на общата стратегическа цел на програмата. Въз основа на тези идеи, които са в съгласие със Стратегиите от Лисабон и Гьотенбург и Националните политики, общата стратегическа цел се анализира по-подробно на стратегически задачи и приоритетни оси.

2.3. Конкретни цели

Общата цел на Програмата ще бъде постигната чрез следните две стратегически цели:

- A. **Засилване привлекателността на региона чрез повишаване качеството на живот и подобряване на структурите за достъпност**
- B. **Увеличаване на конкурентоспособността чрез насърчаване на предприемачество, създаване на мрежа за сътрудничество и инвестиране в човешки ресурси**

Конкретна цел А: Засилване привлекателността на региона чрез повишаване качеството на живот и подобряване на структурите за достъпност

Въз основа на обстойния ситуационен анализ и на SWOT анализа, представени в Част 1, трансграничният регион на Програмата е район, богат на природни и културни ресурси, с многобройни природни и културни обекти. Неговата икономика се основава главно върху дейността в селскостопанския и вторичния сектор, но по-голямата част от стопанските дейности е съсредоточена в градските центрове. Неговата географска морфология, която е предимство по отношение на природни богатства, създава проблеми по отношение на достъпността и влошава регионалните неравенства. Регионът е изправен пред сериозни проблеми с намаляващо население, особено младите хора, които се преместват към големите градски центрове.

Повишаването на привлекателността на региона по тази причина се счита за приоритет на Програмата. Рационалното управление на природните и културни активи ще осигури това наследство за бъдещите поколения и ще допринесе за равномерно териториално развитие на региона. Освен това, развитието и/или подобряването на транспортните и комуникационни мрежи е необходимо условие за по-доброто усвояване на потенциала на региона и ускоряване на неговата териториална интеграция и сближаване.

Конкретна цел Б: Повишаване на конкурентоспособността чрез предприемачество, мрежи за сътрудничество и човешки ресурси

Трансграничният регион е изправен пред много структурни проблеми, които застрашават неговата конкурентоспособност. Ниските равнища на заетост и ниското ниво на специализация на човешките ресурси, мигрирането на младите хора към градските центрове, забавянето на внедряването на ИКТ и недостатъчното сътрудничество между научните и икономическите дейности са фактори, които трябва да бъдат пряко разгледани, за да се стимулира предприемачеството и да се даде ход на икономическото развитие.

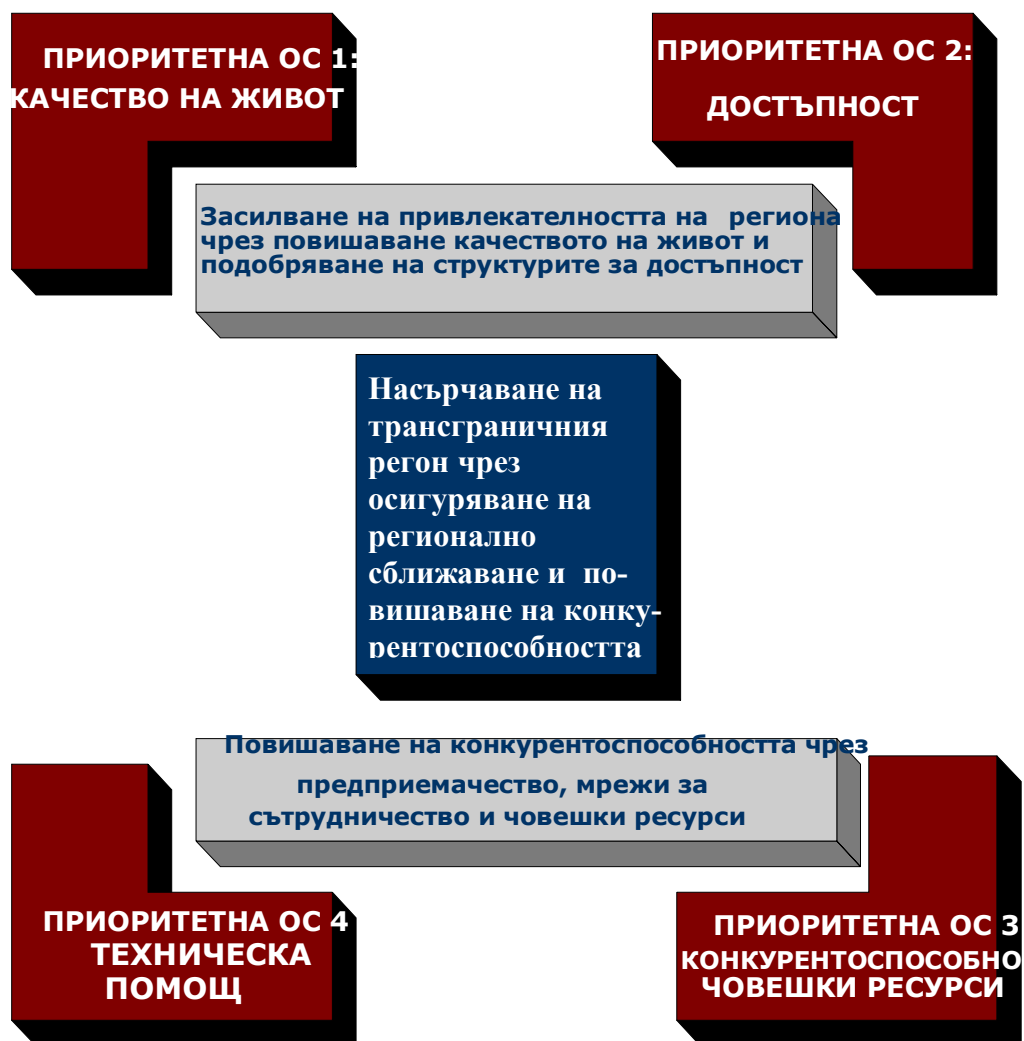
В това отношение инициативи за подпомагане на предприемачеството, свързването в мрежа на научните и икономически дейности, може да повиши резултатността и ефективността с пряко въздействие върху конкурентоспособността и развитието на региона. В същото време инвестирането в човешки ресурси може значително да допринесе за равномерното и устойчиво териториално развитие и да намали регионалните неравенства.

2.4. Приоритетни оси

Стратегията и конкретните цели, определени в настоящия Програмен документ, целят постигането на конкретни резултати и стимулирането на положителни инициативи за бъдещото икономическо и социално развитие на трансграничния регион съгласно потребностите, определени в SWOT анализа. В този контекст, конкретните Приоритетни оси за изпълнението на Програмата са следните:

- **Приоритетна ос 1: Качество на живот** - Повишаване и управление на природните и културни активи, здравеопазването и социалните въпроси за подобряване качеството на живот в трансграничния регион и благоденствието на неговите жители.
- **Приоритетна ос 2: Достъпност** - Подобряване на транспортната и комуникационна мрежа и осигуряване на лесно и безопасно движение на стоки, услуги и хора в трансграничния регион.
- **Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси** – Стимулиране на предприемачеството, инвестиране в човешки капитал и насърчаване на научната дейност и иновациите с цел повишаване на конкурентоспособността и подобряване на икономическото и социално развитие на трансграничния регион.
- **Приоритетна ос 4: Техническа помощ**– Цели да подпомогне общото управление и гладкото изпълнение на Програмата.

Общото стратегическо изложение на Програмата е представено в следната диаграма:

**Графика 11: Общо стратегическо изложение на трансграничната програма
Гърция – България 2007 – 2013 г.**

Част 3: Приоритетни оси

3.1. Въведение

Както бе определено в Част 2 от Програмния документ, стратегията на Програмата цели да насърчи Региона на програмата до регион на социална интеграция и икономическо развитие чрез подобряване на привлекателността му и осигуряване на неговото устойчиво и жизнеспособно развитие. Програмата се стреми да насърчи инициативи, които ще подсилят привлекателността на региона и ще повишат конкурентоспособността, за да подобрят качеството на живот и най-накрая да облагодетелстват жителите на по-широкия регион по програмата в социално и икономическо отношение. За тази цел Стратегията и Приоритетните оси са формулирани по такъв начин, че да обединят приоритетите и целите, определени на европейско ниво (от Стратегиите от Лисабон и Гьотенбург и други политики на Европейския съюз), с тези, поставени на национално ниво (чрез Национални стратегически референтни рамки, Национални планове за развитие, или регионални, или сектори и др.); в същото време конкретните потребности и големият потенциал на региона и новите възможности, създадени от присъединяването на България като нова държава-членка на европейския съюз са също така взети предвид.

За осигуряването на горепосочените цели и постигането на определените резултати и въздействия предвидени за Региона по програмата, конкретни Приоритетни оси са определили, за да осигурят иницирането на конкретни действия и интервенции, гарантиращи устойчиво развитие и регионално сближаване на трансграничния регион.

Всяка от Приоритетните оси, определени в 2.4, е анализирана по-долу. По-точно за всяка от определените Приоритетни оси е представен преглед на текущите проблеми и възможности на региона, които породиха потребността от изпълнението на конкретната интервенция. Освен това, настоящият раздел представя основните планирани цели, главните области на интервенция, които са определени, и предложения за проекти. Трябва да се отбележи, че индикативните предложения за проекти, макар и не изчерпателни, целят да предоставят насоки на потенциалните партньори по проекта с оглед на осигуряването на потребността от приемственост и взаимно допълване с проектите, изпълнени в предходния програмен период, независимо от факта, че това е първата действително съвместна Програма.

Предоставеният анализ има двоен обхват: от една страна, да използва анализа на Осите, за да изгради още по-стабилна и интегрирана стратегия; и от друга страна, да

подкрепи бенефициентите при разбирането на рамката на всяка Ос и очакваните резултати по нея.

3.2. Приоритетна ос 1: Качество на живот

3.2.1. Обосновка на интервенцията

Предприетият анализ за изготвянето на настоящия Програмен документ показва ясна динамика на трансграничния регион по отношение на неговите природни и културни богатства и използването на неговата богата природа. В същото време се появиха общи проблеми относно управлението на околната среда и управлението на здравеопазването; ясно е, че двете държави-членки трябва да се възползват от това трансгранично сътрудничество, за да преодолеят съвместно установените заплахи и да използват възможностите, които възникнат.

Въз основа на SWOT анализа, регионът на програмата трябва да извлече максимална полза от благоприятното гео-икономическо местоположение по отношение на балканските и черноморските страни. Неговите природни ресурси, включително значителният потенциал на води, богатите горски и водни екосистеми, природните защитени зони и други трябва да бъдат съхранени и управлявани. Освен това регионът има богато културно и традиционно наследство, което трябва да опазва и насърчава. В същото време е необходимо да се засили сътрудничеството в трансграничния регион, за да бъдат разгледани съвместно екологичните проблеми, да бъдат предотвратени природните и причинените от човешка дейност катастрофи, да се решават общите проблеми в здравеопазването, и да се използва културата като средство за сътрудничество и устойчиво развитие.

Освен това, качеството на живот е и сред приоритетите на потенциалните бенефициенти на новата Програма. Въпросниците, които бяха събрани по време на изготвянето на Програмния документ, и Обществената консултация, която се проведе в Комотини на 12 февруари 2007 г., разкриха значителен интерес от страна на потенциалните бенефициенти към проблемите на околната среда и културата (Анекс II, Анализ на въпросниците). Националните политики на двете държави-членки също така показват определено предимство на сходни проблеми.

Подобряването на качеството на живот чрез екологични интервенции значително ще повиши привлекателността на региона. В същото време, интервенции относно здравните и социалните въпроси ще облагодетелстват жителите на трансграничния регион, ще обърнат обратно потока на млади хора към градските центрове и най-накрая ще допринесат за устойчиво развитие и намаляване на регионалните неравенства в региона. Създаването на културни мрежи и насърчаването на общото

наследство ще подкрепят още повече сближаването в региона и могат да се окажат предимство по отношение на външната насоченост на икономическите и социални дейности на региона.

Главната цел на Приоритетна ос 1 е да допринесе за постигането на Конкретна цел А, т.е. засилване на привлекателността на региона, за да подкрепи насърчаването на трансграничния регион, главно чрез осигуряване на неговото регионално сближаване и икономическо, устойчиво и жизнеспособно развитие.

3.2.2. Главни цели

Въз основа на анализиранията обосновка по-горе, главните цели на Приоритетна ос 1 са:

- Да защитава и насърчава богатите и разнообразни природни ресурси на региона като средство за балансирано и икономическо развитие
- Да насърчава съвместното управление на риска в областта на управление на водите, управление на отпадъците и управление на риска срещу природни и предизвикани от човешка дейност бедствия
- Да насърчава и защитава природните ресурси и да изгражда културно сътрудничество в трансграничния регион
- Да установява сътрудничество по въпроси на здравеопазването и социалната защита

3.2.3. Област на интервенция / Индикативни категории на проектни предложения

Приоритетна ос 1 включва широк кръг от интервенции, които трябва да бъдат насочени към повишаване на качеството на живот. За улесняване на постигането на поставените конкретни цели, е установено допълнително конкретизиране на Областите на интервенция. Всяка Област на интервенция е насочена към една конкретна сфера; по такъв начин са определени три Области на интервенция в рамките на Приоритетна ос 1: една относно екологичните въпроси, една относно културните въпроси и една относно въпросите на здравеопазването и социалното обезпечаване. На този етап са посочени индикативни категории на проектни предложения, за да подпомогнат читателите да разберат по-добре логическата основа на всяка от предложените Области на интервенция; отново трябва да се подчертае необходимостта от приемственост и взаимно допълване на проекти, които са изпълнени по време на предишния програмен период за двете програми.

3.2.3.1. Област на интервенция 1.1: Опазване, управление и насърчаване на природните ресурси

Обосновка

Анализът на настоящото положение разкри важността и богатството на екологичните ресурси на региона на програмата по отношение на води, гори, резервати, флора и фауна. Екологичните ресурси на избираемия регион са основно предимство за неговото развитие и бъдещ потенциал. Въпреки че досега това се приемаше за физически недостатък на региона (планинският релеф създава проблеми с комуникацията и транспорта, „насърчава“ контрабандата и спира инвестициите), в момента това се разглежда като възможност за инвестиции „на зелено“ в екологични активи, за да се подкрепи и насърчи развитието на областта.

По този начин Област на интервенция 1.1 се стреми да стимулира съвместни проекти, насочени към съхранението на природните богатства за бъдещите поколения, да управлява екологичните ресурси за настоящата експлоатация и бъдещ растеж и да ги насърчи като средство за привличането на различни видове инвестиции, като винаги отчита политиките на ЕС по отношение на въпросите на опазването на околната среда. Регионът на програмата ще разчита на природния си капацитет, за да насърчи икономическите си дейности и да намали регионалните неравенства.

Индикативни категории на проектни предложения

Тази област на интервенция разглежда проблеми, които се отнасят до въпроси свързани с природно чувствителни обекти, управление на общи речни басейни, опазване на природните ресурси, интервенции в полза на зони, богати на природни ресурси, и др.

Ориентировъчно категориите на предложенията за интервенции могат да включват:

- Изпълнение на проекти за съвместно управление на риска срещу природни и предизвикани от човешка дейност бедствия
- Интервенции за съвместно управление на водите
- Интервенции за съвместно управление на отпадъците
- Общи проекти за подобряване качеството на питейната вода в зони, които изпитват проблеми със снабдяването с питейна вода
- Насърчаване и управление на околната среда (напр. обекти по НАТУРА, биотопи и др.)
- Насърчаване на ефективното използване на Възобновяеми енергийни източници

- Мрежи и действия за сътрудничество за насърчаването на алтернативни форми на туризъм от екологичен интерес
- Мрежи и действия за подобряването на градската среда, териториалното планиране и екологичното планиране, включително иновативни подходи
- Разработване на трансгранични програми за обучение и сертифициране на конкурентоспособността и капацитета в областта на туризма в съответствие с екологичните и социалните ограничения
- Засилване на трансграничното екологично възпитание и обучение
- Действия, увеличаващи информираността относно екологичните стандарти

Всички интервенции, които трябва да бъдат внедрени от страна на Гърция по екологичните въпроси, ще бъдат изпълнени в съгласие с Плана за действие за опазване на природата и биологичното разнообразие 2007 – 2015 г., издаден от гръцкото Министерство на околната среда, териториалното планиране и благоустройството.

3.2.3.2. Област на интервенция 1.2: Опазване, управление и насърчаване на културните ресурси

Обосновка

В Областта на интервенция 1.2 проектните предложения, допустими за финансиране, трябва да целят защитата и насърчаването на културните ресурси на трансграничния регион като основа за сътрудничество, работа в мрежа и насърчаване на икономическото развитие на региона. Регионът на програмата притежава богато и разнообразно културно и традиционно наследство от голямо значение, на което трябва да се разчита като средство на сътрудничество, свързване в мрежа и регионално сближаване. Свързването в мрежи и културните връзки могат съществено да помогнат за преодоляването на регионалните неравенства, да сближат хората, да засилят териториалното сътрудничество и да създадат обща представа за бъдещето на региона.

Област на интервенция 1.2 е формулирана с оглед първо на опазване и съхранение и след това на използване на богатото културно наследство на трансграничния регион с перспектива за развитие. Съвместните инициативи ще подпомогнат за установяването на нови или засилването на съществуващите връзки между двете държави-членки; проблемите с комуникацията ще бъдат преодоляни и ще се гради върху възможностите за икономическо развитие и социално сближаване.

Индикативни категории на проектни предложения

Проектите за финансиране по област на интервенция 1.2 трябва да имат за цел насърчаването и опазването на културните ресурси на трансграничния регион като основа за сътрудничество, създаване на мрежи и насърчаване на икономическото развитие на региона. В този обхват, ориентировъчните категории на проектните предложения биха могли да включват:

- Мрежи за сътрудничество за насърчаване на културни ресурси от съществено значение в трансграничния регион (музеи, археологични и други обекти, и др.)
- Мрежи и действия за сътрудничество за насърчаването на алтернативни форми на туризъм от културен интерес
- Поддръжка на културните ресурси с помощта на ИКТ
- Действия за съхраняване и насърчаване на обичаи, диалекти и обществените нрави в трансграничния регион
- Мрежи и планове за действия за обмен на ноу-хау между организации от местната администрация относно развитието на туризма със специален акцент върху аспектите на интегрираната устойчивост.

3.2.3.3. Област на интервенция 1.3: Сътрудничество и работа в мрежа по въпроси на здравеопазването и социалното благосъстояние

Обосновка

Общите стратегии за разглеждане на проблемите на здравеопазването придобиха значение на европейско и световно ниво през последните години. Трансграничните региони имат задача да изпълняват важна роля по отношение на сблъскването с и превенцията на преносими вируси; сътрудничеството е една от предпоставките, които осигуряват доброто здраве и благосъстояние на всички граждани. В този обхват, Областта на интервенция 1.3 цели да насърчи пряко благоденствието на жителите в региона на програмата, като стимулира съвместни проекти, които разглеждат общи проблеми на здравеопазването и социалното благоденствие.

Качеството на живот и общата привлекателност на региона силно зависят от условията, в които жителите на региона съществуват. Повишаването на привлекателността на региона може да привлече допълнителни икономически дейности, които да доведат до по-голямо социално сближаване и устойчиво развитие и най-накрая да подобрят общата външна насоченост на региона и неговите икономически и социални особености.

Индикативни категории на проектни предложения

Този област на интервенция е адресирана главно към „меките“ аспекти на двата сектора по отношение на превенция, съвместно планиране и сътрудничество и др. По този начин индикативните категории на проектните предложения биха могли да включват:

- Въпроси на информатиката в медицината, като записването и класифицирането на медицински данни от взаимен интерес на трансгранично ниво с помощта на ИКТ
- Протоколи за сътрудничество и съдействие и изследвания за превенция на заразни болести и други общи проблеми в здравеопазването
- Общо планиране и сътрудничество по въпроси на социалното благосъстояние
- Мрежи за сътрудничество и действия между медицински персонал и болници от трансграничните региони за предоставяне на по-добри здравни услуги на гражданите (Основна система на здравеопазване)
- Вторична инфраструктура (допълнителни медицински кабинети и др.)
- Разработване на трансгранични медицински програми за здравеопазване и извънредни ситуации (инфраструктура, доброволци и национални спасителни екипи, ваучери за застраховки и др.) за туристи по отношение на дейности на открито
- Мрежи на сътрудничество и общи действия за справяне с незаконните дейности (търговия с наркотици и оръжие, миграция, трафик) в рамките на трансграничния регион
- Действия за засилване и насърчаване на въпроси на не-дискриминация (заплата, националност, език, пол и др.) по отношение на служителите и общото население на трансграничния регион

3.2.4. Целеви групи/зони

Както се посочва в Част 4 от Програмния документ, общата типология на крайните бенефициенти, определени за Приоритетна ос 1 – Качество на живота, включва обществени организации (министерства и съответните министерски структури, регионални и местни власти), неправителствени организации и организации с идеална цел, академични и научноизследователски институти, местни здравни центрове, държавни организации за култура, обществени лица (public entities) и организации, еквивалентни на обществени, еврорегиони.

Целевата зона на Приоритетна ос 1 обхваща целия трансграничен регион.

3.2.5. Количествени цели / Крайни резултати и показатели за резултати

Приоритетна ос 1: Качество на живота – Показатели за крайни резултати			
Показател	Мярка	Тип	Съществуваща базова линия и цел 2013
Съвместни действия за опазване на околната среда	Число	Крайни резултати	?? 5
Установяване на съвместно сътрудничество за насърчаването на културни ресурси	Брой сътрудничества	Крайни резултати	?? 6
Брой участници в образователните семинари по въпросите на околната среда	Брой участници	Крайни резултати	?? 100
Брой съвместни проекти, разглеждащи общи проблеми на управлението на водите	Число	Крайни резултати	0 3
Брой съвместни проекти, предприети в областта на управлението на здравеопазването по общи здравни проблеми	Число	Крайни резултати	0 5

Приоритетна ос 1: Качество на живота – Показатели за резултати		
Показател	Мярка	Тип
Зони по НАТУРА, в които са изпълнени съвместни действия по управление	Процент зони по НАТУРА, Край на програмен период	Продукт
Брой съвместни партньорства/мрежи, разработени в рамката на приоритетната ос	Брой, край на програмата	Резултат

3.3. Приоритетна ос 2: Достъпност

3.3.1. Обосновка на интервенцията

Регионът на програмата се отличава със специална географска морфология, която създава проблеми с достъпността. Съществуващата инфраструктура се счита за недостатъчна, като се наблюдават забавяния в строителството на нови железопътни и пътни мрежи. Същото важи и за второкласната пътна мрежа, особено в селските райони, която утвърждава регионалните неравенства вместо да насърчава регионално сближаване. Най-важните проблеми възникват поради малкия брой пунктове за пресичане на границата, което не облекчава бързия и безопасен превоз на хора, стоки и услуги.

Предвид всички горепосочени аспекти, Програмата цели да разгледа тези проблеми като въведе Приоритетна ос 2 - Достъпност. Тази приоритетна ос ще подкрепи инициативи, които се основават върху съществуващата инфраструктура и основно допълват действията, които трябва да се предприемат от двете държави-членки на национално ниво за осигуряване на подобряването на инфраструктурата (железопътна, автомобилна и ИКТ) в целия трансграничен регион.

Пет вертикални оси на магистрала „Егнатия“ (Солун – Серес – Промахонас, Комотини – Нимфея – Хасково, Ксанти – Ехинос, Арданио – Орменио, Драма – Екзохи), повечето от които в момента се изграждат, са разположени в региона на програмата, като го свързват от юг на север, три от които са част от Паневропейските коридори IV и IX. Железопътна линия свързва главните градски центрове на региона, като телекомуникационната инфраструктура е също така налична. По този начин главните проблеми, които Приоритетна ос 2 се стреми да преодолее, са подкрепа за допълнителна инфраструктура (пътна и железопътна) и подпомагането на лесното и безопасно движение на хора и стоки в региона.

Проблемът с достъпността е силно подкрепен от представителите на съответните власти на двете страни и от други заинтересовани страни, които участваха в срещите на Съвместната работна група, Обществената консултация на програмата или взеха участие в консултирането чрез въпросник, който беше разпространен от Съвместната работна група. Достъпността се определя като приоритет за двете държави-членки на национално ниво; въпреки това, приемането на България като нова държава-членка на ЕС и нейното предстоящо включване в Шенгенската зона, създава нова действителност за двете страни. Избираемият регион и неговото

население ще трябва бързо да се приспособят към тези нови условия, за да могат да получат максимална полза от предоставения потенциал и да преодолеят трудностите, които биха възникнали.

Подобриенето на достъпността на Региона на програмата е задължително условие за намаляването на регионалните неравенства, като осигурява сближаване на регионите и насърчаване на стопанската дейност. Лесното и безопасно движение на хора, стоки и услуги ще подпомогне за насърчаването на предприемачеството, засилването на сътрудничеството в трансграничния регион, подобряването на качеството на живот и най-накрая ще доведе до едно устойчиво и жизнеспособно развитие.

Основният обхват на Приоритетна ос 2 е да допринесе за постигането на Конкретна цел А, т.е. за засилването на привлекателността на региона чрез подобряване на структурите за достъпност. Въпреки това, тя също така ще допринесе значително за подобряването на качеството на живот, установяването на мрежи на сътрудничество и насърчаването на предприемачеството, т.е. за постигането и на Конкретна цел Б от Програмата.

3.3.2. Главни цели

Главните цели, определени в рамките на Приоритетна ос 2, са следните:

- Да се подобрят пътните и железопътните мрежи като средство за социално и икономическо развитие на трансграничния регион
- Да се подобри мобилността на стоки, услуги и хора в трансграничния регион
- Да се координират инфраструктурни инициативи в трансграничния регион, за да се насърчи неговата икономическа активност и да се осигури равномерно териториално развитие.

3.3.3. Област на интервенция / Индикативни категории проектни предложения

Рамката на Приоритетна ос 2 включва единствено действия, които ще имат допълваща функция към инициативите, предприети на национално ниво от двете държави-членки по отношение на инфраструктурата. В този обхват са определени две области на интервенция: една - за подобряване на пътната/железопътната мрежа и друга - за изграждането / подобряването на трансграничните съоръжения в Региона на програмата. Проектните предложения, които трябва да се подадат по

тази Приоритетна ос, трябва да бъдат формулирани с оглед на осигуряването в максимална степен на взаимно допълване на проектите, изпълнени в предходния Програмен период в същия трансграничен регион.

ИКТ инфраструктурата е определена като също толкова важна, но няма да бъде предвидена в тази Програма, поради две важни причини: първо, съществуващата инфраструктура се счита за съвсем достатъчна – това, което е важно на този етап, е да се помогне хората действително да използват новите технологии и ИКТ инструменти; второ, сходни действия са предвидени от секторните програми в двете държави-членки. По тази причина, за да се избегне припокриване, настоящата Програма няма да поддържа този тип дейности.

3.3.3.1. Област на интервенция 2.1: Развитие на пътната и железопътната мрежа

Обосновка

Както бе обстойно описано в анализа на сегашното положение, главните пътни и железопътни мрежи в Региона на програмата се считат за достатъчни. Три от вертикалните оси на автомагистрала Егнатия са част от Паневропейски коридори, докато две вертикални оси са в процес на строителство. Пътните мрежи в трансграничния регион се изграждат или вече са включени в национални програми. Железопътна връзка между главните градски центрове вече съществува в Региона на програмата. Съществуват вече три гранични контролно-пропускателни пункта в трансграничния регион, но присъединяването на България като нова държава-членка на Европейския съюз налага необходимостта от нова инфраструктура, за да осигури и улесни превоза и движението на хора и стоки в допустимия регион.

Подобряването и повишаването на качеството на транспортната инфраструктура в областта допринася за насърчаване на устойчиво развитие и сближаване на региона, намаляване на регионалните неравенства и предоставяне на равни възможности за всички. В този обхват, Област на интервенция 2.1, свързана с развитието на пътната и железопътната мрежа, цели да финансира проекти, които допълват инициативите, предприети на национално ниво в двете държави-членки. Изграждането на нова инфраструктура и подобряването на съществуващата несъмнено ще подкрепят конкурентоспособността и жизнеспособния растеж на Региона на програмата.

Индикативни категории на проектни предложения

Област на интервенция 2.1 ще подкрепи главно проектни предложения, които целят да подобрят нивото на съществуващата пътна и железопътна мрежа като се съсредоточат върху областите, разположени близо до границата. Изграждането на подобрена мрежа ще улесни достъпността чрез различни „преходи“, които свързват трансграничния регион. Тази област на интервенция ще включва, освен всичко друго, изграждане на пътна и железопътна мрежа. Ориентировъчният списък с проектни предложения:

- Подобряване (дребномащабни интервенции за подобряване, разширяване и др.) на пътната мрежа (напр. остаряла второстепенна мрежа и др.)
- Повишаване на качеството / Подобряване на железопътната мрежа (напр. възстановяване на железопътни гари и др.)
- Откриване на нови гранични преходи
- Създаване на логистични сътрудничества и мрежи покрай границата

- Проектно-проучвателни работи за пътища, Трансграничен анализ на съществуващото положение (АСП) и Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за трансгранични инфраструктурни дейности
- Изследвания и пилотни проекти за насърчаване и използване на екологично-съобразени транспортни средства и иновационни решения за разрешаване на проблемни ситуации

3.3.3.2. Област на интервенция 2.2: Подобряване на трансграничната материална база

Обосновка

Малкият брой на гранични контролно-пропускателни пунктове в трансграничния регион се посочва в SWOT анализа като една от установените слаби страни в сектора на инфраструктурата. Неотдавнашното присъединяване на България като нова държава-членка към ЕС налага наличието на инвестиции, гарантиращи, че трансграничната мобилност ще бъде значително подобрена и че движението на хора и стоки ще бъде улеснено. В същото време ежедневните отношения и взаимодействието между Гърция и България се очаква да се изменят значително през следващите години, особено предвид приспособяването на България към новите правила, нормативни актове и процедури. Така например, предстоящото включване на България в Шенгенската зона скоро ще направи съществуващите гранични контролно-пропускателни пунктове излишни; въпреки това, много неща трябва да се извършат, за да се повиши качеството и улесни достъпа на хората (местни, туристи или бизнесмени), стоките и услугите в избираемия регион.

Подобрението на трансграничната мобилност е необходимо за развитието на Региона на програмата. Никаква стопанска дейност не може да процъфтява, никакви мрежи не могат да се изградят и никакви съвместни проекти и инициативи не могат да бъдат гладко изпълнени ако възникват проблеми при движението на хора и стоки. Съоръженията по границите трябва да се подобрят, трябва да се предприемат действия и да се установят сътрудничества, за да се насърчи и подкрепи движението и мобилността на стоки и/или хора за почивка, бизнес или ежедневни дейности.

Индикативни категории на проектни предложения

Целта на Областта на интервенция може да се постигне като се финансира изграждането и подобряването на средствата, които насърчават мобилността в трансграничния регион. Тези проекти могат да принадлежат на следните категории:

- Насърчаване мобилността на хората за отдых в трансграничния регион чрез меки мерки или инвестиции с малък мащаб (трансгранични пешеходни пътеки и велосипедни алеи в областите от културен или природен интерес и др.)
- Сътрудничество и съвместни усилия за насърчаване на търговията и предприемачеството
- Развиване на трансгранични видове обществен транспорт и съвместни системи за фактуриране (напр. регионален билет)
- Развитие на информационни канали по отношение на превоза на опасни стоки и определяне на съответните действия за информирането на компетентните органи или групи.
- Преминане на трафика към екологично-съобразени системи на превоз.
- Използване на съществуващата технология за координиране на разписанията на компаниите, предоставящи обществен транспорт (сезонни маршрути при поискване също така свързани с туристически дейности).

3.3.4. Целеви групи/зони

Както се посочва в Част 4 на Програмния документ относно крайните бенефициенти, общата типология на крайните бенефициенти, определени за Приоритетна ос 2 – Достъпност, включва главно обществени организации (министерства и съответните министерски структури, регионални и местни власти) и организации еквивалентни на обществени

Целевата зона на Приоритетна ос 2 - Област на интервенция 2.1 обхваща целия трансграничен регион. В същото време, Област на интервенция 2.2 ще обхваща единствено зони, разположени на граничната линия в трансграничния регион. Конкретната територия, обхваната от Област на интервенция 2.2, ще бъде посочена в Ръководството за Програмата.

3.3.5. Количествени цели / Крайни резултати и показатели за резултати

Приоритетна ос 2: ДОСТЪПНОСТ – Показатели на крайни резултати		
Показател	Мярка	Тип
Реконструкция / Възстановяване на пътната мрежа	Км	Продукт
Реконструкция / Възстановяване на железопътната мрежа	Км	Продукт
Брой нови гранични пропускателни пунктове в допустимия регион	Брой, край на програмата	Продукт

Приоритетна ос 2: ДОСТЪПНОСТ – Показатели на крайни резултати		
Показател	Мярка	Тип
Брой съвместни партньорства/мрежи, разработени в рамката на приоритетната ос	Брой, край на програмата	Резултат
Брой граждани в трансграничните региони, които ще получат полза от новата достъпна инфраструктура и действия	Брой, край на програмата	Резултат

3.4. Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси

3.4.1. Обосновка на интервенцията

Регионът на програмата е изправен пред сериозни предизвикателства по отношение на осигуряването на неговата конкурентоспособност и повишаване на качеството на човешкия капитал. Проблемите са свързани със значителния брой неквалифицирани човешки ресурси, застаряващо население, високи равнища на безработица, особено сред младите хора, и сериозно отсъствие на баланс при населението между свръхнаселените центрове и слабо населените селски райони на периферията. От друга страна, съществуват редица престижни академични и научноизследователски институции в региона и свободен и безпрепятствен достъп за всички хора до всички нива на образованието.

Концентрирането на инвестиции в нови технологии и иновации, енергетика и комуникации, посочва повишения интерес на бизнес сектора в Региона на програмата. Предишните трансгранични програми имаха важна роля като установиха бизнес мрежи, насърчавайки сътрудничеството и подпомагайки за трансфера на ноу-хау. Освен това, регионът се развива в полюс на привличане за туристическия бизнес. От друга страна, трансграничният регион се изправя пред съществени заплахи поради реструктурирането на икономиката и влошаването на пазарните условия за местните традиционни предприятия (които съставляват значителен брой от общия брой на предприятията), загуба на пазарен дял и проникването на нова работна сила от други страни.

Необходимостта от стимулиране на предприемачеството, преодоляване на структурните проблеми и увеличаване на конкурентоспособността е съществена за оцеляването на всяка икономика. Особено за трансграничния регион, който е изправен пред толкова много предизвикателства и толкова много възможности, неговото преобразуване във високо конкурентен и иновационен център е съществено за осигуряването на устойчиво развитие и икономически просперитет. За да осигури това, Програмата цели да разчита главно на човешкия капитал в региона. Ученето през целия живот може да допринесе при преодоляването на проблемите със застаряващото население. Свързването в мрежи и съвместните усилия между академичните институции и бизнес общността ще създадат повече възможности за младите хора да навлязат в пазара на труда. Затова целите на Приоритетна ос 3 са да насърчи предприемачеството и новите технологии, за да стимулира иновации и да подобри конкурентоспособността чрез поддържане на (а)

създаването на мрежи между изследователските и научно-технически центрове и бизнес сектора и (б) на насърчаването на иновации в бизнес общността.

Приоритетна ос 3 ще допринесе главно за Конкретна цел Б, т.е. повишаване на конкурентоспособността чрез насърчаване на предприемачеството, установяване на мрежи за сътрудничество и инвестиране в човешките ресурси. В същото време, тя също така ще допринесе за подобрието на качеството на живот на жителите от избираемия регион и общото насърчаване на регионалното сближаване и икономическото развитие.

3.4.2. Главни цели

Главните цели, определени в рамките на Приоритетна ос 3, са следните:

- Да се използва преструктурирането на икономиката като възможност за икономическо и териториално устойчиво развитие
- Да се инвестира в човешкия капитал като един от най-важните ресурси на трансграничния регион за насърчаване на икономическите дейности
- Да се стимулира предприемачеството и да се внедрят ИКТ и нови технологии във всички икономически сектори като проводник на икономическо и социално сближаване
- Да се обединят в мрежа научноизследователската и икономическата дейност, за да се интегрират иновации в производствените сектори на икономиката
- Да се предвидят активни инициативи по отношение на отворения пазар на труда в трансграничния регион

3.4.3. Област на интервенция / Индикативни категории на предложения за проект

За постигането на горепосочените цели, действията за осъществяване в следните Области на интервенция трябва да допълват инициативите, предприети в предишния Програмен период, но също така инициативите на ЕСФ, които ще се разработят в новия Програмен период 2007 – 2013 г.

3.4.3.1. Област на интервенция 3.1: Подкрепа и валоризиране на човешките ресурси - подкрепа за подготвителни действия предвид отворения пазар на труда

Обосновка

Човешкият капитал на трансграничния регион се определя като един от най-ценните активи за осигуряването и насърчаването на устойчиво развитие. Преместването на мигриращото население към градските центрове и повишаването на нивото на квалификация на човешките ресурси са главен приоритет на трансграничния регион. Регионът на програмата е изправен в момента пред съществена липса на баланс по отношение на разпределението на квалифицираната и неквалифицираната работна сила между градските и селските райони, като това води до значителни загуби на работни места в селските и слабо развитите райони и следователно до сериозно влошаване на икономическата дейност на конкретните региони. Настоящата ситуация създава сериозни регионални неравенства, които трябва незабавно да бъдат разгледани.

Трансграничният регион е в етап на преход по отношение на пазара на труда. Всъщност нормативните мерки в сила за регулирането на пазара на труда прогнозираят период на преход от две години преди да бъде осигурен отворен пазар на труда в двете държави-членки. Като се вземе това предвид, Регионът на програмата ще е необходимо също така да създаде в региона основата за разглеждането и използването на предстоящите възможности, които ще се създадат след като пазара на труда бъде напълно отворен.

Валоризацията на човешките ресурси и поддържането на високо специализирани човешки ресурси, поравно разпределени в допустимия регион, ще допринесе за намаляването на регионалните несъответствия и за насърчаването на икономическото развитие из целия избираем трансграничен регион. Висококвалифицираният човешки капитал ще подтикне икономическите дейности, което ще доведе до по-добро икономическо и социално сближаване и устойчиво развитие за трансграничния регион и следователно ще допринесе за общата стратегическа цел на Програмата.

Индикативни категории на проектни предложения

Подкрепата и валоризацията на човешките ресурси се стреми главно към насърчаването на проекти, целящи да пренасочат мигрирането на населението към градските центрове и да повишат нивото на квалификация на човешките ресурси чрез прилагането на иновативни инструменти (напр. нови технологии и ИКТ инструменти)

и методи. Освен това Област на интервенция 3.1 ще насърчи допълнително съвместни проекти и механизми, които ще помогнат в създаването на нормативна схема за подпомагане на заинтересованите страни при изпълнението на изискванията на отворения пазар на труда, който ще бъде въведен след две години. Ориентировъчно категориите на предложения за интервенции могат да включват:

- Система за наблюдение, използваща ИКТ инструменти, за мобилността на човешките ресурси в трансграничния регион
- Съвместни проекти за изработването на нормативни стратегии за подготовката на трансграничния регион и неговите заинтересовани страни за отворения пазар на труда
- Поддръжка на секторната мобилност и обмен на специализиран персонал сред производствените предприятия в трансграничния регион /обмен на ноу-хау и разпространение на иновации в технологиите
- Съвместни проекти за подкрепа на заетостта и предприемачеството сред младите хора и жените в основните икономически сектори на интерес (като туризъм, култура, околна среда), за да се осигури тяхното задържане в региона
- Улесняване на достъпа до заетост за дългосрочно безработните и други социално чувствителни групи
- Сътрудничество и мрежи за предлагане на продължаващо обучение (през целия живот) на човешките ресурси относно потребностите на пазара на труда.
- Съвместни проекти за насърчаване на заетостта чрез действия от значение за околната среда и устойчивото развитие
- Разработване на инициативи за хармонизиране на правните изисквания от трансграничните пазари на труда, икономически и социални системи (създаване на система за наблюдение и информация относно пазара на труда, разработване на бази данни, обмен на информация, опит, най-добри практики)

Изпълнението на програмите за квалификация от страна на Гърция ще бъде хармонизирано и наблюдавано от Общата нормативна рамка, която ще се изготви от Министерството на труда и социалното благоденствие.

3.4.3.2. Област на интервенция 3.2: Насърчаване на предприемачеството и на действия във връзка с реструктурирането на икономиката

Обосновка

Регионът на Програмата е регион, изправен пред сериозен проблеми на реструктуриране; първичният сектор от икономиката, който бе най-производителният доскоро, е застрашен от промените в икономиката, докато развитието в другите сектори не отговаря на предизвикателствата, създадени от новата икономика. Темповете на растеж показват необходимост от ускоряване и подобряване на производствените процедури на всички сектори от внедряване на иновативни методи и нови инструменти. В същото време, регионът очевидно привлича национални и външни инвестиции от различни области, като създава съществени възможности за предприемачество.

Интервенциите за стимулиране на предприемачеството във всички сектори на икономиката и проекти, които се занимават с реструктуриране на икономическия модел са съществени за осигуряването на конкурентоспособност и икономическо развитие на трансграничния регион. Област на интервенция 3.2 цели да се насочи към тези два проблема на Региона на програмата и подпомага главно неговите икономически дейности, за да насърчи цялостното му развитие.

Индикативни категории на проектни предложения

В рамките на Област на интервенция 3.2, проектите за финансиране ще се включват главно икономически дейности, насочени към нови икономически тенденции и привличащи предприемачите (а следователно и инвестиции) към трансграничния регион. *Индикативните категории на проектите предложения могат да включват:*

- Използване на ИКТ за подобряване и увеличаване на конкурентоспособността на икономическите сектори
- Насърчаване на алтернативни форми на туризъм, насочени към туристите и нови инвестиции в региона
- Формулиране на мрежи за сътрудничество между организации, активни в същите области на действие за обмен на знания
- Стратегии и планове за създаването на съвместни индустриални паркове
- Действия за увеличаване на достъпността чрез подобрене на телекомуникационната инфраструктура
- Действия за подкрепа на регионалните вериги за доставки и управление на веригите за доставки
- Поддържане на внедряването на системи за управление на околната среда (напр. ИСО, СЕУО, еко-етикети)

3.4.3.3. Област на интервенция 3.3: Насърчаване на сътрудничеството между научно-изследователски, технологични и академични институции и бизнес организации

Обосновка

Както SWOT анализа, така и обществените консултации, проведени в трансграничния регион подчертават силната липса на комуникация между изследователските, научно-техническите и академичните институции и бизнес организациите. Трансграничният регион притежава необходимия брой от изследователски и академични институции със значителна дейност, която може да бъде представена на национално и европейско ниво. За съжаление силни връзки между тези академични организации и бизнес организациите очевидно отсъстват.

Отсъствието на пряка комуникация и връзки между научно-изследователската и бизнес общността създава препятствия за внедряването на иновативни идеи и методи в производствените сектори на икономиката и най-накрая застрашава конкурентоспособността на трансграничния регион. Предвид факта, че иновациите са главен движещ фактор за икономически просперитет, сегашното положение застрашава икономическото развитие и социалното сближаване на трансграничния регион.

По тези причини, Област на интервенция 3.3 ще бъде насочена главно към внедряването на действия, които насърчават създаването на мрежи между научно-изследователските и бизнес организациите, за да се създадат канали, които ще вливат иновациите в производствените процедури на икономиката с крайната цел да насърчат конкурентоспособността и да дадат тласък на икономическото развитие. Крайната цел е да се преобразува трансграничния регион в икономически и инвестиционен център с увеличаващи се ползи в икономическия и социален живот за всичките му жители.

Индикативни категории на проектни предложения

Проектите за финансиране от Област на интервенция 3.3 ще са насочени към дейности, които се занимават с реструктурирането на икономиката, стимулиране на предприемачеството и установяване на партньорства между научноизследователските и бизнес организациите в икономиката. *Индикативните категории на действия могат да включват:*

- Създаване на „структури“ за интеграция на човешките ресурси в производствените икономически сектори, обучени от научноизследователски /технологични/ академични институции,
- Мрежи за сътрудничество за насочване на експерти към конкретни области на дейност
- Мрежи за сътрудничество сред научноизследователските / технологичните институции и бизнес организации за трансфер на иновации и технологии
- Сътрудничество между университети и бизнес организации в трансграничния регион
- Подобро сътрудничество на иновативни и регионални участници чрез осъществяване на по-добро регионално управление на съответните политики
- Засилване на сътрудничеството в областта на образованието и квалификацията, особено съвместните квалификации в сектори като екологични технологии, възобновяеми енергийни източници и екотуризъм

3.4.4 Целеви групи/зони

Както се посочва в Част 4 на Програмния документ, общата типология на крайните бенефициенти, определени за Приоритетна ос 3 – Конкурентоспособност и човешки ресурси, включва публични организации (министерства и съответните министерски структури, регионални и местни власти, еврорегиони и публични предприятия), организации, еквивалентни на публични, бизнес съюзи / организации, академични и научноизследователски институти.

Целевата зона на Приоритетна ос 3 обхваща целия трансграничен регион.

3.4.5 Изразени количествено цели / Крайни резултати и показатели за резултати

Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси – Показатели за крайни резултати		
Показател	Мярка	Тип
Брой организирани програми /семинари за обучение през целия живот	Число	Продукт
Съвместни действия, които свързват в мрежа бизнес организациите с научноизследователските институции	Число	Продукт
Брой експерти, използващи програми за обмен на експерти	Число	Продукт

Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси – Показатели за резултати		
Показател	Мярка	Тип
Брой съвместни партньорства/мрежи, разработени в рамката на приоритетната ос	Брой, край на програмата	Резултат
Процент жени, получили полза от образователните семинари като част от общия брой участници	Процент, годишен	Продукт

3.5. Приоритетна ос 4: Техническа помощ

3.5.1. Обосновка на интервенцията

Както вече бе посочено по-горе, Приоритетна ос 4 – Техническа помощ е насочена единствено към осигуряването на безпроблемното програмиране, изпълнение, наблюдение и оценка на цялостното прилагане на Програмата. В този обхват, Приоритетна ос 4 ще финансира дейности, които се отнасят до Управляващите структури и процедури на Програмата и ще осигури бенефициентите да бъдат изцяло и напълно информирани относно приоритетите и проектите, Поканите за набиране на предложения да бъдат обявени навреме и правилно, процедурите на оценка и одобрение да бъдат приключени навреме, финансовото управление на Програмата да бъде правилно, всички процедури по наблюдение и оценка, постановени от ЕС, да бъдат спазени и др.

Отбелязва се, че стратегията на Програмата и съответните Приоритетни оси и Области на интервенция не могат да бъдат правилно изпълнени ако необходимите дейности, свързани с цялостното управление на Програмата, не бъдат осигурени. По този начин Приоритетна ос 4, дори и да не бъде пряко насочена към трансграничния регион, е от съществено значение за осигуряването на крайния успех на Програмата.

3.5.2. Главни цели

Главните цели, определени в рамките на Приоритетна ос 4, са следните:

- Да се оползотворят средствата, предоставени по Програмата, по най-добрия начин чрез ефективно и резултатно изпълнение
- Да се осигури стабилно финансово управление и изпълнение на Програмата
- Да се осигури съгласуваност и относителност на действията, одобрени съгласно Областите на интервенция и обявените Покани за набиране на предложения
- Да се подпомагат бенефициентите
- Да се обяви и съобщи за Програмата по най-ефективен и резултатен начин
- Да се осигури правилното наблюдение и оценяване на Програмата по отношение на постановените политики и приоритети на ЕС.

3.5.3. Област на интервенция / Предложени действия

Две Области на интервенция са определени съгласно Приоритетна ос 4. Дейностите, които ще бъдат финансирани, ще бъдат решени и одобрени от Управляващите структури на Програмата чрез процедури, които ще бъдат представени в окончателен вид в Ръководството на програмата.

3.5.3.1. Област на интервенция 4.1: Главни действия по управление на Програмата

Обосновка и индикативни действия

Първата Област на интервенция съгласно Приоритетна ос 4 се отнася до всички задължителни дейности, които трябва да се предприемат за подготовката, управлението, изпълнението, наблюдението, контрола и оценката на Програмата, както се постановява от регламентите и процедурите на ЕС. Целта е да се осигури надлежното управление и изпълнение на Програмата. Индикативни дейности, които ще бъдат одобрени от Управляващите структури на Програмата, включват:

- Дейности, свързани с подготовката, подбора, оценката и проследяване на проекти (подготовка на Покани за набиране на предложения, оценка, подбор и одобрение и др.)
- Дейности за административна подкрепа на съвместните структури;
- Управление и функциониране на Съвместния технически секретариат;
- Подготовка и организация на Съвместния комитет за наблюдение и други управляващи структури (включително разходи за писмени и устни преводи);
- Подготовка и публикуване на доклади, изследвания, анализи и проучвания на общи и конкретни проблеми, свързани с граничния регион (напр. годишни доклади, текуща оценка и др.);
- Придобиване, инсталиране и интеграция на ИТ оборудване за управление, наблюдение, оценка и координация на Програмата
- Разходи, свързани с инспекции, одити и проверки на място на функционирането;

3.5.3.2. Област на интервенция 4.2: Генериране на проекти и информационни и комуникационни дейности

Обосновка и индикативни действия

Втората Област на интервенция ще цели да подкрепи всички дейности, гарантиращи предпоставките (материални и човешки ресурси) за последващото обявяване и ръководене на покани, включително разпространението на информация и реклама, подкрепата на крайните бенефициенти и др. Обхватът на индикативните действия може да включва:

- Информационни и рекламни дейности;
- Съдействие на потенциални крайни бенефициенти;
- Дизайн и поддръжка на уебстраницата на Програмата;
- Действия, насърчаващи по-голяма информираност и разбиране на помощта от ЕС, наблюдението и изпълнението (семинари, конференции, информационни дни, събития, посещения)

3.5.4 Целеви групи

Целевата група на Приоритетна ос 4 включва всички бенефициенти на Програмата, както са определени в Част 4 и както ще бъдат по-късно посочени чрез критериите, постановени в Ръководството на програмата, както и членовете на Управляващите структури на Програмата, които ще проведат действията за изпълнението и контрола върху Програмата.

За да се избегне припокриване със съществуващи ЕС структури, да се изследват съвместните действия с тези структури и най-накрая да се допълни техническата помощ, ще се осигури, разбира се, комуникация и връзки с програмата ИНТЕРАКТ. Програма ИНТЕРАКТ се съсредоточава върху доброто управление на териториалното сътрудничество и предоставя подкрепа въз основа на потребностите на заинтересованите страни, участващи в изпълнението на програмите по Цел „Европейско териториално сътрудничество“. Целевите групи за INTERACT са основно органите, които ще бъдат създадени съгласно Регламентите на Съвета 1083/2006 и 1080/2006, както и други органи, участващи в изпълнението на програмата. За да осигури максимална полза от програмата INTERACT за изпълняващите органи на тази програма, ще се насърчава ползването на услугите и документацията на ИНТЕРАКТ, както и участието в семинари на ИНТЕРАКТ.

3.5.5 Изразени количествено цели / Крайни резултати и показатели за резултати

Приоритетна ос 4: Техническа помощ		
Показател	Мярка	Тип
Брой Покани за набиране на предложения, оценка и одобрение	Число	Продукт
Подготовка и поддръжка на уебстраницата на програмата	Брой, край на програмата	Продукт

3.6. Таблица – резюме на стратегията и приоритетните оси на Програмата

ОБЩА СТРАТЕГИЯ		
Да се насърчи трансграничния регион като се осигури регионално сближаване и се повиши конкурентоспособността		
КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ		
А. Засилване привлекателността на региона чрез повишаване качеството на живот и подобряване на структурите за достъпност	В. Повишаване на конкурентоспособността чрез насърчаване на предприемачество, създаване на мрежа за сътрудничество и инвестиране в човешките ресурси	
ПРИОРИТЕТНИ ОСИ		
ПРИОРИТЕТНА ОС 1:Качество на живот	ПРИОРИТЕТНА ОС 2:Достъпност	ПРИОРИТЕТНА ОС 3:Конкурентоспособност и човешки ресурси
Области на интервенция		
1.1: Опазване, управление и насърчаване на природните ресурси 1.2: Опазване, управление и насърчаване на културните ресурси 1.3: Сътрудничество и работа в мрежа по въпроси на здравеопазването и социалното благосъстояние	2.1: Развитие на пътната и железопътната мрежа 2.2: Подобряване на трансграничната материална база	3.1: Подкрепа и валоризиране на човешките ресурси - подкрепа на подготвителни действия предвид отворения пазар на труда 3.2: Насърчаване на предприемачеството и на действия във връзка с реструктурирането на икономиката 3.3: Насърчаване на сътрудничеството между научноизследователски, технологични и академични институции и бизнес организации
ПРИОРИТЕТНА ОС 4:ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ		
4.1: Главни действия по управление на Програмата 4.2: Генериране на проекти и други информационни и комуникационни дейности по Програмата		

3.7. Индикативна разбивка на бюджета

Общият бюджет на Програмата възлиза на 130.277.598 евро, от които приносът на ЕФРР за Програмата през новия Програмен период възлиза на 110.735.958 евро.

Първоначалното разпределение по Приоритетни оси, предвидено на този етап е следното:

Приоритетна ос 1: 46%

Приоритетна ос 2: 24%

Приоритетна ос 3: 24%

Приоритетна ос 4: 6%

Следната таблица представя индикативното разпределение на ЕФРР по приоритети:

ТАБЛИЦА 5 Кодове на приоритетни теми		
КОД	ПРИОРИТЕТНА ТЕМА	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕФРР В ЕВРО
01	Научно-изследователска и технологично-развойна дейност (НИТРД) в изследователски центрове	3.986.494
04	Помощ за НИТРД особено в МСП (включително достъп до НИТРД услуги в изследователски центрове)	2.657.663
07	Инвестиции във фирми, които са пряко свързани с научните изследвания и иновации (иновативни технологии, основаване на нови фирми от университети, съществуващи центрове и фирми за НИТРД и др.)	2.657.663
21	Магистрали (Трансевропейска транспортна мрежа)	15.945.978
23	Регионални / местни пътища	5.315.326
26	Мултимодален транспорт	5.315.326
45	Управление и разпределение на водата (питейна вода)	8.150.167

ТАБЛИЦА 5 Кодове на приоритетни теми

КОД	ПРИОРИТЕТНА ТЕМА	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕФРР В ЕВРО
51	Насърчаване на биологичното разнообразие и опазване на околната среда (включително Натура 2000)	4.075.083
55	Насърчаване на природни ресурси	4.075.083
56	Опазване и развитие на природното наследство	5.093.854
58	Опазване и развитие на културното наследство	7.640.781
59	Опазване и развитие на културната инфраструктура	9.168.937
63	Създаване и разпространение на иновативни и по-продуктивни начини на организация на труда	5.315.326
69	Мерки за подобряване на достъпа до заетост и увеличаване на устойчивото участие и напредък на жените в заетостта, за намаляване на сегрегацията на пазара на труда по полов признак и за съгласуване на работата и личния живот, като улесняване на достъпа до детски грижи и грижи за зависими лица	3.986.495
71	Пътища за интеграция и повторно връщане на работа за хора в неравностойно положение: борба с дискриминацията при навлизането и постигането на успех на пазара на труда и насърчаване на приемане на разнообразието на работното място	3.986.495
73	Мерки за увеличаване на участието в образованието и обучение през целия живот, включително чрез действия за постигане на намаляване на ранното отпадане от училище, сегрегация по полов признак на гражданите и увеличен достъп до и качество на началното професионално и третично образование и обучение.	3.986.495
76	Здравна инфраструктура	12.734.635
85	Подготовка, изпълнение, наблюдение и инспекция	4.207.966
86	Оценка и изследвания; информация и комуникация	2.436.191

ТАБЛИЦА 5 Кодове на приоритетни теми

КОД	ПРИОРИТЕТНА ТЕМА	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕФРР В ЕВРО
	Общо	110.735.958

ТАБЛИЦА 6 Кодове на формата на финансиране

КОД	ФОРМА НА ФИНАНСИРАНЕ	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕФРР В ЕВРО	ПРОЦЕНТ
01	Безвъзмездна помощ	110.735.958	100%

ТАБЛИЦА 7 Кодове на типа територия

КОД	ТИП ТЕРИТОРИЯ	ИНДИКАТИВНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕФРР В ЕВРО	ПРОЦЕНТ
08	Трансграничен регион на сътрудничество	110.735.958	100%

Финансовите ангажименти по Програмата ще бъдат извършени на годишна основа съгласно следния план:

ТАБЛИЦА 8 Година съгласно източника за програмата	
ГОДИНИ	ЕФРР В ЕВРО
2007	15.170.492
2008	14.654.527
2009	14.952.542
2010	15.542.630
2011	16.137.851
2012	16.781.396
2013	17.496.520
ОБЩА СУМА	110.735.958

Плащанията се извършват като възстановяване на разходите, действително изплатени съгласно следния план:

№ на оперативна програма (CCI номер) **CCI 2007CB163PO059**

Приоритетни оси според източника на финансиране (в евро):

ТАБЛИЦА 9 Бюджетна разбивка по Приоритетни оси на Програмата							
	Финансиране на Общността (а)	Национално публично финансиране (б)	Национал но частно финансир ане (в) ²¹	Общо финансиране (г) = (а) + (б)	Процент на съфинансиране (д)* = (а) / (г) като %	За информация	
						Помощ от ЕИБ	Друго финансиране ²²
Приоритетна ос 1: Качество на живот	50.938.541	8.989.154	--	59.927.695	85%	--	--
Приоритетна ос 2: Достъпност	26.576.630	4.689.994	--	31.266.624	85%	--	--
Приоритетна ос 3: Конкурентоспосо бност и човешки ресурси	26.576.630	4.689.994	--	31.266.624	85%	--	--
Приоритетна ос 4: Техническа помощ	6.644.157	1.172.498	--	7.816.655	85%	--	--
Общо	110.735.958	19.541.640	--	130.277.598	85%	--	--

* Настоящият процент може да бъде закръглен в таблицата. Точният процент, който се прилага за възстановяване на плащанията е съотношението (д) **без закръгляне**.

²¹ Приоритетните оси са изразени с общи разходи.

²² Включително национално и частно финансиране, когато приоритетните оси са изразени в публични разходи. Може също така да включва финансиране от други участващи страни (напр. Норвегия, Швейцария).

Част 4: Определяне на крайните бенефициенти

4.1. Въведение

По време на програмния период 2000 – 2006 г. броят на бенефициентите от трансграничния регион бе важен, докато характера на тяхната организационна структура и техния капацитет за управление на проекти и/или действия бе в някои случаи под въпрос. Бенефициентите на настоящия Програмен период са най-общо описани в настоящата глава и ще бъдат допълнително определени в Ръководството на програмата.

Важно е да се подчертае значението на Принципа на водещия партньор за проектите, които ще се изпълняват през Програмния период 2007 – 2013 г. Принципът на водещия партньор е основно изискване за всички операции, които се финансират по Оперативната програма. За всяка операция се назначава водещ бенефициент от бенефициентите измежду тях самите.

Съгласно Принципа на водещия партньор, Водещият партньор на всеки проект носи пълната отговорност за административното и техническо изпълнение на проекта, той представлява всички партньори/бенефициенти по проекта по отношение на структурите на Оперативната програма. Подробни разпоредби относно задачите и функциите на водещия партньор ще бъдат включени в Ръководството на програмата.

4.2. Бенефициенти съгласно Приоритетните оси на Програмата (2007 – 2013 г.)

За програмния период 2007 – 2013 г. бенефициентите ще показват административен капацитет и ще отговарят на конкретни изисквания и критерии, които ще бъдат надлежно посочени в Ръководството на програмата.

На този етап са определени единствено общи категории на бенефициенти съгласно приоритетната ос на Програмата. По-конкретно:

За Приоритетна ос 1 – Качество на живот, Бенефициенти могат да бъдат обществени организации, академични и научноизследователски институти, местни здравни центрове, държавни организации за култура, обществени лица и организации, еквивалентни на обществени, еврорегиони.

За Приоритетна ос 2 – Достъпност, Бенефициенти могат да бъдат обществени организации и организации, еквивалентни на обществени.

За Приоритетна ос 3 – Конкурентоспособност и човешки ресурси, Бенефициенти могат да бъдат обществени организации, организации еквивалентни на обществени, бизнес съюзи / организации, академични, образователни и научно-изследователски институти.

Приоритетна ос 4 – Техническа помощ се отнася единствено до управлението и администрирането на Програмата и затова ще включва средства, насочени единствено към гладкото изпълнение, наблюдение и оценка на Програмата. Затова средствата, отделени за тази Приоритетна ос, ще бъдат използвани за вътрешни цели. Така Целевите групи ще включват персонала на Управляващите структури на Програмата и най-накрая всички бенефициенти, определени за всички Приоритетни оси на Програмата.

4.3. Заключение

Описанието на бенефициентите на този етап има общ обхват и ще бъде допълнително анализирано и определено в Ръководството на програмата, в което критериите за подбор на бенефициентите ще бъдат изцяло представени. Освен това, конкретните бенефициенти, към които ще бъде насочена Поканата за набиране на

предложения, обявена в рамките на Програмата, ще бъдат определени в надлежен срок от Управляващия орган.

Част 5: Програма „Гърция - България“ 2007 – 2013 г. и други политики на ЕС

5.1. Осигуряване на устойчиво развитие

Устойчивото развитие се разглежда като една от главните дългосрочни цели на Европейския съюз. Държавите-членки трябва да предоставят по-добро качество на живот за настоящето и бъдещото поколение. Всички правила, диктувани от ЕС трябва да се спазват от държавите-членки по всички въпроси, свързани със социалните, икономическите и екологичните политики. Приоритетите и осите на Общата програма „Гърция - България“ през новия програмен период 2007 – 2013 г. трябва да включват насоките за устойчивост, адресирани от Стратегията от Лисабон и Стратегията от Гьотенбург от 2001 г., и подновената Стратегия за устойчиво развитие на разширена Европа.

Съответната трансгранична Оперативна програма „Гърция - България“ 2007 – 2013 г. взема предвид тези „ключови“ правила за борба с изменението на климата, устойчив транспорт, териториално планиране, заплахи на общественото здраве, по-добро управление на природните ресурси, социална интеграция / демография / миграция и бедността по света^{23 24}, чрез Стратегията, която е разработена и обстойно анализирана в Част 4 на настоящия Програмен документ.

Освен това специално ударение се поставя върху Директиви 92/43/ЕЕС²⁵ и 79/409/ЕЕС²⁶ от Член 6 за *„Местообитанията – осигуряване на биологичното разнообразие чрез съхранение на природните местообитания и дивата фауна и флора на европейската територия на държавите-членки, в които Договорът се прилага“* и *„Съхранение на дивите птици“* съответно, главно чрез Приоритетна ос 1 „Качество на живот“ и област на интервенция 1.1 „Опазване, управление и насърчаване на природните ресурси“, чиято главна цел е да подкрепи проекти от значение за екологично чувствителни зони, управление на водните ресурси, защитените природни ресурси, инициативи за насърчаване на зони с богати природни ресурси, като взема предвид правилата за съхранение на околната среда и др.

²³ <http://ec.europa.eu/environment/eussd> (European Union Strategy for Sustainable Development)

²⁴ Renewed Sustainable Development: European Council DOC 10117/06 (15-16 June 2006)

²⁵ Managing Natura 2000 sites / The provision of the Article 6 of the “Habitats” Directive 92/43/EEC, p.8

²⁶ Managing Natura 2000 sites / The provision of the Article 6 of the “Habitats” Directive 92/43/EEC, p.8

Освен това, Програмният документ насърчава въпроси от значение за Качествени и равни възможности за половете в социалната интеграция. Съгласно ключовите цели и ръководни принципи на политиката на Обновената европейска Стратегия за устойчиво развитие (СУР), установена в Брюксел на 9 юни 2006 г., държавите-членки трябва да „Насърчават едно общество на демокрация, социална интеграция, сближаване, здраве, безопасност и справедливост при зачитане на основните права и културното разнообразие, което създава равни възможности и се бори с дискриминацията във всичките ѝ форми²⁷“. Държавите-членки трябва да приемат следните ръководни принципи²⁸ на политиката за устойчивост в социалната интеграция (*Насърчаване и защита на основните права*), демография (*Солидарност между и сред поколенията*) и миграция (*Отворена и демократична Европа*).

Освен това, политиките на заетост, съгласно които Насока 18 посочва „насърчаване на подхода на пълния жизнен цикъл към работата“ като основен приоритет и призовава държавите-членки да предприемат „решителни действия за увеличаване на участието на жените и намаляване на различията между половете в заетостта, безработицата и заплащането“ са също така взети предвид. В същото време същите политики призовават за „по-добро съгласуване на работата и личния живот и предоставяне на достъпни и финансово възможни улеснения за детски грижи и грижи за несамостоятелни лица²⁹“ да бъде прието и насърчавано.

Аспектът на устойчивостта е приет в стратегическата рамка на настоящата Оперативна програма. Нейните главни оси и приоритети наблягат върху насърчаването на устойчивото развитие не само по отношение на опазването на околната среда, но също така и по отношение на подобрението на качеството на живот, равнопоставеността на половете, за да се преодолеят различията и равните възможности да се насърчават чрез не-дискриминация съгласно европейските насоки и главни принципи. Главната стратегическа цел на Програмния документ е „насърчаване на трансграничния регион чрез осигуряване на регионално сближаване и повишаване на конкурентоспособността“. Постигането и насърчаването на тази цел ще доведе до повишаване на съгласуваността и предизвикателство за сигурно устойчиво и стабилно развитие. Устойчивостта се представя във всички Приоритетни оси и Области на интервенция на всяка ос.

²⁷ Renewed Sustainable Development: European Council DOC 10117/06 (15-16 June 2006)

²⁸ Renewed Sustainable Development: European Council DOC 10117/06 (15-16 June 2006)

²⁹ EWL (European Women's Lobby) Calls for Renewed Commitment to Achieving Gender Equality in the Lisbon Strategy, European Spring Council, March 2006 Brussels

Освен това подобряването на достъпността чрез възстановяване на съществуващите железопътни и пътни мрежи ще повиши още повече конкурентоспособността на трансграничния регион, като предлага възможности за нови инвестиции и по-добра мобилност на гражданите до трансграничния регион. В резултат на това се постига развитие на допустимия трансграничен регион.

Освен това, Програмният документ прие устойчивостта в Приоритетна ос 3 "Конкурентоспособност и човешки ресурси" и по-точно Област на интервенция 3.1 „Подкрепа и валоризация на човешките ресурси“. Чрез съответната интервенция ще бъдат насърчавани проекти от значение за повишаването на мобилността на човешките ресурси и подобряването на техните познания по отношение на езици и ИКТ инструменти чрез подкрепа на устойчивото развитие на региона, предлагане на равни възможности и равнопоставеност на половете след всички жители на Региона на програмата, независимо от дискриминации по полов признак или друг регионален или национален признак.

5.2. Съгласие с политиките и приоритетите на ЕС

Новата Програма „Гърция - България“ отговаря на принципите, адресирани от ЕС относно европейските политики и приоритети за равнопоставеност, устойчивост, сближаване, конкурентоспособност и др. Всички оси и приоритети на Програмата се основават върху принципите за една по-динамична икономика, насърчена от процъфтяващи иновации и предприемачество, в същото време осигуряваща социално равенство и здравословна среда.

Новата Политика на сближаване, адресирана от Европейския съюз, набляга върху четири основни принципа³⁰:

- Насърчаване на иновации, предприемачество и икономика, основана върху знания.
- Подобряване на привлекателността на държавите-членки и техните региони чрез достъпност, качество на живота и опазване на околната среда.
- Предоставяне на повече и по-добри работни места на жени за постигането на сближаване на половете, както и повече възможности за уязвимите групи и етническите малцинства.
- Сближаване между градските и селските райони за постигане на ограничаване на различията между бедните и богатите.

Всички горепосочени принципи са в съответствие със Стратегиите от Лисабон и от Гьотенбург за устойчиво развитие. И двете Национални стратегически референтни рамки (гръцки и български) използват синергията, определена между европейските правила за устойчиво развитие (качество на живот, зони на кохерентна политика и равенство между и сред поколенията) и Стратегията от Лисабон (устойчивост с конкурентоспособност, икономически растеж и насърчаване създаването на работни места).

Главната цел на Структурните фондове (ЕФРР и ЕСФ) и Кохезионния фонд е да насърчават устойчивостта, равните възможности за заетост, по-добри и повече възможности за работа, насърчаване на предприемачеството чрез иновации, финансиране и инвестиции, информационно общество и насърчаване на научноизследователска и развойна дейност.

³⁰ Community Strategic Guidelines on Cohesion 2006/702/EC, Council Decision, 6/10/2006

Новата Програма отговаря на европейските политики и приоритети, тъй като нейните главни оси и приоритети ще бъдат насочени към насърчаването и прилагането на горепосочените европейски директиви.

Предвид член 16 от 1083/2006 от европейското законодателство относно равнопоставеността между мъжете и жените и тяхната не-дискриминация, както и общия подход на обща цел 11 от ЕПУР, оперативната програма за трансгранично сътрудничество между Гърция и България 2007 - 2013 г. също така ще осигури:

- » Насърчаване на равнопоставеността на половете чрез конкретни действия, които са вече включени в ОП и
- » Интегрирането на гледната точка на пола в цялостните планирани интервенции

Задоволителна сума от средства ще бъде отделена за насърчаването на равнопоставеността на половете и постигането на целите на Програмата по отношение на това действие. Процентът на крайно финансиране ще бъде определен от Съвместния комитет за наблюдение на Програмата.

5.3. Съответствие с националните политики и приоритети

Съвместната Програма Гърция-България за новия Програмен период 2007 – 2013 се базира на основните насоки, осигурени от Националните стратегически референтни рамки (НСРР) на двете страни-членки, както и на приоритетите, дадени от ЕС относно насърчаване на Устойчивостта и Сближаванета.

Гръцката и българската НСРР представляват Национални политики и приоритети за устойчивост, предприемачество и иновативност, инвестиции и насърчаване и обхващане на повече и по-добри работни места. Всички, споменати по-горе приоритети, произтичат от Договора, обновената Лисабонска стратегия, както и новите Регламенти на Структурните фондове и обновената Директива за устойчивост, която ще бъде приложена през настоящия програмен период.

Национална стратегическа референтна рамка на Гърция

Гръцката Кохезионна политика се основава на Европейските принципи, според които Европейският съюз трябва:

1. да стане по атрактивно място за инвестиции (чужди и вътрешни) и заетост;
2. да засили икономиката на иновации и знания в областта на устройството на територията;
3. предложи повече и по-добри работни места и да осигури равни възможности.

Основните ключови понятия в споменатите по-горе принципи са „Териториално сближаване и сътрудничество“, „Подобряване на инфраструктурата“, „Опазване на околната среда“, „Насърчаване и засилване на традиционните форми на енергия“, „Засилване на конкуренцията и предприемачеството, Икономиката на иновации и знания“, „Финансиране“ и „Повече и по-добри работни места“.

Според новите принципи на Сближаването и новите инструкции, дадени от Структурните фондове (ЕФРР, ЕСФ) и други спомагателни фондове (ЕФРЗСР – Европейски фонд за развитие на земеделието и селските райони, ЕФР – Европейски фонд за риболова), Гръцката НСРР насърчава:

- Конкуентоспособност и достъпност;
- Дигитална конвергенция (цифровизация)
- Опазване на околната среда и Устойчиво развитие;

- Образование и обучение през целия живот;
- Повишаване на уменията на държавните служители.

Според споменатия по-горе анализ, стратегията за Сближаване и развитие на страната е свързана с и съответства на ЕПСО (Европейска политика за сигурност и обрана) и на Европейската рамка на приоритетите и принципите за равенство, на Стратегиите от Лисабон и Гьотенбург и регламентите на Структурните фондове. Новите регламенти отчитат териториалната интеграция и разширяването на Европейския съюз с цел да се осигури социално и икономическо сближаване и просперитет.

Национална стратегическа референтна рамка на България

Българската политика и принципи за Сближаване се състоят от два аспекта. Те се основават на насърчаването на:

1. Висок и устойчив растеж, и
2. Заетост.

Посочените по-горе принципи могат да бъдат постигнати чрез:

- Подобряване на инфраструктурата;
- Подобряване на човешкия потенциал с фокус върху заетостта;
- Насърчаване на предприемачеството;
- Благоприятна околна среда за бизнес и добро управление; и
- Подкрепа за балансирано развитие на териториите.

Националните принципи за сближаване са в съответствие с Европейските директиви дадени от Структурните фондове (ЕФРР, ЕСФ) и други спомагателни фондове (ЕФРЗСР – Европейски фонд за развитие на земеделието и селските райони, ЕФР – Европейски фонд за риболова). Всички принципи са приети на национално ниво и са насочени към социалното и икономическото развитие на страната.

Стратегията на Програмата е формулирана така, че да осигури допълване към Националните политики, както на регионално, така и на секторно ниво. По отношение на съответствието на Програмата с националните и Европейските основни насоки, бяха проведени няколко срещи, за да бъде предотвратено евентуално припокриване с дейности, предприети на национално ниво. Например, на 7 февруари в Сандански (България) представители на министерствата и регионалните и местни власти бяха поканени да участват в обсъждането на I-вия проект на Програмния документ и на стратегическата концепция и приоритетите на новата трансгранична Оперативна програма. Бяха събрани коментари и обратна

информация от всички участници, които бяха взети предвид при формулирането на преработения Програмен документ; политическите представители също така потвърдиха, че интервенциите, предложени от новата Оперативна програма Гърция – България 2007 – 2013 допълват, а не се припокриват с действията и приоритетите, предложени на национално ниво в двете страни.

В допълнение, Обществена дискусия бе проведена на 12 февруари 2007 г. в Комотини (регион в Източна Македония - Тракия, Гърция). Пред форума с широкото участие на около 70 присъстващи (представители на регионалните и местни власти, частни организации, неправителствени организации и граждани от обхванатите региони в двете страни) бяха представени и след това открито обсъдени Стратегията и съответните приоритетни оси. Всички представители бяха поканени да изразят своите гледни точки относно програмата и да споделят своите реакции относно крайните приоритети и осите. Съответната обратна информация беше взета под внимание при формулирането на крайния Програмен документ, докато дискусията, която последва представянето на новата Програма допълнително осигури предложените инициативи и категории проектните идеи да имат допълваща, а не припокриваща роля за регионалните и национални стратегии и в двете страни - членки.

Следователно, трябва още веднъж да отбележим, че Програмният документ Гърция – България 2007 – 2013 отчита всички национални политики и програми; стратегията и приоритетните оси, формулирани по този начин, осигуряват покриване на нуждите на трансграничния район, като допринасят, а не припокриват действията и инициативите, предприети на национално и регионално ниво. Коментарите и мнението на крайните бенефициенти също бяха взети под внимание през целия период на формулиране на Програмния документ.

5.4. Резюме на предварителната оценка

Цялостна оценка на Окончателния проект на Оперативната програма (ОП) - (вариант 4.1)

Тази глава представлява преработена оценка на подробния анализ, илюстриран в Глава 3. Тази преработка бе необходима след значителното подобряване на проекта за ОП между Вариант 3.0 от 05.03.2007 и Варианти 4.1 от 02.05.2007 и 4.2 от 18.06.2007.

Компонентите на оценката съответстват на компонентите, съдържащи се в съответния Работен доклад за Предварителната оценка на Европейската комисия:

1. Преценка на социо-икономическия анализ; Уместност на Стратегията
2. Обосновка и последователност на Стратегията
3. Външна съгласуваност (кохерентност) с други политики (на национално ниво, ЕС)
4. Очаквани резултати и въздействия
5. Системи за приложение

Преценка на социо-икономическия анализ; Уместност на Стратегията

Социо-икономическият анализ представя точен преглед на настоящата ситуация в региона на сътрудничество. Като цяло, анализът съдържа нова и уместна информация относно икономическата, екологичната и социалната ситуация региона на действие на Програмата. Основните несъответствия, дефицити и потенциал за развитие, от значение за стратегията на програмата, са представени в стегната форма. Добавянето на заглавие „тенденции за развитие“ е положителна черта, която допринася за разбирането на динамиката на региона. Но все още остават някои слабости. Докато наличието на данни за сравнение и информация е пречка, която не може да бъде преодоляна, внимание трябва да се обърне на главите, свързани с тематичните области, които са предмет на Приоритетните оси. В този смисъл глава „Енергия“, свързана с енергийните източници и потоци и източниците на възобновяема енергия, трябва да бъде доразработена (Виж Област на интервенция 1.1).

По отношение на SWOT (силни страни, слаби страни, възможности и заплахи), препоръките на предварителните оценители са включени в голяма степен. Но SWOT все още остава доста разтеглен. Включената информация е повтаряща се и излишна

в някои случаи (напр. аспектите, свързани с туризма при Слабостите), или не е поставена на място. В някои случаи, нивото на подробностите в SWOT не е **отразено** в анализа и, следователно, не е необходимо. Екипът, извършващ оценката, препоръчва два възможни подхода:

- Или да се разработи кратък SWOT, който покрива всички Области на интервенция , или
- Да се разработи изчерпателен SWOT, насочен към всяка от последващите Приоритетни оси.

Във всички случаи се препоръчва да се направи резюме на съдържанието на SWOT в една кратка глава, която да съдържа основните предизвикателства на развитието в избираемия регион. Тази глава ще представи заключенията от SWOT и ще послужи като мост между Анализа, SWOT и Стратегията.

Екипът, извършващ оценката, разработи алтернативен SWOT и създаде „Стратегически избори за действия“, които са присъединени към възможните „групи дейности“ (напр. „използване на естествените ресурси в енергийния сектор“). Тези групи дейности бяха сравнени с Приоритетната ос и съответстват на Областите на интервенция.

Работната хипотеза е, че две експертни групи (Програмната група е екипът по оценка) трябва да достигнат до съгласувани заключения, които започват от един и същи Анализ. Оценката на Проекта за ОП бе 3.50 (1 е най-ниската, а 5 е най-високата оценка), докато ОП вариант 4.1 достигна общо 4.02. Това е забележителен напредък и може да се счита за задоволителен.

Обосновка и последователност на стратегията (Вътрешна съгласуваност)

Структурата на целите е адекватна. Общата формулировка на Цялостната стратегическа цел и конкретните цели е кохерентна с Анализа и SWOT в много общ смисъл. Целите са полезна начална точка, но трябва да станат по-конкретни, като отчитат наличните фондове и естеството на предвидените интервенции.

Показателят за вътрешна съгласуваност е подобрен от 3.41 на 4.16 главно поради добавените подробности на индикативните интервенции. Този резултат може да се счита за задоволителен.

Таблица 1: Показател за вътрешна съгласуваност (1 най-ниска, а 5 най-висока оценка)

Приоритет	Показател за вътрешна съгласуваност (ICI) във всеки приоритет	Показател за вътрешна съгласуваност (ICI) на всеки приоритет спрямо цялостната програма
Приоритетна ос1: Качество на живота	3,89	4,07
Приоритетна ос 2: Достъпност	4,00	4,28
Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси	3.89	4,13
ОБЩО ICI за цялата програма		4,16

Но илюстрираният тук Показател за съгласуваност е теоретичен. Опитът през периода 2000 – 2005 г. показва много различен темп на напредък между Приоритетните оси в рамката на ИНТЕРРЕГ IIIA/ФАР ТГС. Инфраструктурните проекти се развиваха добре, а предприемачеството изоставаше. Ръководствата на Програмата и особено техническата помощ трябва да направи възможното тази теоретична съгласуваност да се материализира.

Външна съгласуваност с други политики (ЕС, национално ниво)

Проектът за ОП е в съответствие с Регламент ЕФРР 1080/2006, по-специално Чл. 6. Той, също така е в съответствие със Стратегическата рамка за насоки на Общността, особено по въпросите на териториалното сътрудничество.

Проектът за ОП бе оценен за съгласуваност с гръцката и българската национална стратегическа реферативна рамка (НСРР), Гръцката национална програма за реформа, Българския национален план за развитие, гръцкия и българския План за развитие на селските райони и съответните национални ОП в двете страни (главно околна среда, транспорт, човешки ресурси, конкурентоспособност и др.).

Проектът за ОП бе оценен спрямо целите и приоритетите на споменатите по-горе документи, като се използва оценъчната скала, въведена за оценка на вътрешната съгласуваност (1 най-ниска, а 5 най-висока оценка). Тази оценка разкри, че всички Приоритетни оси в проекта за ОП са в съответствие с целите и приоритетите на гореспоменатите документи.

Показателят за съгласуваност със Стратегическите насоки на Общността е подобрен от 3.42 на Проекта за ОП, вариант 3.0 на 3.95 на Крайния проект за ОП, вариант 4.1.

Показателят за външна съгласуваност на гръцките документи е повишен от 3.44 на ОП, вариант 3.0 до 3.95 на Крайния проект за ОП, вариант 4.1.

Показателят за външна съгласуваност на българските документи е повишен от 3.59 на ОП, вариант 3.0 до 3.86 на Крайния проект за ОП, вариант 4.1.

Тези оценки трябва да се разглеждат като задоволителни, като се вземе предвид големия брой на оценяваните документи. По-висока оценка (4.02) получена от „Стратегически избори“ се смята за по-важна. И накрая, но не на последно място, Ръководството на Програмата трябва да положи допълнителни усилия за гарантиране на взаимното допълване и избягване на припокриване с РОП Македония – Тракия в Гърция и ОП за регионално развитие в България.

Очаквани резултати и въздействия

Разпределено на финансите на приоритетно ниво бяха договорени в атмосфера на сътрудничество между партньорите по проекта, като бяха взети предвид техните тематични референции, оценката на потенциала на създаването на проекта и опита, придобит през Програмния период 2000 – 2006 г. На базата на тези предпоставки и на финансовите изисквания към предвидените индикативни дейности в Областите на интервенция (ОИ), като ОИ 1.1 и ОИ 1.3 (т.е. инфраструктура за управление на водите и отпадъците и инфраструктура за първично здравеопазване), направеното разпределение изглежда приемливо.

Проектът за ОП съдържа базисен набор от **основни показатели за резултатите и продуктите**. Показателите за продуктите отговарят на изискванията на ЕС за отчетите според Документ 2 за показателите за наблюдение и оценка. Обаче, предложените показатели за резултатите изглежда не са измерими и не са дадени референтни нива (особено в Приоритетна ос 3).

С цел да се улесни преглеждането и да се избегне припокриване и излишни повторения, екипът по оценката предлага сливането на всички показатели в една таблица. Основните показатели, предложени в Работен документ 2, трябва да бъдат правилно идентифицирани или като резултат, или като продукт. По отношение главно на показателите за резултатите, основните ориентири трябва да бъдат преразгледани. Тъй като Проектът за ОП често се позовава на нуждата от продължаване от точката, постигната от предшестващата програма по ИНТЕРРЕГ IIIA/ФАР ТГС, трябва да бъдат преразгледани основните ориентири със стойност „нула“ или дефиниция на референтните стойности за показателите като увеличение в %.

Споменатия Наръчник за изпълнение може да съдържа допълнителен набор от показатели, които ще осигурят по-подробна и качествена информация за проектите, подкрепени от Програмата, включително по-подробна разбивка на показателите по Области на интервенция (ОИ).

Количественият израз на показателите (**целевите обекти**) трябва да бъде базиран на три правдоподобни допускания, а именно - среден размер на проекта, капацитет на ръководството на програмата, капацитет на евентуалните кандидати, особено в България. Наръчникът за изпълнение трябва да третира тези аспекти.

Добавени са примери на дейности с трансгранични партньорства, които могат да бъдат подкрепени според областите на интервенция. Тези индикативни дейности трябва да бъдат отразени в индикативната разбивка по кодове за **приоритетната тема** (в съответствие Анекс II от Регламент за приложение на Комисията № 1828/2006). Част от примерните дейности (проектни идеи) не се покриват от предложените **кодове** за приоритетните теми. Това засяга всичките три Приоритетни оси. От друга страна, кодовете представляващи подкрепа за фирми (напр. 07-инвестиции във фирми) си противоречат с определените бенефициенти (напр. обществени организации, професионални съюзи). Препоръчва се да се постигне по-голяма последователност между дейности – тематични кодове – бенефициенти. И накрая, но не на последно място, посочената индикативна разбивка по кодове за **приоритетната тема** трябва да бъде показана на програмно ниво и на ниво **приоритетна ос** (в съответствие Анекс II от Регламент за изпълнение на Комисията № 1828/2006).

Система за приложение

Проектът на ОП съдържа общ преглед на структурите и процедурите да изпълнение на програмата, включително описание на представянето на проекти и процедурата за подбор, отговорностите на бенефициентите, паричните потоци, наблюдение и оценка, информация и популяризиране. Приемствеността на Ръководните органи е особено важен актив за Програмата. Независимо от това, информацията, съдържаща се в ОП на този етап, може да се разглежда като достатъчен, но абсолютен минимум. Критични точки, като съдействие за създаване и разработване на проекти, изискването за план за оценка (Чл. 47 от Регламент 1083/2006 и Работен документ № 5 от 5 април 2007 г. относно Оценката за периода на Програмата) и активната комуникационна стратегия трябва да бъдат подчертани, както и ангажимент за тяхното изпълнение в споменатия Наръчник за изпълнение. Тук Екипът, провеждаш оценката би желал да повтори две точки включени в предишни варианти на Предварителния доклад, а именно:

- Дефинирането на стратегически проекти „отгоре - надолу“ в процедура извън откритите покани за представяне на предложения. Предложенията на Екипа по оценката по отношение на Техническата помощ биха могли да бъдат от помощ в тази насока.
- Дефинирането на „начални проекти“ в процедура извън откритите покани за представяне на предложения. В много случаи (напр. управление на водите и защита от наводнения) не могат да бъдат изпълнени много проекти поради липсата на предпоставки (напр. трансгранични споразумения, меморандуми за разбирателство и др.). В други случаи, големи суми от фондовете се дават на проекти, които са изправени пред забавяне на изпълнението. „Началните/пораждащите проекти“ могат да бъдат използвани като подготвителни действия и оценка на риска и следователно да се избегне погрешно отпускане на фондове и обременителни действия за тяхното възстановяване. Техническата помощ може да извърши проучване за анализ на несъответствията в тези сектори, които могат да доведат отделните проекти да предприемат подготвителни стъпки за по-големи проекти. Тази процедура може да бъде подобна на стратегическите проекти „отгоре – надолу“.

За създаване на общ поглед върху препоръките на Екипа по оценката и тяхното разглеждане в ОП по-долу е представена следната таблица

Таблица: Препоръки от Предварителната оценка

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
1	ОП на Гърция и България за трансграничния регион 2007 – 2013 трябва да съдържа повече конкретни показатели за продукти и резултати за всяка Приоритетна ос и Област на интервенция.	✓	Четвъртият вариант на ОП на Гърция и България за трансграничния регион 2007 – 2013 взема предвид препоръките на оценителя за Предварителната оценка по отношение на показателите. Добавени са индикатори за резултатите към предложените количествени показатели по всяка Приоритетна ос.
2	Всяка Област на интервенция трябва да включва изчерпателен списък на примери на проектни идеи. Индикативни категории на интервенции бяха предложени от Оценителя.	✓	Индикативните категории на проектни идеи по приоритетни оси и действия за интервенция за засилени в 4-тия вариант на ОП. Някои от предложените от Оценителя индикативни проектни идеи са взети предвид от разработващия екип и вече са включени в новия вариант на ОП; добавени са и някои нови.
3	В ОП липсват кодове за интервенция. ГД Регионална политика посочи, че е необходимо да се включат кодове за интервенция в ОП според регламентите за приложение на ЕФРР и допълнителните бележки.	✓	Новият вариант на настоящата ОП взема под внимание коментарите на европейските оценители. Разработващият екип е включил кодовете за приоритетната тема.
4	Докато съществува нужда от изчерпателен и подробен анализ, частта на	✓ &	Усилията на разработващия екип бяха концентрирани върху основните резултати от анализа и осигуриха друг

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
	съществуващия ситуационен анализ трябва да се концентрира върху основните резултати от анализа и следователно да заема ограничен брой страници.	X	подход към най-важните елементи в областта на трансграничното сътрудничество. Относно размера на анализа, той заема повече страници от предложените, но представя региона и неговите специфични черти и характеристики, за да даде точна картина.
5	Могат да се включат по-подробни карти.	✓ & X	Разработващият екип е включил карти, представящи региона с неговите екологични, географски, демографски и други особености. За съжаление, не е намерена по подробна карта на избираемия регион.
6	Може да се включи баланс, описващ населението по пол в Глава „Общ преглед“	X	Преработеният вариант взема предвид забележките на Предварителната оценка, обаче осигурените данни за проектния регион не са сравнителни, следователно такива не са включени.
7	Би могло Глава „География“ евентуално да се слее с Глава „Околна среда“.	✓	Двете глави са слети по общо заглавие на нова глава <i>Географски особености и околна среда</i> .
8	Съществуващата част за Ситуационен анализ трябва да описва състоянието на околната среда.	✓	Разработващият екип е описал състоянието на околната среда, осигурявайки данни за природните ресурси, природните забележителности, защитените територии, замърсяване, язовири и др.
9	Анализът трябва да описва ситуацията от гледна точка на равенството между мъжете и жените по отношение на възможностите на пазара на труда.	✓	Тези бележки са били включени и в анализа на ситуацията по отношение заетостта и безработицата са изследвани данни от гледна точка на равенството на половете.
10	Социо-демографски данни,	✓	Преработеният вариант е взел предвид

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
	трябва да бъдат включени някои подробности главно относно значението на демографската структура.		бележките и, при представянето на демографските условия в региона, ясно са описани полярността между градските и селски територии (включително Солун) и демографския натиск от застаряващото население.
11	Икономически данни: докато повечето от твърденията в SWOT анализа са валидни, те не са достатъчно добре подкрепени в Анализа.	✓	Разработващият екип е преценил добре тежестта на тази бележка и я е анализирал допълнително чрез осигуряване на икономически данни по сектори на икономическа дейност и включване на отделна глава за туризма и неговия икономически аспект.
12	Икономически данни, да се добавят цифри БВП на глава от населението.	✓	Тази бележка също е взета под внимание и тази статистика е включена в съответната глава.
13	Заетост, безработица, образование – много важни въпроси, които не са очевидни в анализа. За образованието да се включат позовавания на размера, капацитета и учебните програми на академичните институции.	✓	Заетостта и безработицата са представени в отделна глава и са обогатени с по-подробни данни по отношение на процента на заетостта по сектори и по райони, както и по отношение на безработицата. Във връзка с образованието, отделна част, описваща и анализираща третата образователна степен и връзките на академичните институции с научните изследвания е включена в преработения вариант.
14	Магистрала РАТНЕ може да се махне.	✓	В последния вариант на ОП магистрала РАТНЕ е махната.
15	Инфраструктура, пристанища, летища, пътища; съвременни решения, дати на приключване. Да се	✓	Подробно представяне на транспортната инфраструктура с всички налични данни. Параграфът за пристанищата е минимизиран.

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
	минимизира главата за пристанищата.		
16	Телекомуникации: би било полезно схематично представяне на целия регион и териториално разпространение.	✓	Тази част бе доразработена, тъй като е доста важна и са представени повече подробности по отношение на качеството на телекомуникациите, характеристиките и полярността в смисъл на интеграцията на телекомуникациите в провинцията и в градовете.
17	Газ: това заглавие може да бъде разширено и да включи енергията.	✓	Разработващият екип добави глава „Енергия“ с цялата налична информация.
18	Да се подобри глава „Енергия“.	✓	Тази глава бе подобрена и съответно разработена предвид препоръките на оценителите.
19	Основни тенденции за развитие	✓	Те са представени след всеки сектор
20	Добавете „предизвикателства за развитието“	X	Тази глава бе включена в частта, където са описани основните тенденции за развитие.
21	SWOT анализ: съкратете и преработете или изпуснете представянето по сектори.	X	Разработващият екип е преразгледал главата за SWOT анализа и е стигнал до заключението, че подробният анализ е от значение за читателите. Следователно, дължината на анализа е запазена в първоначален вид. Независимо от това някои от коментарите на Предварителните оценители за преместване на силни страни към слаби и възможности към заплахи, или обратното, са отчетени и включени в 4-тия вариант.
22	Цялостната стратегическа цел и специфичните цели	✓	Поправките и допълнителните подробности, включени в документа

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
	трябва да бъдат по-прецизни.		задоволяват препоръките на Предварителните оценители.
23	Гарантирайте чрез Ръководството на програмата и особено техническата помощ, вътрешната последователност за осигуряване на максимално въздействие на поставените цели.	✓	В главата Изпълнители и процедури, разделът отнасящ се до процедури за Ръководство на програмата гарантира подходяща техническа помощ и вътрешна последователност.
24	Поуките от трансграничния опит трябва да бъдат доразработени.	✓	Този раздел е разработен с повече подробности и поуки, извлечени от предишния програмен период.
25	Гарантирайте взаимното допълване и избягването на припокриване с РОП Македония – Тракия в Гърция и ОП Регионално развитие в България.	✓	РОП Македония – Тракия в Гърция и ОП Регионално развитие в България са взети под внимание, не се наблюдава припокриване, но има голяма степен на взаимно допълване.
26	Разработете измерими показатели за резултатите с подходящи ориентири.	✓ & X	Разработени са показатели за резултатите, но все още не са посочени ориентири от работната група.
27	Представете всички показатели в една таблица.	✓	Препоръките са взети под внимание и показателите са обобщени
28	Идентифицирайте основните показатели, предложени в Работен документ № 2 правилно като продукт, или като резултат	X	Виж препоръка и коментар № 1 в тази таблица.
29	Базирайте измеримостта на показателите (целевите обекти) на трите споменати достоверни допускания.	X	Виж препоръка и коментар № 1 в тази таблица.
30	Постигнете по-голяма	✓	Постигната е по-голяма

№	Препоръки от предварителните оценители	Статус	Коментари
	последователност между дейностите, тематичните кодове и бенефициентите.		последователност
31	Поправете дребни грешки като включване на код 82.	✓	Дребните грешки са поправени, включеният код 82 е заличен.
32	Представете тематични кодове на програмно ниво.	✓	Тематичните кодове са включени
33	Добавете две измерения за финанси и територия	✓	Добавени са таблици, представящи териториално и финансово измерение
34	Разработете обезпечаване на изпълнението в дълбочина в Наръчника за изпълнение	✓	Обезпечаването на изпълнението е анализирано в дълбочина и подробно в съответната глава.
35	Поемете ангажимент за обезпечаване на съдействие при създаването и разработването на проекти, план за оценка и активна комуникационна стратегия	✓	Тази част е била разработена задълбочено с подробности относно съдействието по въпроси, гарантиращи безпрепятствено създаване и разработване на проекти и ктивни мерки.
36	Включете опция за стратегически проекти „отгоре – надолу“ и „начални проекти“.	х	Тази опция не е предложена, тъй като разработващият екип се е спрял на общо описание на индикативните проекти.

5.5. **Нетехническо резюме на Стратегическата оценка на въздействието върху околната среда**

Програмиране и Рамка на стратегическата оценка на въздействието върху околната среда

Работната група на Програмата за трансгранично сътрудничество «Цел 3 ОП ТС България – Гърция 2007 – 2013» разработи проект на Оперативна програма в съответствие с Чл. 6 от Регламент ЕФРР 1083/2006. Програмният регион се състои от Регионите на Благоевград, Смолян, Кърджали, Хасково, Драма, Еврос, Навала, Родопи, Ксанти, Серес и Солун.

Според директива SEA (2001/42/EC), бе проведена Стратегическа оценка на въздействието върху околната среда. Докладът за околната среда, като част от тази оценка, бе изработен в съответствие Анекс I от Директива SEA. Работната група работи в близко сътрудничество с Екипа по оценката, който беше натоварен с Предварителната оценка на Програмата и разработването на настоящия Доклад за околната среда.

Настоящо състояние на околната среда

Регионът на Програмата се характеризира с голямо разнообразие на природната среда, вариращи от Средиземноморски до алпийски и континентални зони. Територията е гъсто залесена и осигурява хабитат на многобройни видове, включително на големи бозайници. Природните ресурси и биологичното разнообразие са защитени от гъста мрежа от защитени зони и обекти на Натура 2000. Човешките дейности са концентрирани в крайморската зона и в северната част на Родопите. Интензивното земеделие, транспортът, замърсяването на водите и разрастването на градовете са най-големите заплахи. Реките на територията са важни за природата и хората, но също така причиняват тежки наводнения, дължащи се на от една страна на природни явления, но също така и на влиянието на язовири.

Структурата на Оперативната програма

Общата стратегическа цел е насърчаване на Трансграничния регион чрез осигуряване на регионална сближаване и насърчаване на предприемчивостта чрез:

- Засилване на привлекателността на региона чрез повишаване качеството на живот и подобряване на структурите за достъпност и чрез
- Засилване на конкурентоспособността чрез насърчаване на предприемачеството, изграждане на мрежи за сътрудничество и инвестиции в човешките ресурси.

Програмата ще бъде изпълнена чрез три основни приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1: Качество на живота – осъвременяване и управление на екологичните и културни активи, социални въпроси и въпроси на здравеопазването за подобряване на качеството на живот в трансграничния регион и благосъстоянието на неговите жители.

- Приоритетна ос 2: Достъпност – подобряване на транспортните и комуникационните мрежи и осигуряване на лесно и безопасно движение на стоки, услуги и хора в трансграничния регион.
- Приоритетна ос 3: Конкурентоспособност и човешки ресурси – Стимулиране на предприемачеството, инвестиране в човешкия капитал и насърчаване на научните изследвания и иновациите за увеличаване на конкурентоспособността и ускоряване икономическото и социалното развитие на трансграничния регион.
- Приоритетна ос 4 за Техническата помощ има за цел да подпомага цялостното управление и гладкото изпълнение на програмата.

Екологични цели в България и Гърция

Българските и гръцките закони и стратегии бяха анализирани по отношение на техните екологични разпоредби и цели. Тъй като и двете страни са членки на ЕС, през програмния период 2007 – 2013 г. Директивите на ЕС и регламентите, заедно с 6-та Програма за действие по околната среда, бяха преценени като релевантни за оценката на Програмата. В допълнение бяха взети предвид национални документи, като Българската национална стратегия за околната среда 2005 – 2014 или Гръцката ОП за околната среда и устойчиво развитие 2007 – 2013.

Приоритетите на Програмата не противоречат на никой от националните закони, Директивите и регламентите на ЕС и приоритетите на 6-та Програма за действие по околната среда. Оценката показва, че не съществуват конфликти на обективно ниво.

Методология на оценката на въздействието

За всяка област на интервенция бяха анализирани възможните въздействия върху съответните аспекти на околната среда, позовавайки се на „ръководни въпроси“ и цели за опазване на околната среда, базирани на законодателството и стратегическата политика на международно, общностно и държавно ниво. Областите на интервенция на Програмата са описани стратегически. Следователно, те не могат да бъдат достатъчно подробни за провеждането на количествена оценка. Оценката се концентрира върху качествено описание на вероятни въздействия (положителни, неутрални и отрицателни) върху съответните елементи от околната среда, позовавайки се на Директива SEA (2001/42/ЕС).

Екипът по оценката възприе интерактивен подход в тясно сътрудничество с Работната група на Програмата. Програмата беше усъвършенствана стъпка по стъпка чрез дискусии върху предвидените дейности, отстраняване на вероятни източници на отрицателно въздействие върху околната среда и чрез засилване на мерките и действията за опазване на околната среда.

Вероятни въздействия на Програмата върху околната среда

Приоритетна ос 1 е фокусирана върху околната среда. Тази Приоритетна ос получава сравнително най-големия дял от фондовете (46%). Очаква се проектите, разработвани по тази Приоритетна ос да имат ясно изразено положително въздействие върху околната среда. Някои интервенции биха могли също да имат отрицателно въздействие, например върху биологичното разнообразие и върху обектите на културното наследство. Очаква се, че националното законодателство в областта на оценката на въздействието ще осигури мерки в тези случаи. Програмата осигурява използването на трансграничен подход за тези интервенции.

Приоритетна ос 2 е фокусирана върху достъпността. Проекти, свързани с изграждането на пътища, ще имат отрицателно въздействие в някои случаи. По-голямата част от тези проекти засягат запълването на празноти в транспортната мрежа в близост до границата. Целите на Оценката на околната среда подчертава необходимостта от трансграничен подход при провеждането на задължителна Оценка на въздействието във всяка страна.

Приоритетна ос 3 се счита като сравнително неутрална по отношение на околната среда. Оценка на възможни положителни или отрицателни въздействия не може да бъде направена за всички области на интервенция поради липса на информация за подробностите относно вероятните дейности. Естеството на описаните тук дейности ще имат само ограничено въздействие.

Отрицателни въздействия върху елементите на околната среда не могат да бъдат напълно изключени ако програмата подкрепя подготовка на транспортна инфраструктура (пътища, железници, водни пътища) без да се вземат под внимание въздействията върху околната среда. Това може да доведе до увеличаване на използването на земя, разкъсване на хабитати и допълнително въздействие чрез замърсяване на въздуха и високи нива на шум в чувствителните територии. Едромащабната инфраструктура за управление на водите, използването на рискови технологии (като генно инженерство) или засилената експлоатация на енергийните

ресурси и реализирането на промишлени обекти в чувствителните зони биха могли да имат отрицателни въздействия върху пейзажа, почвата и биологичното разнообразие. Тези въздействия трябва да бъдат взети предвид чрез стриктни критерии за подбор на проекти.

Основни резултати и препоръки

Програмата е стратегически документ. Следователно, едва ли е възможна количествена оценка. Оценката се концентрира върху качествено описание на вероятните въздействия. Повечето от програмните приоритети и области на интервенция ще имат положително въздействие върху съответните елементи на околната среда. Значителни отрицателни въздействия върху околната среда не се очакват. По време на изпълнение на Програмата трябва да бъдат разработени критерии за подбор на проекти от гледна точка на околната среда и общ принцип за „насърчаване на устойчиво развитие“. „Ръководните въпроси“ в настоящия доклад могат да бъдат отправна точка за постигане на тази цел. Включени са мерки за ефективен надзор на проектно ниво са и ще бъдат възприети от Системата за управление на Програмата.

6. Изпълнителни органи и процедури

6.1. Органи за управление и контрол

6.1.1. Въведение

Двете страни, отговарящи за изготвянето на този Програмен документ, се договориха и изготвиха структурите на програмата в съответствие с Регламентите на ЕК No 1083/2006, 1080/2006, 1828/2006, които съдържат общите правила на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и съгласно принципите и правилата за партньорство, изготвяне на програми, оценка, управление, финансов мениджмънт, надзор и контрол на базата на споделяне на отговорностите между държавите-членки и Комисията.

Двете държави-членки се договориха да определят следните органи за изпълнението на тази Оперативна програма:

Управляващ орган

Управляващият орган на СІР ИНТЕРРЕГ към Министерство на икономиката и финансите е определен за управляващ орган на програмата.

Авеню Георгикис Схолис 6565 Georgikis Scholis Ave, Солун
57001 Гърция
ТЕЛ.: +30 2310 469600
ФАКС : +30 2310 469602

E-mail: interreg@mou.gr

Български национален партниращ орган

Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ул. „Св. Св. Кирил и Методи“ 17-19,
1202 София
България
www.mrrb.government.bg

Сертифициращ орган

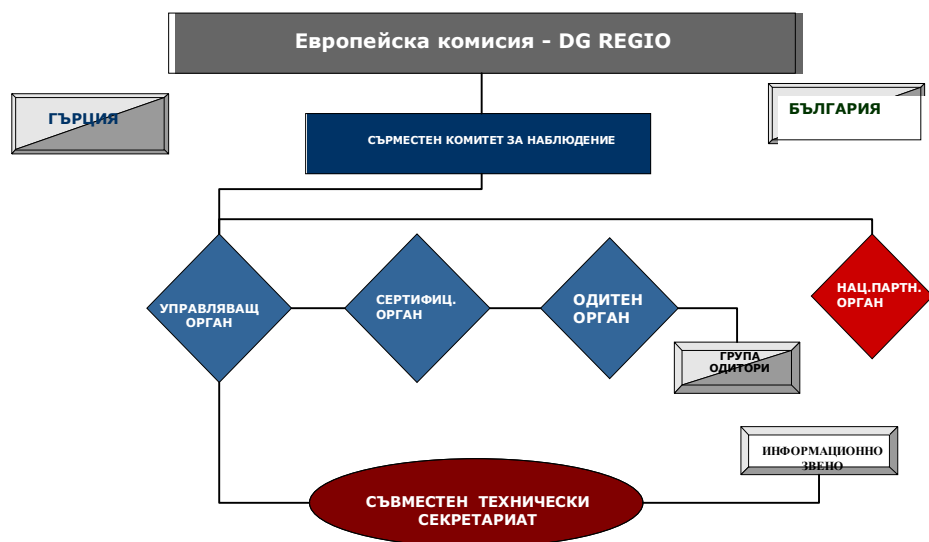
Органът, който се занимава с плащанията за CSF (Рамката за оказване на помощ на Общността), Инициативите на Общността и Кохезионния фонд към Министерството на икономиката и финансите е определен за Сертифициращ орган на Програмата ТГС
Главен секретариат за инвестиции и развитие
Министерство на икономиката и развитието, Гърция

Одитен орган

Финансов контролен комитет

Министерство на икономиката и финансите - Генерален секретариат за дънъчна политика (Общи сметка на държавата), Гърция

Организационна графика

**Фиг. 12: Организационна графика на структурите за управление на ОП
Гърция – България 2007 - 2013**

6.2. Органи за управление и контрол

Описание

6.2.1. Управляващ орган (УО)

Управляващият орган отговаря за управлението и изпълнението на Оперативната програма в съответствие с принципите на разумно финансово управление и изпълнява функциите, определени в Чл. 60 на Регламент No 1083/2006 на ЕК.

Управляващият орган на Оперативната програма (ОП) отговаря за:

- гарантира, че избраните за финансиране дейности съответстват на критериите, валидни за Оперативната програма, както и на законодателството на държавите и на Общността за целия период на изпълнението им. В частност Управляващият орган:
 - ✓ гарантира, че бенефициентите са запознати със специфичните условия, отнасящи се до продуктите и услугите, които ще бъдат доставени в рамките на тези дейности, с плана за финансиране, сроковете за изпълнение, както и със съхраняването и предаването на финансова и друга информация
 - ✓ проверява дали бенефициентът има капацитет да изпълни тези условия преди да вземе решение за одобрение на дадени дейности
 - ✓ гарантира, че е спазена процедурата за оценка на предложенията съгласно условията за покана за набиране на предложения, включително и критериите за избор на дейности, одобрени от Съвместния комитет за наблюдение
- гарантира, че разходите, декларирани от всеки бенефициент, участващ в дадена дейност, са проверени от контролния орган, както е описано в Чл. 16(1) на Регламент No 1080/2006 (Чл. 1(1) на Регламент 1080/2006). Раздел 3.1. Сертифициране на разходи разглежда отделните отговорности на УО във връзка със сертифицирането на разходите.
- изготвя планове за провеждането на всяка една дейност, където е уместно това се съгласува с основния бенефициент

- гарантира функционирането на система за записване и съхраняване в електронен формат на счетоводните документи за всяка дейност по Оперативната програма и събирането на данните по изпълнението на програмата, които са необходими за финансовото управление, наблюдение, проверка, одит и оценка
- гарантира, че бенефициентите и другите органи, участващи в изпълнението на дейностите, използват отделна счетоводна система или съответен счетоводен код за всички транзакции по дейността без това да е в противоречие на националните закони за счетоводство
- гарантира, че оценките на Оперативната програма, описани в Чл. 48(3) на Регламент No 1083/2006 на ЕК се извършват в съответствие с Чл. 47 на посочения по-горе регламент
- определя процедурите за изготвяне и представяне на всички документи за разходи и за провеждане на необходимите одити в съответствие с изискванията на Чл. 90 на Регламент No 1083/2006 на ЕК
- гарантира, че за целите на сертифицирането, Сертифициращият орган получава цялата необходима информация, отнасяща се до процедурите и проверките на разходите.
- подпомага работата на Съвместния комитет за наблюдение и му предоставя необходимите документи, за да може да се извършва наблюдение на качеството на изпълнение на Оперативната програма с оглед на специфичните цели
- изготвя предложения за преглед на ОП и ги предоставя за одобрение от Съвместния комитет за наблюдение

- Представя на Комисията, след одобрение от страна на Съвместния комитет за наблюдение, годишните отчети и заключителния отчет за изпълнението на ОП [Чл. 67 от Регламент No 1083/2006 на ЕК]. Отчетите се изготвят от Съвместния технически секретариат на ОП
- гарантира спазването на изискванията за разпространение на информация и реклама, залегнали в Чл. 69 на Регламент No 1083/2006 на ЕК
- предоставя на Комисията информация, за да може тя да направи оценка на основни проекти
- контролира работата на Съвместния технически секретариат
- сключва договори с основните бенефициенти за избраните дейности, на базата на решенията на Съвместния управляващ комитет

Управляващият орган на Програмата е съществуващият Управляващ орган на CIP НТЕРРЕГ към Министерство на икономиката и финансите, Гърция.

6.2.2. Български национален партниращ орган

От българска страна Министерство на регионалното развитие и благоустройството е институцията, подпомагаща дейността на УО при изпълнение на програмата.

Функциите и задачите на Българския национален партниращ орган са заложи в Меморандума за разбирателство.

6.2.3. Сертифициращ орган

Сертифициращият орган отговаря за сертифицирането на отчетите за разходите и документите за кандидатстване за финансиране преди те да бъдат изпратени на Комисията. В този контекст, Сертифициращият орган изпълнява функциите, заложи в Чл. 61 от Регламент 1083/2006 на ЕК, и в частност отговаря за:

- I. изготвя и представя на Комисията (в електронен формат) сертифицираните отчети за разходите и документите за кандидатстване за финансиране, както това е установено в Чл. 78 от Регламент 1083/2006 на ЕК
- II. проверява дали:
 - ✓ отчетът за разхода е точен, използвана е надеждна счетоводна система и е изготвен на базата на съответни разходооправдателни документи;
 - ✓ декларираният разход съответства на действащите закони в страните и Общността и е направен във връзка с избраните дейности за финансиране в съответствие с критериите, валидни за програмата и съгласно законодателството на страните и Общността;
- III. за целите на сертифицирането получава от Управляващия орган необходимата информация във връзка с процедурите и проверките, извършвани по отношение на разхода, включен в отчета за разходите;
- IV. за целите на сертифицирането води отчет на резултатите от всички одити, направени от или по искане на Одитния орган;
- V. съхранява компютърни записи със счетоводни отчети за разходите, декларирани пред Комисията

- VI. води отчет на сумите, които подлежат на възстановяване и на изтеглените суми след анулиране на цялата сума за финансиране или на част от финансирането за дадена дейност. Възстановените суми се връщат в общия бюджет на ЕС преди закриването на Оперативната програма, като се приспадат от следващия отчет за разходите;
- VII. предоставя на Комисията прогнози за кандидатстване за финансиране съгласно Чл. 76 (3) от Регламент 1083/2006 на ЕК;
- VIII. получава суми от Комисията и извършва плащания на водещия бенефициент;
- IX. проверява трансфера на съответните суми за бенефициентите и се уверява, че те получават пълното финансиране в най-кратки възможни срокове;
- X. следи всички неправилно изплатени суми да бъдат върнати на водещия бенефициент. На базата на споразумение между тях, бенефициентите връщат на водещия бенефициент неправомерно изплатените суми.

Съгласно Чл. 61 от Регламент 1083/2006 на ЕК Сертифициращият орган е този, който се занимава с плащанията за CSF, инициативите на Общността и Кохезионния фонд към Главния секретариат за инвестиции и развитие и Министерството на икономиката и финансите, Гърция.

6.2.4. Одитен орган

Одитният орган проверява ефективното функциониране на системата за мениджмънт и контрол на Оперативната програма. В този контекст, Одитният орган отговаря за изпълнението на функциите, заложи в Чл. 62 от Регламент 1083/2006 на ЕК и в частност:

- I. извършва одити за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на Оперативната програма;

- II. извършва одити на дейности, на базата на съответна извадка, за проверка на разходите, декларирани пред Комисията и във връзка с това определя подходящия метод за извадка, който ще се използва, в съответствие с изискванията на Регламент 1828/2006 на ЕК;
- III. представя на Комисията, съгласно Чл. 62(в) от Регламент 1083/2006 на ЕК, в срок от девет месеца след одобрението на Оперативната програма, стратегия за одит, включваща органите, които ще извършват одита и използвания метод, метода за извадка за дейностите и планирането на одитите, за да се гарантира одит на всички основни органи и равномерното провеждане на одитите в рамките на програмния период;
- IV. представя на Комисията до 31 декември всяка година за периода 2008 – 2015:
- годишен контролен отчет, съдържащ резултатите от одитите (системи и дейности), проведени през предходния 12 месечен период, приключващ на 30 юни през съответната година, съгласно стратегията за одит на Оперативната програма. Отчетът също така съдържа и възможни недостатъци на системите за управление и контрол на програмата. Първият отчет, който трябва да бъде представен най-късно до 31 декември 2008 е за периода 1 януари 2007 до 30 юни 2008. Информацията за одитите, проведени след 1 юни 2015, ще бъдат включени в заключителния контролен отчет, приложен към декларацията за закриване на програмата;
 - мнение, на базата на контрола и проведените одитите, за ефективното функциониране на системата за управление и контрол, с което може да се гарантира, че отчетите за разходите, представени на Комисията са точни и съответните транзакции по дейностите са законни и верни;
 - декларация за частично закриване, ако се налага, съгласно Чл. 88(2) (б), съдържащ оценка на законността и коректността на съответния разход.

Когато се използва една единствена система за няколко оперативни програми, годишният отчет, мнението и декларацията за частично закриване, описани по-горе, може да покриват всички оперативни програми.

- V. представя на Комисията, най-късно до 31 март 2017 г., декларация за закриване, съдържаща оценка на валидността на кандидатурите за финансиране в последния баланс и коректността на извършените трансакции, включени в последния отчет за разходите; към декларацията се прилага и заключителен контролен отчет,
- VI. информира Комисията за всякакви нередности, които подлежат на административни или юридически проверки, съгласно изискванията на Чл. 27 до 36 от Регламент 1828/2006 на ЕК.

Одитирацият орган следи за прилагането на международно приетите стандарти за одит.

При изпълнение на задълженията си Одитирацият орган гарантира защитата на лични данни и конфиденциална информация, получени от него или от други одитиращи органи, действащи от негово име.

Одитният орган на тази Оперативна програма е Финансовият контролен комитет, създаден с решение на Министъра на икономиката и финансите към Министерство на икономиката и финансите – Главен секретариат за данъчна политика, Гърция. Финансовият контролен комитет се състои от седмина членове и е независим от управляващия и сертифициращия орган.

6.2.5. Група одитори

Работата на Одитния орган на Оперативната програма се подпомага от група одитори - представители на всяка страна-членка, участваща в Оперативната програма. Задълженията на одиторите са описани в Чл. 62 от Регламент 1083/2006 на ЕК. Групата одитори се сформира в срок от три месеца след решението за одобрение на Оперативната програма. Групата изготвя правилник за работата си. Групата одитори се председателства от Одитирация орган на Оперативната програма (Чл. 14(2) от Регламент 1080/2006 на ЕК).

Одити, извършвани от Одитния орган

При изпълнение на своите функции Одитният орган извършва одити на системите, управляващите органи и междинните звена и оценява тяхната надеждност.

Одитите на дейностите се извършват на място на базата на документите и отчетите, представени от бенефициента. Одитите следят за изпълнението на следните условия:

- а. дейността отговаря на критериите за избор за Оперативната програма, извършена е съгласно даденото одобрение и отговаря на всички валидни условия за нейната функционалност и употреба или поставените цели;
- б. декларираният разход съответства на счетоводните и други документи, представени от бенефициента;
- в. декларираният от бенефициента разход е в съответствие с националното законодателство и законодателството на Общността;
- г. на бенефициента е отпуснато публично финансиране, съгласно Чл. 80 от Регламент 1083/2006 на ЕК.

В рамките на стратегията за одит, одитите се провеждат според годишен план, одобрен от Одитиращия орган. Когато е необходимо, се извършват и допълнителни одити, които не са включени в плана.

Когато се установи, че откритите проблеми имат системен характер и следователно носят риск за други дейности по Оперативната програма, Финансовият контролен комитет трябва да осигури допълнителен преглед, включително и допълнителни одити, когато е необходимо, за да се установи мащаба на тези проблеми.

6.3. Съвместен технически секретариат

Управляващият орган, след проведени консултации със страните-членки, представляващи региона на програмата, учредява Съвместен технически секретариат със седалище, намиращо се близо до седалището на Управляващия орган (Чл. 14 от Регламент 1080/2006 на ЕК).

Съвместният технически секретариат подпомага работата на Управляващия орган, Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет. Освен това Секретариатът може да оказва помощ на Одитния орган за организиране на срещи на групата одитори.

В частност, Съвместният технически секретариат има следните задължения:

1. Подпомага УО при организиране на срещи на Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет и предоставя всички необходими документи, за да гарантира качеството на изпълнение на ОП в контекста на нейните специфични цели, като:

- организира срещи на Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет;
- подготвя всички необходими документи и протоколи на събранията;
- изпраща на бенефициентите решенията, взети от Съвместния комитет за наблюдение и Съвместния направляващ комитет;
- оказва техническа помощ при изпълнението на различни задачи и услуги, като напр. преводачески услуги;

2. Изготвя критериите за избор на дейности и ги представя на Управляващия орган. Управляващият орган преглежда критериите и след тяхното приемане ги представя за одобрение от Съвместния комитет за наблюдение

3. Изготвя материалите за покана за набиране на предложения и ги предоставя на Управляващия орган. Управляващият орган преглежда материалите и след като ги одобри, ги представя за одобрение на Съвместния комитет за наблюдение;

4. Оказва помощ на потенциални бенефициенти при изготвянето на предложенията. Съвместният технически секретариат организира информационни семинари, стимулира сътрудничеството и партньорството на организации от двете страни и др. Освен това Съвместният технически секретариат може да работи в тясно сътрудничество с Информационния офис в България за организиране на семинари и рекламни кампании в България.

5. Сътрудничи на Управляващият орган и Съвместния направляващ комитет, за да се гарантира, че избраните дейности за финансиране съответстват на одобрените критерии за Оперативната програма, както и на законодателството на страните и Общността, отнасящо се до ОП (функциите, описани в Раздел 6.8.2: Представяне на предложения и избор на дейности);

6. Оказва техническа помощ на бенефициентите при изпълнение на дейностите;

план за техническа помощ и го изпраща на УО. УО го преглежда и след като го одобри, го предава на Съвместния комитет за наблюдение

7. Оказва помощ на УО при събирането и записването на компютърните счетоводни отчети за всички дейности. Освен това помага на УО при събирането на данни във връзка с изпълнението на дейностите, които са необходими за финансовото управление, наблюдение, проверка, одит и оценка;

8. Оказва помощ на УО при събирането и съхраняването на всички документи за разходите и направените одити, за да осигури ефективен одит съгласно изискванията на Чл. 90 от Регламент 1083/2006 на ЕК, като:

- събира отчети от бенефициентите за напредъка по изпълнението на дейността;
- оценява изпълнението на дейността и предоставя на УО съответните отчети за напредъка по изпълнението на дейността;
- изготвя отчети за напредъка по изпълнението на програмата;

9. Изготвя годишни отчети, както и окончателен отчет за ОП и ги предоставя на УО за коментар/поправки. УО проверява отчетите и след като ги приеме, ги предава на Съвместния комитет за наблюдение за одобрение. След като Съвместният наблюдениеов комитет одобри отчетите, УО ги предава на Комисията;

10. Оказва помощ на УО във връзка с изискванията за разпространение на информация и реклама, заложен в Чл. 69 на Общия регламент, като:

- изготвя комуникационен план и подпомага неговото приложение;
- създава сайт на програмата и редовно публикува актуална информация на него;
- организира семинари за популяризиране на ОП;
- създава уеб страница за търсене на партньори, която да бъде от полза за потенциалните бенефициенти

11. Изготвя годишен план за Техническата помощ и го изпраща на УО. УО го разглежда и след като го одобри, го представя за одобрение на Съвместния комитет за наблюдение;

Функциите и ролята на Съвместния технически секретариат се определят от УО и страните-членки, участващи в програмата и са заложи в правилника. Съвместният технически секретариат се състои от балансиран брой представители на участващите в програмата страни-членки.

6.4. Междинни звена

Организационното звено за управление (ОЗУ) АД може да бъде определено за Междинно звено по Техническата помощ за Програмата. Дейностите за техническа помощ са описани в Приоритетна ос 4. Дейностите, с които Управляващият орган ще натовари ОЗУ, ще бъдат определени заедно с участващите в програмата страни-членки и ще бъдат заложи в рамката за управление на програмата и системите за контрол.

6.5. Информационно звено

В Смолян, България ще бъде открит информационен офис.

Основните функции на информационния офис са:

- осигурява помощ на бенефициентите от българска страна при изготвяне на предложенията и при извършване на дейностите;
- разпространение на информация и реклама на национално ниво в сътрудничество със Съвместния технически секретариат на ОП.

Информационният офис се финансира от бюджета на Програмата за техническа помощ.

6.6. Орган, отговорен за изготвянето на отчети и представянето на мнения, както е регламентирано в Чл. 71(3)

Както се предвижда в Чл. 71(3) от Регламент 1083/2006 на ЕК, описанието на управлението на ОП и системите за контрол се представя на Комисията заедно с отчет, съдържащ резултатите от оценката на използваните системи и мнение за това дали те съответстват на Чл. 58-62 от посочения по-горе регламент.

Посоченият отчет и мнение се изготвят от Одитният орган или от друг орган, независим от Управляващия и Сертифициращия орган, който изпълнява функциите си, спазвайки международно приетите стандарти за одит.

При доказан опит, след направената оценка на управлението на програмата и системите за контрол, ако се избере независим орган, то това трябва да стане чрез конкурс, като се следват разпоредбите за възлагане на държавни поръчки (Президентски указ 59/2007 и Президентски указ 60/2007, съгласно Директиви 2004/17/ЕК и 2004/18/ЕК).

6.7. Орган, извършващ плащанията на бенефициентите

Органът, който извършва плащанията на бенефициентите е Сертифициращият орган по програмата. Никакви суми няма да се приспадат или удържат от плащанията за бенефициентите и няма да се събират следващи такси.

Процедурите за извършване на плащанията на бенефициентите са описани в Раздел 6.11.2 (финансов поток на публичните разходи).

6.8. Изготвяне и избор на дейности

6.8.1. Подготовка и публикуване на покани за набиране на предложения

Съвместният технически секретариат изготвя материалите за покани за набиране на предложения и ги предава на Управляващия орган. Управляващият орган преглежда материала и след като го одобри го предава за одобрение на Съвместния комитет за наблюдение. След това Управляващият орган обявява покана за набиране на предложения, в която информира потенциалните бенефициенти за финансирането, конкретните условия и изисквания за право на участие, процедурите и критериите за избор,

основните задължения, които ще бъдат поети от бенефициентите в случай, че дадена дейност е избрана за финансиране по ОП и др.

6.8.2. Представяне на предложенията и избор на дейности

Бенефициентите изготвят предложението съвместно с водещия бенефициент, който го предава на Съвместния технически секретариат.

Съвместният технически секретариат прави проверка на предложенията и се уверява, че:

1. предложенията са предадени в определените срокове
2. попълнени са всички необходими стандартни документи
3. кандидатите имат право да участват в програмата.

След това Съвместният технически секретариат оценява предложенията на базата на критериите за избор на дейности, одобрени от Съвместния комитет за наблюдение. След като Управляващият орган се увери, че процедурата за оценка на предложенията е извършена в съответствие с изискванията за покана за набиране на предложения и одобрените критерии за избор, той предава на Комисията за избор на дейности:

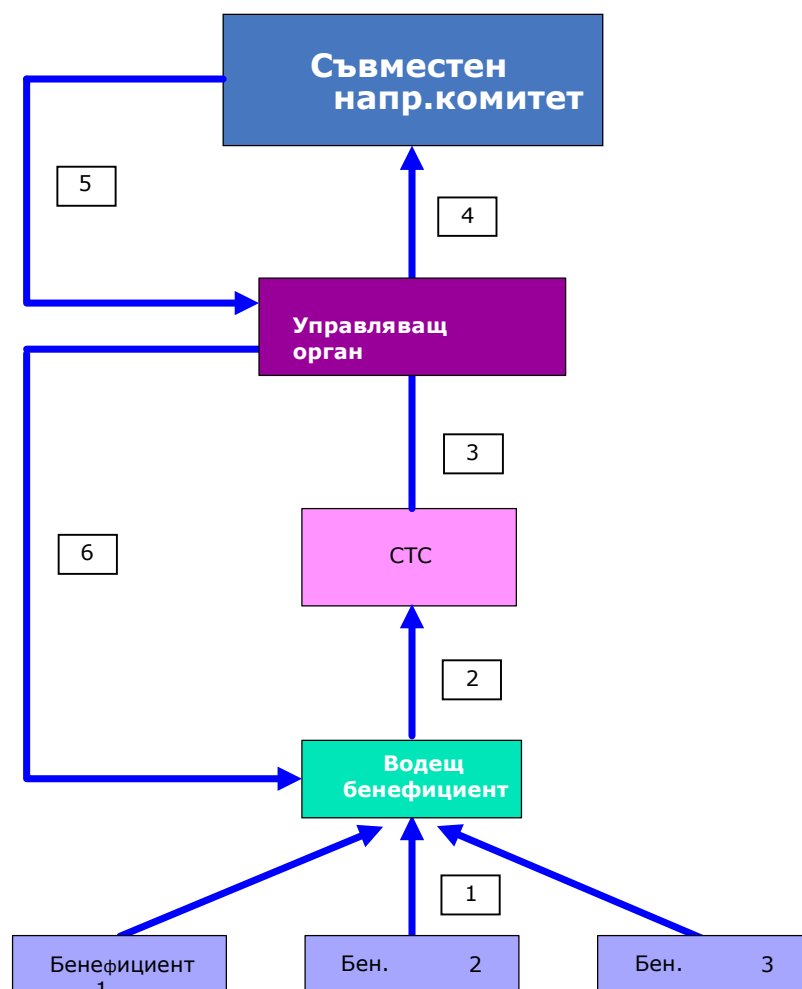
- ✓ всички представени предложения и
- ✓ таблица с класацията на оценените предложения и попълнени формуляри за оценка

При оценяването на предложенията Съвместният технически секретариат може да ползва услугите на външни експерти, избрани със съгласието на страните-членки, участващи в програмата.

Съвместната комисия по избора подбира дейностите, които ще получат финансиране.

Въз основа на решението на Съвместната комисия по избора (избрани дейности) Управляващият орган сключва договор с водещите бенефициенти по дейностите.

**Диаграма 1: ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОЦЕНКА
ИЗБОР, ДОГОВОРИ**

Стъпка 1: Бенефициентите подготвят предложение съвместно с водещия бенефициент. Стъпка 2: Водещият бенефициент предава предложението на СТС. Стъпка 3: СТС проверява предложенията за: 1) навременно предаване, 2) попълване на необходимите документи и 3) право на кандидатстване. След това оценява предложенията на базата на одобрени критерии за избор на дейности и предава всички материали на УО. Стъпка 4: УО се уверява, че процедурите са извършени в съответствие с условията за покана за набиране на предложения и критерии за избор на дейности, и предава на СНК i) документите за кандидатстване на представените предложения, ii) класация на всички оценени проекти и iii) всички формуляри за оценка. Стъпка 5: СУС избира дейностите за финансиране. Стъпка 6: Въз основа на решенията на СНК (проекти избрани за финансиране) УО сключва договори с водещите бенефициенти на одобрените проекти.

6.9. Съвместен направляващ комитет

За постигане на максимална ефективност при избора на проекти, ще бъде създаден Съвместен направляващ комитет, упълномощен да избира проектите, които ще бъдат финансирани по ОП. Съгласно Чл. 19(3) на Регламент No 1080/2006 на ЕК Съвместният направляващ комитет се отчита пред Съвместния комитет за наблюдение.

Съвместният направляващ комитет има двама съпредседатели и се състои от представителите на страните-членки, участващи в програмата. От гръцка страна избраният съ-председател е Генералният секретар за инвестиции и развитие към Министерство на икономиката и финансите. За България избраният съ-председател е зам. министърът на регионалното развитие и благоустройството.

Съвместният направляващ комитет се състои от няколко члена на базата на пропорционалното разпределение на местата. Съставът му се избира от участващите страни-членки, като се спазва принципа на равно представителство на страните-членки.

По собствена инициатива или по молба на Съвместния направляващ комитет, на срещите може да присъства представител на Комисията в ролята си на съветник.

Управляващият орган присъства на срещите на Съвместния направляващ комитет като съветник. Освен това, Съвместният направляващ комитет може да кани на събранията си специалисти или експерти по икономически, технически, социални, научни и други въпроси, в зависимост от точките в дневния ред, в ролята им на съветници.

Съвместният технически секретариат осигурява техническа помощ на Съвместния направляващ комитет предимно при организирането на събранията, изготвянето на дневния ред и воденето на протоколите.

Съвместният направляващ комитет изготвя свой правилник в съответствие с институционалната, юридическа и финансова рамка на страната-членка, в която е седалището на Управляващият орган на програмата. На първото си заседание Съвместният направляващ комитет приема правилника в съгласие с Управляващия орган.

6.10. Задължения на водещия бенефициент и останалите бенефициенти

Бенефициентите избират измежду себе си водещия бенефициент за всяка отделна дейност (Чл.20 на Чл.на Регламент No 1080/2006). Основният бенефициент има следните задължения:

- 1) определя отношенията си с бенефициентите, участващи в проекта в споразумение, съдържащо между другото, клаузи за разумно финансово управление на отпуснатите средства за проекта, като се включват и клаузи за възстановяване на неправомерно получени суми.

В случай че главният бенефициент не може да възстанови сумите от даден бенефициент, страната-член, на чиято територия се намира даденият бенефициент, връща на Сертифициращия орган всички неправомерно платени суми от този бенефициент;

- 2) отговаря за изпълнението на целия проект;
- 3) проверява дали разходите, представени от участващите в проекта бенефициенти, са направени във връзка с проекта и отговарят на дейностите, договорени между бенефициентите;
- 4) уверява се, че разходите, представени от бенефициентите, участващи в проекта, са проверени от съответните контролни органи;
- 5) отговаря за трансфера на суми от ЕФРР на бенефициентите, участващи в проекта.

Всеки бенефициент, участващ в проекта, носи отговорност за нередности в декларираните от него разходи.

6.11. Сертифициране на разход и финансови потоци

6.11.1. Сертифициране на разходите

За да може да се извършва проверка на разходите, всяка страна-членка създава система за контрол, с която се проверяват съвместно финансираните предоставени стоки и услуги, и се установява дали декларираните разходи са правомерно направени по проект или част от проект, изпълняван на нейна територия, и дали тези разходи и свързаните дейности или части от дейности, съответстват на законодателството на Общността и на националното законодателство.

За тази цел всяка страна-членка определя контролни органи, които проверяват правомерността и коректността на разходите, декларирани от всеки бенефициент, участващ в проекта. Допълнителните разходи, свързани с това, се покриват от бюджета за техническа помощ. Контролните органи, определени от двете страни, прилагат стандартни критерии за контрол, които са съвместно изготвени от участващите страни, съгласувани са с Управляващия орган и са одобрени от Съвместния комитет за наблюдение.

Проверките се извършват от контролните органи, съответно определени от страните-членки и включват следните процедури:

- 1) административна проверка на всеки документ, с който бенефициентите кандидатстват за възстановяване на разходи;
- 2) проверки на място на отделните дейности
 - ✓ когато се извършват проверки на място на базата на извадка за ОП, Управляващият орган води отчет, в който се описва и обосновава метода на извадката и се определят операциите или транзакциите, които са проверени;
 - ✓ Управляващият орган определя големината на извадката, за да може да се осигури известна сигурност по отношение на правомерността и коректността на транзакциите, като се отчита степента на риск, определен от УО за вида бенефициенти и дадените дейности;
 - ✓ Управляващият орган преразглежда метода на извадката всяка година;
 - ✓ Управляващият орган изработва писмени стандарти и процедури за извършваните проверки и води отчет на всяка от тях, в който се посочва извършената работа, датата и резултатите от проверката, както и предприетите мерки в случай на установени нередности.

Когато съвместно финансираните стоки или услуги могат да бъдат проверени само във връзка с целия проект, проверката се извършва от Управляващия орган.

Когато определеният Управляващ орган е и бенефициент за операции по Приоритетна ос за техническа помощ на ОП, проверката осигурява адекватно разделение на функциите, съгласно точка (б) на Чл. 58 на Регламент No 1080/2006 на ЕК.

Проверките съдържат процедури за избягване на двойно финансиране на разходи по други програми на Общността или национални програми и по други програмни периоди.

Що се отнася до потока на сертифицирания разход (Диаграма 2) основният бенефициент изпраща всички сертифицирани разходи по проекта на Съвместния технически секретариат, който след предварителна проверка (дали всички данните са попълнени и бенефициентът има право на разходи) ги предава, заедно с направените забележки, на Управляващия орган. Управляващият орган следи дали е предоставена цялата необходима информация за процедурите и извършените проверки на разходите за целите на сертифицирането. След което я предава на Сертифициращия орган, за да може да изготви и представи на Комисията сертифициран отчет на разходите и кандидатурите за финансиране.

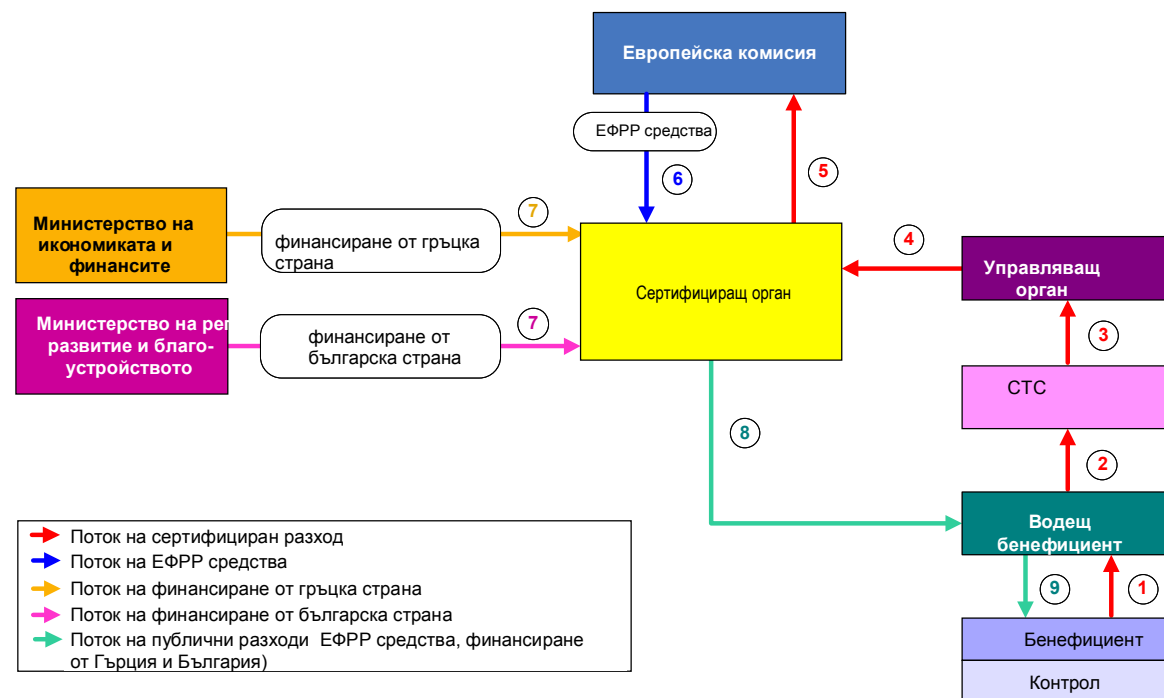
6.11.2. Финансов поток на публичните разходи

Сертифициращият орган получава финансиране от ЕФРР от Комисията.

Финансирането от гръцка страна се отпуска на Сертифициращия орган от Министерството на икономиката и финансите. Финансирането от българска страна се отпуска на Сертифициращия орган от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Сертифициращият орган прехвърля цялото публично финансиране на водещите бенефициенти за избраните проекти. Водещите бенефициенти са задължени да разпределят публичните разходи между всички бенефициенти.

Диаграма 2: Сертифициране на разходи и финансов поток на публичните разходи

6.12. Наблюдение

6.12.1. Съвместен комитет за наблюдение

Съвместният комитет за наблюдение се учредява в срок от три месеца от датата на уведомлението от Комисията за одобрението на ОП.

Страните-членки, участващи в програмата, избират членовете на Съвместния комитет за наблюдение, като страните членки трябва да бъдат равнопредставени и се спазва принципа на партньорство при управлението, наблюдението и оценката на дейностите на всички етапи от изпълнение на програмата. Представителите на страните членки се избират от националните, регионални и местни власти.

Съвместният комитет за наблюдение има двама съпредседатели и се състои от представителите на страните-членки, участващи в програмата. От гръцка страна избраният съпредседател е Генералният секретар за инвестиции и развитие към Министерството на икономиката и финансите. За България избраният съпредседател е заместник министърът на регионалното развитие и благоустройството.

По собствена инициатива или по молба на Съвместния комитет за наблюдение, на срещите може да присъства представител на Комисията в ролята си на съветник.

Трябва да се осигури максимално равно представителство на мъже и на жени в Съвместния комитет за наблюдение.

Управляващият орган присъства на срещите на Съвместния комитет за наблюдение в капацитета си на съветник. Освен това, Съвместният комитет за наблюдение може да кани на събранията си специалисти или експерти по икономически, технически, социални, научни и други въпроси, в зависимост от точките в дневния ред, в ролята им на съветници.

Съвместният технически секретариат осигурява техническа помощ на Съвместния комитет за наблюдение, предимно при организирането на събранията, изготвянето на дневния ред и воденето на протоколите.

Съвместният комитет за наблюдение изготвя свой правилник в съответствие с институционалната, юридическа и финансова рамка на страната-членка, в която е седалището на Управляващия орган на програмата, и го одобрява заедно с Управляващия орган, за да може да изпълнява функциите си съгласно Регламент No 1083/2006 на ЕК. На първото си събрание Комитетът приема правилника.

Съвместният комитет за наблюдение изпълнява функциите, залегнали в Чл. 65 на Регламент No 1083/2006 на ЕК и в частност:

- разглежда и одобрява критериите за избор на дейности, които ще бъдат финансирани в срок от 6 месеца след приемането на Оперативната

програма; одобрява промени на тези критерии с оглед на нуждите за изготвяне на програмата;

- периодично проверява напредъка по постигането на специфичните цели на Оперативната програма въз основа на документи, представени от Управляващия орган;
- проверява резултатите от изпълнението, особено по отношение на постигането на целите за всяка приоритетна ос и оценките, както е установено в Чл. 48(3) на Регламент No 1083/2006 на ЕК и в раздел 4;
- разглежда и одобрява годишния и заключителния отчети за изпълнението на програмата - Чл. 67 на Регламент No 1083/2006 на ЕК;
- запознава се с годишния контролен отчет, или с тази част от отчета, която се отнася до Оперативната програма, и с направените от Комисията забележки по целия отчет или по части от него;
- може да предложи на Управляващия орган промени в Оперативната програма, които могат да улеснят постигането на целите на ЕФРР, заложи в Чл. 3, или да подобрят управлението на програмата, включително и финансовото управление;
- разглежда и одобрява всякакви предложения за промени в решението на Комисията относно финансирането от ЕФРР;
- одобрява материалите, включени в поканата за набиране на предложения;
- одобрява годишния план за техническата помощ.

6.12.2. Индикатори за наблюдение

Както е регламентирано в Чл. 66(2) на Регламент No 1083/2006 на ЕК, наблюдението на Оперативната програма се извършва от Управляващия орган и Съвместния комитет за наблюдение на програмата, предимно на базата на индикатори (финансови индикатори и индикатори за ефективността и резултатност), които са уточнени за всяка приоритетна ос на Оперативната програма съгласно Чл. 37(1) на посочения по-горе регламент.

Индикаторите на Оперативната програма са разработени на базата на предложената от Комисията методика, заложена в съответния работен документ за програмния период 2007-2013 „Индикатори за наблюдение и оценка: *Практически наръчник*”.

Изборът на индикатори за наблюдение на постигането на целите на Оперативната програма трябва да отговаря на специфичния характер на Оперативната програма, нейните цели и преобладаващите социално-икономически и екологични условия на географския район.

Необходимите данни за изчисляване на стойностите на индикаторите при изпълнението на програмата се събират на ниво дейност и след това се изчисляват на ниво приоритетна ос и най-накрая на ниво – програма.

При оценката на качеството и ефективността на изпълнение на ОП, Управляващият орган изпраща на Съвместния комитет за наблюдение данните, получени от системата за наблюдение, което представлява предимно обобщени финансови данни и информацията относно индикаторите за ефективност и резултатност.

Използва се система за управление на информацията, в която се записва информацията за всички дейности, финансирани по програмата, и се събират надеждни финансови и статистически данни за изпълнението на програмата.

6.12.3. Годишен отчет

При наблюдението на ОП Управляващият орган изготвя годишен отчет за изпълнението на програмата и след одобрението му от Съвместния комитет за наблюдение го изпраща на Комисията (Чл. 67(1) на Регламент No 1083/2006 на ЕК). Отчетът съдържа цялата информация, описана в ал. 2 на същия член и се изготвя според изискванията на Регламент No 1828/2006 на ЕК.

Във връзка с това Управляващият орган предприема мерки за извършване на постоянен наблюдение и подобряване на индикаторите, които се използват за наблюдение и оценка на програмата.

6.12.3.1. Годишен преглед на Оперативната програма

Чл. 68 на Регламент No 1083/2006 на ЕК предписва, че всяка година при представяне на годишния отчет за изпълнение на програмата, Управляващият орган на Оперативната програма и Комисията правят преглед на напредъка при изпълнението на Оперативната програма, главните постигнати резултати през предишната година, финансовото изпълнение и други фактори, с оглед на постигането на желания ефект. Могат да се разгледат и въпроси относно управлението и системата за контрол, възникнали в последния годишен контролен отчет, както е регламентирано в Чл. 62(1)(г)(i) на Регламент No 1083/2006 на ЕК.

След като прегледа програмата, Комисията може да изпрати коментар на Управляващия орган, като той от своя страна трябва да информира Съвместния комитет за наблюдение. Управляващият орган информира Комисията за всички мерки, предприети във връзка с направените забележки.

6.13. Оценка

6.13.1. Обща част

За да се гарантира ефективността на финансирането от Комисията и националните фондове на кохезионната политика, оценките ще се извършват преди, по време на и след изпълнението на Оперативната програма (Чл.47-49 на Регламент No 1083/2006 на ЕК).

Тези стратегически и оперативни оценки отчитат целите на устойчивото развитие и на съответното законодателство на Общността относно въздействието на програмата върху околната среда. Оценките ще се извършват под ръководството на Управляващия орган или Комисията от експерти или определени органи, които са независими от одитиращите и сертифициращите органи на програмата. Резултатите от оценките се публикуват съгласно действащите разпоредби за достъп до документи.

6.13.2. Оперативни оценки

Чл. 48(3) на Регламент No 1083/2006 на ЕК постановява, че страните-членки правят оценки във връзка с наблюдениеа на Оперативната програма, и по-специално, когато наблюдениеът показва значителни отклонения от първоначално заложените

цели или когато има предложение за ревизия на тези програми (оценки от оперативен характер).

Оценките, свързани с наблюдение на програмата, се провеждат под контрола на Управляващия орган.

Предвижда се една оценка на ОП през 2010 за периода 2007-2013. Обаче, ако има промени в ОП, по време на програмния период могат да бъдат направени и други оценки. Корекции в Оперативната програма може да наложат промени в разпределението на бюджета по приоритетните оси, промени на целите и/или съдържанието на приоритетите на ОП, както и на промени в клаузите за изпълнение на програмата. На този етап не може да се изготви график за описаните тук оценки.

Управляващият орган изпраща резултатите от оценките на Съвместният комитет за наблюдение на програмата и на Комисията.

6.13.3. Последваща (ex-post) оценка

Чл. 49(3) на Регламент No 1083/2006 на ЕК регламентира, че Комисията има задължението да извършва последваща оценка. Тази оценка отразява до каква степен са използвани ресурсите, ефективността и ефикасността на ЕФРР и социално-икономическото въздействие, и има за цел да направи заключения за политиката за икономическо и социално сближаване. Определят се и факторите, допринесли за успеха или неуспеха при изпълнението на ОП.

Последващата оценка е стратегическа оценка, извършвана от независими оценители; тя трябва да бъде изготвена до 31 декември 2015. Оценяването се извършва от Комисията в тясно сътрудничество с Управляващия орган, като УО предоставя необходимата информация.

6.14. Разпространение на информация и реклама

Чл. 69 на Регламент No 1083/2006 на ЕК постановява, че страните-членки и Управляващият орган на Оперативната програма предоставят информация и популяризират дейностите по съвместно финансираната програма, за да могат гражданите да се запознаят с тях. Информацията е насочена към гражданите на Европейския съюз и бенефициентите, с цел да се изтъкне ролята на Общността и да се гарантира прозрачност на финансирането от ЕФРР. Прилагането на изискванията за разпространение на информация и реклама е регламентирано в Чл. 2-10 на Регламент No 1828/2006 на ЕК.

За да се гарантира информираността на гражданите, през целия период на програмата се предприемат мерки за информираност и публичност; тези мерки са заложили в комуникационния план на Оперативната програма. Комуникационният

план включва целите и целевите групи, стратегията и мерките за разпространяване на информация и реклама, които ще бъдат предприети по отношение на всяка целева група (потенциални бенефициенти, бенефициенти, обществеността), проектобюджет за изпълнението на плана, административните отдели или органи, натоварени с изпълнението на мерките за разпространение на информация и реклама, показатели за това как тези мерки ще бъдат оценявани по отношение на прозрачността и степента на информираност на обществеността относно Оперативната програма и ролята на Комисията.

Мерките за разпространяване на информация и реклама трябва да отчитат добавената стойност на финансовото участие на Общността на национално, регионално и местно ниво.

Комуникационният план и всички съществени промени в него се изготвят от Управляващия орган на Оперативната програма и се представят на Комисията, съгласно Чл. 3 на Регламент No 1828/2006 на ЕК.

Сумите за финансиране на мерките за разпространяване на информация и реклама са включени във финансирането на ОП в бюджета за техническа помощ (Чл. 46(1) на Регламент No 1083/2006 на ЕК).

Управляващият орган определя органите, които отговарят за дейностите за разпространяване на информация и реклама, като съответно информира Комисията.

6.15. Електронен обмен на данни

Във връзка с на Чл. 66 и 67 на Регламент No 1083/2006 на ЕК, Управляващият орган на Оперативната програма осъвременява компютърната система, създадена от Комисията (SFC 2007), за обмен на данни относно Оперативната програма, съгласно изискванията в Чл. 39,40,41 и 42 на Регламент No 1828/2006 на ЕК.

Управляващият орган също така осигурява система за записване и съхраняване (в електронен формат) на счетоводни документи за всяка дейност по Оперативната програма; данните за изпълнението на програмата, които са необходими за финансовото управление, наблюдение, проверка, одит и оценка се събират съгласно Чл. 60(в) на Регламент No 1083/2006 на ЕК. За тази цел трябва да се представи на Комисията описание на системите за управление и контрол, съгласно Чл. 71(1) на Регламент No 1083/2006 на ЕК и Чл. 21 на Регламент No 1828/2006 на ЕК, както и в ал. 6 на Анекс XII на Регламент No 1083/2006 на ЕК.

Наличната система за управление и наблюдение (MIS), създадена за нуждите на третия програмен период в Министерството на икономиката и финансите, ще бъде осъвременена.

Системата за управление и наблюдение може да се използва също и за събиране и съхраняване на данни относно функциите на одитиращите и сертифициращите органи на програмата, както и за оказване на помощ на съответните органи при обмен на електронни данни с Комисията.

6.16. Партньорство

Чл. 11 на Регламент No 1083/2006 на ЕК регламентира, че целите на фондовете се постигат в тясно сътрудничество, наричано по-долу партньорство, между Комисията и всяка страна-членка, и между страните-членки и участниците (компетентните национални, регионални и местни власти, икономическите и социални партньори и други организации, представители на гражданското общество, екологични организации, неправителствени организации и организации, защитаващи равнопоставеността на половете).

Партньорството се осъществява на всички нива от изпълнението на Оперативната програма чрез:

- 1) използване на процедури за широки консултации на всички нива на планиране, за да се осигури многостранен подход към алтернативните решения за развитието на районите, които имат право да кандидатстват за финансиране по програмата, чрез продуктивен и ефективен диалог с участниците;
- 2) активното участие на партньорите, особено на регионално ниво, в различните етапи на изготвяне на Оперативната програма.
- 3) пропорционално представителство на партньорите в състава на Съвместният комитет за наблюдение на ОП, който е ключовият механизъм за гарантиране на качеството и ефективността на програмата, и в който са представени всички органи, които се интересуват от целите и действията на програмата.

6.17. Стимулиране на равенство между мъже и жени и гарантиране на принципа на равни права

В Чл. 16 на Регламент No 1083/2006 на ЕК се постановява, че страните-членки, участващи в програмата, и Комисията гарантират равенството между мъжете и жените, като спазването на принципа на равнопоставеност се стимулира на всички етапи от изпълнение на програмата.

Страните-членки предприемат всички мерки за предотвратяване на дискриминация на база пол, расова принадлежност или етнически произход, вероизповедание, към лица с увреждания, възраст и сексуална ориентация на всички етапи от изпълнение на програмата и в частност на етапа – достъп до финансиране. По-специално, достъпът на хора с увреждания е един от критериите, който трябва да се спазва при определянето на дейностите, които подлежат на съвместно финансиране от фондовете, и този факт трябва да се отчита на всеки етап от изпълнението на програмата.

Мерките за стимулиране равнопоставеността на мъжете и жените и предотвратяване на дискриминация на всички етапи от изпълнението на Оперативната програма включват:

- 1) мерки за разпространение на информация за програмата и специфичните дейности, включени в нея, за да се гарантира добър и по-широк достъп до съвместно финансиране от Общността. Такива мерки включват: изпращане на покани за набиране на предложения до всички членове на Съвместният комитет за наблюдение на Оперативната програма, както и на всички участници, което гарантира една по-добра информираност относно възможностите за финансиране и специалните условия и изисквания за получаване на такова финансиране;
- 2) предоставяне на необходимата информация на Съвместният комитет за наблюдение на Оперативната програма и Комисията, съдържаща се в годишните отчети, относно предприетите мерки за създаване на еднакви възможности по ОП, тяхната ефективност и корективни действия за гарантиране на равни права на гражданите.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ I: Статистически данни за обласа на програмата

ТАБЛИЦА А: Население за избираемата област

Индикатори	Префектура Еврос	Префектура Кавала	Префектура Ксанти	Префектура Родоп	Префектура Драма	Префектура Солун	Префектура Серес	Индикатори	Област Благоевград	Област Смолян	Област Кърджали	Област Хасково
Население	149.243	140.546	105.590	111.306	100.775	1.125.422	190.143	Население	333.577	131.010	158.541	266.073
Разпределение по възраст (%)												
0-14	17,2	18,5	23,8	19,6	19,1	18,7	18,1	0-9	9,04	7,6	9,24	8,3
15-65	69	67,8	66,6	68,7	67,4	70,6	67,8	10-19	13,38	12,76	13,68	11,77
65+	13,8	13,7	9,6	11,7	13,5	10,7	14,1	60+	22,05	20,78	20,20	25,18

Източник: Национална статистическа служба, Гърция, 2006 и Национален статистически институт, България 2005

ТАБЛИЦА В: Икономически индикатори в трансграничната зона

Индикатори по региони	ИЗБИРАЕМА ТЕРИТОРИЯ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО												
	Префектура Еврос	Префектура Кавала	Префектура Ксанти	Префектура Родопа	Префектура Драма	Префектура Солун	Префектура Серес	Област Благоевград	Област Смолян	Област Кърджали	Област Хасково	GR (2004)	BG (2004)
Брутен вътрешен продукт													
Основен сектор	21,4	9,9	8,6	19,4	18,2	5,5	11,2	18,3	20,8	30,7	21,2	5,7	11,6
Вторичен сектор	21	21,7	46,4	31,5	15	26,4	30,5	36,2	21,9	20,8	23,8	21,3	29,7
Третичен сектор	57,6	49,1	45	49,1	66,8	68,1	58,3	45,5	57,3	48,5	55	73	58,7
Разпределение на трудовата сила													
Основен сектор	28,04*					6,5	23,1	2,5	3,2	1,4	3,3	12,6	3,3
Вторичен сектор	20,52*					30,6	29,4	57,1	42,3	47,6	43,6	22,48	37,9
Третичен сектор	51,43*					62,9	47,5	40,4	54,5	51	53,2	64,92	58,8

*средно за регион Източна Македония – Тракия

Източник: Национална статистическа служба, Гърция, 2006 и Национален статистически институт, България 2005

ТАБЛИЦА С: Брутен вътрешен продукт на глава от населението в трансграничната зона (2006)

Индикатори по региони	ИЗБИРАЕМА ТЕРИТОРИЯ ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО												
	Префектура Еврос	Префектура Кавала	Префектура Ксанти	Префектура Родопи	Префектура Драма	Префектура Солун	Префектура Серес	Област Благоевград	Област Смолян	Област Кърджали	Област Хасково	GR (2006)	BG (2006)
БВП/глава от населението в Евро	10.852,8	11.141	10.335,4	9.051,7	8.891,7	13.759,6	7.990,3	2.053	1.935,7	1.815,7	1.820,8	15.221,7	2.518,3

Източник: Eurostat, 2006

ТАБЛИЦА D: Предприятия за настаняване* в допустимата зона	
Области	Предприятия за настаняване
Смолян	138
Кърджали	14
Хасково	24
Благоевград	55
Солун	128
Драма	15
Кавала	238
Серес	23
Родопи	21
Ксанти	14
Еврос	63

*Включени са всички видове предприятия за настаняване, т.е. Делукс до C/D категория. Не са включени агротуристическите предприятия.

Източници: Национален статистически институт, България 2004 и Гръцката камара на хотелите 2006

ТАБЛИЦА Е: Безработица в трансграничната зона

Индикатори по региони	ИЗБИРАЕМА ТЕРИТОРИЯ												GR средно (2004)	BG средно (2004)
	Префектура Еврос	Префектура Кавала	Префектура Ксанти	Префектура Родоп	Префектура Драма	Префектура Солун	Префектура Серес	Област Благоевград	Област Смолян	Област Кърджали	Област Хасково			
	Безработица (%)	14,50	8,2	8,4	12,4	10,6	12,4	15,9	8,7	17,3	13,6	13,8		

Източници: Национална статистическа служба, Гърция, 2004 и Национален статистически институт, България 2004.

ТАБЛИЦА F : Безработица по пол в трансграничната зона											
Безработица %	ИЗБИРАЕМА ТЕРИТОРИЯ										
	Префектура Еврос	Префектура Кавала	Префектура Ксанти	Префектура Родопа	Префектура Драма	Префектура Солун	Префектура Серес	Област Благоевград	Област Смолян	Област Кърджали	Област Хасково
МЪЖЕ	29,15	30,38	38,58	35,98	27,89	32,18	33,89	п.а.*	п.а.	п.а.	п.а.
ЖЕНИ	70,85	69,62	61,42	64,02	72,11	67,82	66,02	п.а.	п.а.	п.а.	п.а.

Източници: Гръцко наблюдение по заетостта и Еуростат

*п.а.: няма налични

ТАБЛИЦА G : Списък на академичните институции в избираемата зона					
Области	Независми колеги	Университети и специализиран и училища в зоната	Университетск и факултети или отделения	Третично образование Технологични институти	Училища по изкуствата
Благоевград	1	2	1	----	2
Смолян	1	----	1	----	----
Кърджали	1	----	----	----	----
Хасково	----	----	1	----	----
Солун	1	2	----	1	1
Серес	----	----	----	1	----
Кавала	----	----	----	1	----
Драма	----	----	----	----	----
Ксанти	----	1	----	----	----
Родопи	----	----	1	----	----
Еврос	----	----	2	----	----

Източник: Национален статистически институт, България, 2004 и Министерство на националното образование и религиозните въпроси , Гърция, 2007

ТАБЛИЦА Н: Образователни институции през учебна година 2004/2005 в областите в избираемата зона

Области	Общо	Общи училища	Специализирани училища	Училища по изкуствата	Професионални гимназии	Професионални колежи с прием след средно образование	Професионални училища	Независими колежи	Университети и специализирани училища
Смолян	92	74	3	2	13	-----	-----	----	-----
Кърджали	112	97	1	----	14	-----	-----	----	-----
Хасково	120	99	8	----	13	-----	-----	----	-----
Благоевград	169	141	6	-----	19	-----	-----	1	2
България	3 337	2 657	127	19	459	17	5	10	43

Източник: Национален статистически институт, България, 2004

Приложение II: Анализ на въпросниците

Във връзка с новия програмен период 2007-2013 и оперативната трансгранична програма Гърция-България ТРЕК Кансълтинг изготви, а Управляващият орган ИНТЕРРЕГ от Гърция и Министерството на регионалното развитие и благоустройството на България разпространиха въпросник, за да проучат приложимостта и интереса на български и гръцки потенциални бенефициенти за представяне на предложения за проекти по тематичните области, идентифицирани от съвместна целева група по програмата. Съответната събрана оценка и обратна връзка е използвана за формулиране на стратегическата рамка, по която са идентифицирани и анализирани приоритетните оси и зони на интервенция на новата оперативна програма.

Въпросникът е формулиран така, че да събере информация относно степенуването на съответните тематични области по отношение интереса на потенциалните бенефициенти (Част А от въпросника) и данни за предложения за възможни съвместни проекти, които биха могли да бъдат представени по всеки тематичен сектор в трансграничната зона (Част В). За всяка от записаните идеи за проекти е изискано кратко описание и идентификация на зрелостта на проекта (по отношение на проектна документация, партньорство и т.н.).

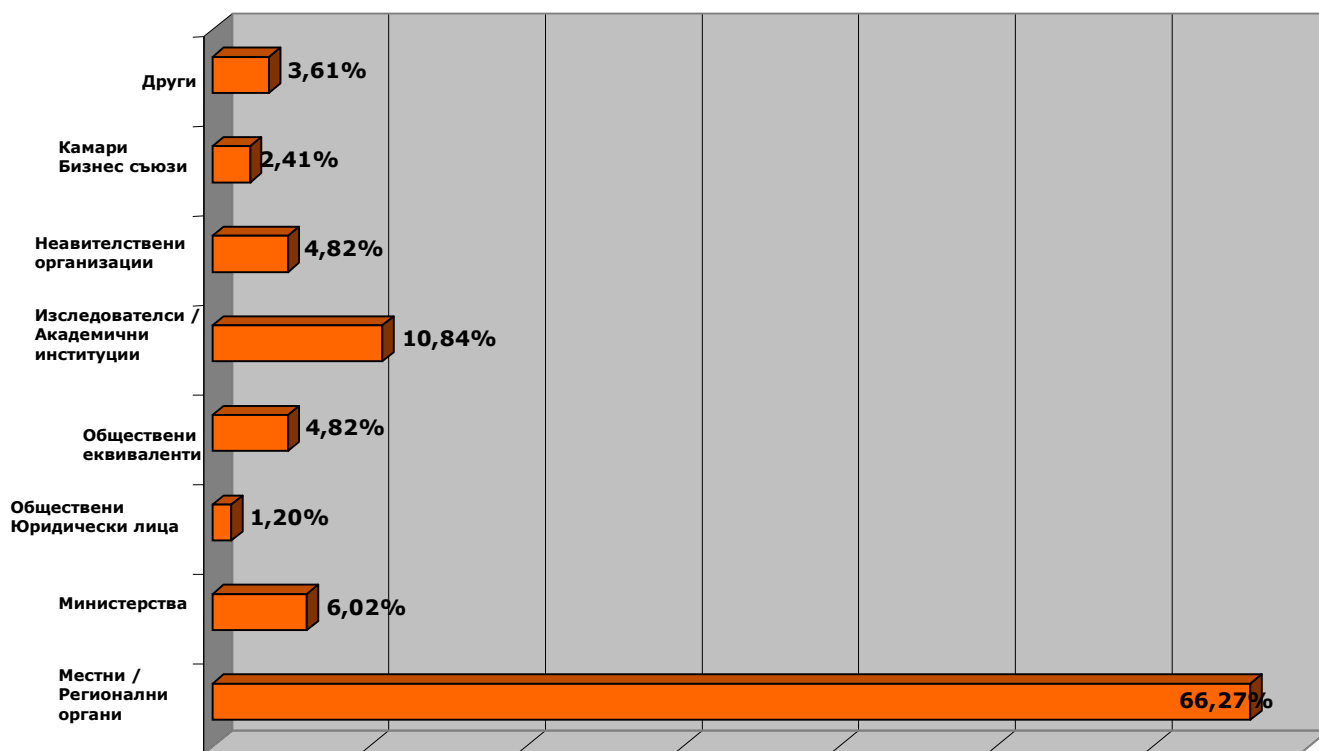
Въпросникът е изпратен и на гръцки и на български потенциални бенефициенти в избираемите области от гръцко-българската трансгранична програма.

Най-голям интерес е отбелязан от страна на съответните организации за новия програмен период към Оперативната програма Гърция-България 2007 – 2013. Бяха събрани общо 67 въпросника и записани други 16 идеи за проекти от българска страна чрез националните процедури за записване и анализиране на идеи за проекти. Всички събрани данни и информация са анализирани по-нататък в последващите таблици. Това, което трябва да бъде отбелязано тук, за да се избегнат недоразумения е, че въпреки че болшинството от събраните въпросници са попълнени правилно, има определен брой с отклонения при степенуването на секторите (не всички степени са използвани или някои степени са използвани повече от веднъж) и предложенията за проекти (някои въпросници включват много повече от една идея за проект, а други не съдържат нито една). Във всеки случай цялата събрана информация е старателно анализирана по-долу.

(А) ПРОФИЛ НА ИНСТИТУЦИИТЕ.

След първата оценка на представените въпросници болшинството от заинтересуваните институции от двете страни влизат в класификацията на "Местни/Регионални органи". Това е наистина положителен знак, тъй като означава, че регионалните органи стават все по-активни в участието си в Европейски трансгранични програми и набират опит от тяхното изпълнение. В добавка към това, има интерес за участие в съответната програма от страна на министерства, неправителствени организации, университети и изследователски институти, както и други организации (търговски камари и органи, еквивалентни на обществените).

Изтъкнатите по-гореаспекти са илюстрирани в следната графика:

Графика 1- Тип организация на крайните бенефициенти

Интерес от участие в новата програма е проявен от различни организации, между които местни/регионални органи, органи, еквивалентни на обществените, министерства, неправителствени организации и др. Отбелязано е, че в анализа по-горе са включени също така и български партньори, представили идеи за проекти, а не въпросници.

(Б) ТЕМАТИЧНИ СЕКТОРИ НА ИНТЕРЕСИ

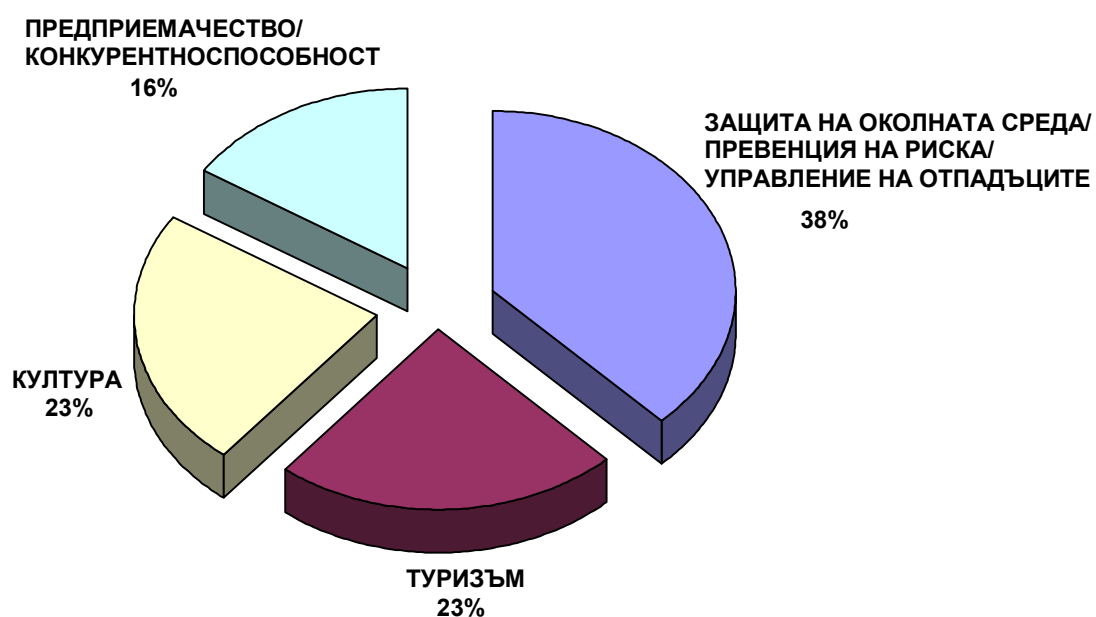
Този раздел се отнася до тематичните сектори, които всеки партньор е подчертал като най-интересен за представяне на предложение в новия програмен период 2007-2013. Според методиката, описана в съответното поле от въпросника, всяка институция трябва да степенува тематичните сектори (в матрица), като използва скала, започваща от 1 (изключителен интерес в съответната тематична област) до 12 (за относително безразличие към сектора).

Резултатите, извлечени от анализа на въпросниците са представени в следната матрица:

Степенуване по тематичен сектор	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	N/A
Предприемачество/ Конкурентноспособност	11	8	4	8	4	5	5	3	4	2	1	2	9
Защита на околната среда/ Превенция на риска/ Управление на отпадъците	26	15	8		2	1	2	1	3	2	1	1	5
Подобряване на достъпа (Транспорт/Телекомуникации)	8	5	2	4	3	6	3	9	5	7	3	4	6
Туризм	16	8	5	5	6	2	5	4	1	3	1	2	6
Култура	16	10	3	8	3	2	5	2	3		6	3	4
Човешки ресурси	10	3	8	4	6	4	3	5	9	4			8
Здраве	5	8	1	1	5	5	3		7	6	8	8	8
Иновация/ Изследване и технология	9	5	9	4	7	3	5	4	6		2	3	8
Образование	9	10	5	6	4	4	5	8		6	1	2	5
Малномащабна инфраструктура	6	5	6	2	1	5	5	2	2	3	8	14	7
Информационно общество	4	5	12	3	3	6	3	4	3	6	3	5	10
Градско/ Селско благоустройство	10	5	5	6	9	3	2	5	3	1	3	5	7

ТАБЛИЦА I: Степенуване по тематичен сектор

ТАБЛИЦА I представя степенуването за всеки тематичен сектор съгласно представените въпросници. Редът, наречен "Скала" представя степенуването от 1 до 12, което всеки вероятен ползвател е дал за всеки тематичен сектор. Числата вътре в таблицата показват броя въпросници, които са поставили всеки от секторите в конкретната степен.

Графика 2- Тип на организацията на крайния бенефициент

Графика 2 илюстрира първите четири категории интереси, както са класифицирани от въпросниците на институциите, участвали в съответното проучване (степен: 1). Както се вижда на графиката, тематичният сектор "Защита на околната среда/Превенция на риска/Управление на отпадъците" е събрал най-голям интерес според представения инструмент за количествено изследване в двете страни. Тематичните сектори "Култура" и "Туризм" стимулират интересите на предприятията в двете страни. В същото време, тематичният сектор "Предприемачество/Конкурентноспособност" също събира голям процент от интереса на институциите.

На това място трябва да се отбележи, че въпреки равния интерес на институциите към тематични сектори "Култура" и "Туризм", докато сектор "Предприемачество/Конкурентноспособност" е класиран на четвърто място с 16%, в следващата част "Предложения за проекти по тематичен сектор" има разлика в тази класификация. Много предложения за проекти са обявили интерес към "Предприемачество/Конкурентноспособност", докато интересът към сектори "Туризм" и "Култура" е по-малък, класифицирани съответно на 3-то и 4-то място.

(В) ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОЕКТИ СПОРЕД ТЕМАТИЧЕН СЕКТОР

Този раздел цели да представи предложенията за проекти във всеки тематичен сектор съгласно представените въпросници. Втората част от въпросниците е формулирана така, че да подпомогне всяка институция, заинтересувана от оперативната програма за новия програмен период, да предложи идеи за проекти съгласно тематичните сектори, от които е заинтересована.

По време на оценката на представените въпросници беше отбелязано, че има голям брой предложения, класифицирани в няколко тематични сектора; например, околна среда (В) и малкомащабна инфраструктура (I) и/или култура (Е). В резултат на това, тъй като е трудно многообразието да се използва в доклада за оценка, беше решено всички предложения да се отнесат към един

единствен тематичен сектор според заглавието на проекта и краткото му описание. Това решение беше приложено, тъй като, когато евентуално бъде обявена покана за представяне на предложения, всички приложения на проекта ще обхванат концепцията за една единствена област на интервенция.

Таблицата по-долу (ТАБЛИЦА II) представя общия брой идеи за проекти (435), представени според тематичен сектор след елиминирането на многообразието от сектори.

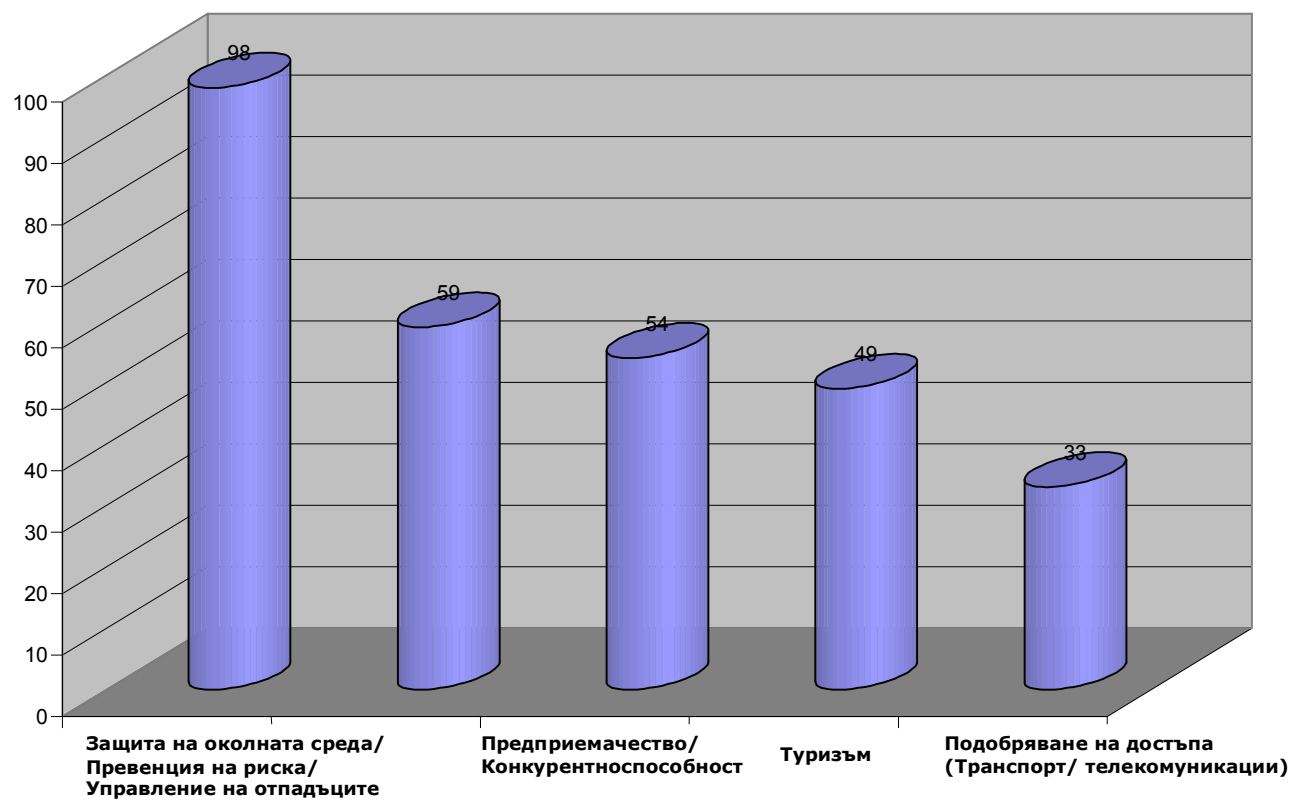
ТЕМАТИЧЕН СЕКТОР	БРОЙ ПРЕДЛОЖЕНИЯ
Защита на околната среда/ Превенция на риска/Управление на отпадъците	98
Култура	59
Предприемачество/ Конкурентноспособност	54
Туризм	49
Подобряване на достъпа (Транспорт/телекомуникации)	33
Образование	32
Иновация/ Изследване и технологии	30
Градско/Селско развитие	23
Човешки ресурси	20
Здравеопазване	19
Малкомащабна инфраструктура	12
Информационно общество	6
Общо	435

ТАБЛИЦА II: Предложения за проекти според тематичен сектор

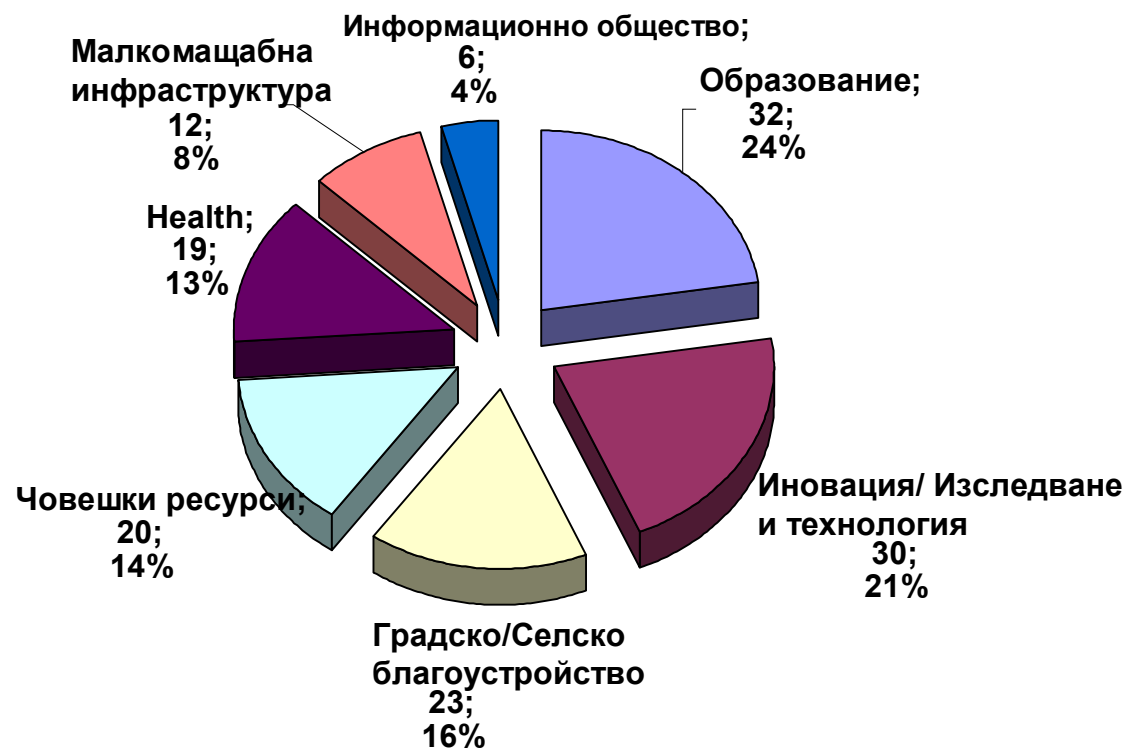
Както се вижда от горната таблица, има разсейване на идеите за проекти. Тематичен сектор "В: Защита на околната среда/ Превенция на риска/Управление на отпадъците" събира болшинството от идеите. Това е логично поради факта, че и двете страни имат сериозни проблеми с околната среда и природните ресурси, дължащи се на няколко замърсявания или заплахи и, като резултат, те биха желали да изпълнят проекти, отнасящи се до защита на околната среда и управление на риска.

Още повече, тъй като голям брой предложения са свързани с тематичните сектори "Предприемачество/ Конкурентноспособност", "Култура", "Туризм" и "Достъпност", тук трябва да се подчертае, че тематичният сектор "Достъпност" е събрал много малък брой от въпросниците със степен 1. Има също така голям интерес към проекти в секторите "Образование", "Иновация и изследване", "Здраве", "Човешки ресурси" и "Малкомащабна инфраструктура", докато само 6 от представените предложения се отнасят към сектор "Информационно общество" (който е класифициран със степен 2 в предишния раздел, какъвто е случаят със сектор "Образование").

На това място трябва още веднъж да се спомене, че докато повечето данни са събрани чрез въпросниците, има идеи за проекти, особено от българска страна, които са представени за програмен период 2006 (съгласно разпорежданията на българските органи). Независимо от това, цялата налична информация е включена в горе споменатите данни.

Графика 3 – Предложения за проекти за 5-те най-първи по интерес сектори

Графика 4 – Предложения за проекти за първите 7 по интерес сектори

На Графика 4 са представени предложенията за проекти по първите 7 по интереси сектори. Тя представя броя и процента на предложенията за проекти, класифицирани по тематични сектори.

(Г) ЗРЕЛОСТ НА ПРОЕКТА

Този раздел анализира зрелостта на идеите за проект съгласно представените въпросници.

Даден проект е "Зрял", когато обхваща всички необходими предпоставки за неговото изпълнение, т.е. идентифицирани са трансграничните партньори и са посочени за всяка допустима зона и са включени всички съответни разрешения (строителни, за реконструкция и т.н.) и др.

След оценката на 83 въпросника, представени на ОО (включително българските предложения за проекти), са идентифицирани 435 предложения за проекти.

Според предварителната проверка на въпросниците, повечето от предложенията са на такъв етап от зрелост, че тяхното изпълнение може да бъде стартирано веднага след одобрението на заявлението от ОО, докато някои са поставени на средно положение що се отнася до зрелостта на проекта, както и до зрелостта на партньорите. Независимо от това, малък брой проекти са определени като незрели или по отношение на проучванията, или на трансграничните партньори или понякога по двете категории.

В следствие на това от анализа на въпросниците относно зрелостта на предложенията за проекти е съставена ТАБЛИЦА III.

		ЗРЕЛОСТ НА ПАРТНЬОРА		
		ПЪЛНА	СРЕДНА	НЕДОСТАТЪЧНА
ЗРЕЛОСТ НА ПРОЕКТА	ПЪЛНА	140 (32,2%)	30 (6,9%)	15 (3,4%)
	СРЕДНА	60 (13,8%)	100 (23%)	10 (2,3%)
	НЕДОСТАТЪЧНА	40 (9,2%)	30 (6,9%)	10 (2,3%)

ТАБЛИЦА III: Зрелост на проекта

ТАБЛИЦА III, наречена "Зрелост на проекта", представя броя идеи за проекти и процента на тяхната зрелост спрямо общия брой представени предложения за проекти. "Зрелост на партньора" се отнася до това дали консорциумът от партньори по съответния проект е пълен, с посочени партньори от двете страни за допустимата зона. От друга страна "Зрелост на проекта" се отнася до това дали предложението за проект включва цялата необходима информация за одобрени или добре структурирани доклади, проучвания и разрешения, за може проектът да бъде директно стартиран след одобряване на представеното заявление.

Таблицата е съставена като матрица с два вида входни стойности, чрез която може да се получи информация за зрелостта на проекта по отношение на проучвания, разрешителни и др., както и за зрелостта на партньорите по отношение на консорциума от партньори в трансграничната зона.

Във връзка с горната таблица болшинството идеи за проекти, събрани чрез въпросниците, са обявени за напълно зрели по отношение подготовката и изпълнението. Това означава, че около 32,2% от предложенията за проекти могат да започнат изпълнението си след одобрение на проекта в рамката на обявената покана за представяне на предложения Консорциумът от партньори от трансграничните допустими области са идентифицирани и са изготвени всички необходими проучвания (приложимост, околна среда и др.). Още повече, всички съответни разрешения (където се изискват) са издадени.

Също така, от еднаква важност е, че има около 100 предложения със средна зрелост, което означава, че някои части липсват (проучвания или партньори). Въпреки това, това не се счита за препятствие пред тяхното незабавно стартиране след окончателно одобрение на техния проект.

(Д) ЗАКЛЮЧЕНИЯ.

От споменатие по-горе анализ следва:

- » Болшинството от лицата, представили въпросник, са Местни/Регионални органи, но има и голяма част институции от други категории;
- » Повечето идеи за проекти, педложени от институциите, са класифицирани в тематичен сектор В: "Защита на околната среда / Управление на риска / Управление на отпадъците". Независимо от това, има силен интерес към културата и турзима, както и към секторите "Градско/Селско благоустройство" и "Предприемачество/ Конкурентноспособност";
- » Няма интерес към сектор I "Малкомащабна инфраструктура" тъй като според степенуването от лицата, той е завоювал най-ниската степен "относително безразличие";
- » Относно "Зрелост на проекта" повечето проекти (според представените въпросници) са адекватно зрели както по отношение на състоянието на консорциума, така и що се отнася до необходимите проучвания и разрешения. В добавка, има голям брой проекти, които са напълно или средно зрели шо се отнася до проучванията и разрешенията, но имат ниска зрелост по отношение на консорциума.
- » И гръцки, и български организации отговориха с усърдие на поканата за представяне на въпросниците, изготвени от съвместната целева група по новата програма Гърция-България 2007 – 2013.

Обратната връзка, получена чрез въпросниците, е използвана, в хармония с разпоредбите и политиката на Европейския съюз и националните стратегически и оперативни рамки на двете страни, за идентифициране на приоритетните оси и области на интервенция от програмния документ.

Така Приоритетна ос 1, "Качество на живот", би могла да се раглежда като смес от тематичните сектори "Околна среда/ Управление на риска", "Култура", "Турисъм" и "Здраве"; Приоритетна ос 2 за "Достъпност" би могла да се раглежда като смес от секторите, отнасящи се до "Подобряване на достъпността" и "Градско/селско благоустройство"; накрая, Приоритетна ос 3 за "Конкурентноспособност" се състои от следните тематични сектори: "Иновации/ Изследване и технология, "Образование", "Предприемачество/ Конкурентноспособност", "Човешки ресурси" и "Информационно общество". Горепоменатите съображения могат да се обобщят в следната таблица:

ПРИОРИТЕТИ	СЕКТОР
КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ	B,D,E,G
ДОСТЪПНОСТ	C,L,J
КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТ/ Човешки ресурси	F,A,I,K,H

ТАБЛИЦА IV- Приоритетни оси на програмата и тематични сектори

Приложение III: Добри практики в рамката НТЕРРЕГ IIIA и ФАР
ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ГЪРЦИЯ – БЪЛГАРИЯ 2000 – 2006

ДОБРА ПРАКТИКА 1 – ИНТЕРРЕГ IIIA	
Приоритетна ос	2.1: Засилване на предприемаческата активност
Наименование на проекта:	<i>"Трансгранични програми за обучение за работници в здравния сектор"</i>
Краен ползвател:	Институт за фармацевтични изследвания и технологии
Описание на проекта:	Програми за обучение на гръцки и български работници в здравния сектор в Солун и Серес.
Общ бюджет:	475.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 2 - ИНТЕРРЕГ IIIA	
Приоритетна ос	3.2: Защита, подчертаване и управление на природната среда
Наименование на проекта:	<i>"Обмяна на ноу-хау за промоция на общото планиране за управление на зони със специален екологичен интерес в планината Родопи и по смисъла на Европейска директива 92/43/ЕЕС."</i>
Краен ползвател:	Префектурен орган на Драма-Кавала-Ксанти
Описание на проекта:	<p>За обмена на информация и ноу-хау допринесоха следните резултати от горе споменатия проект:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Беше събрана и представена на двата езика съществуващата информация за целите Родопи. 2. Двете страни осветлиха проблемите в управлението и всеки партньор използва опита на другата страна при решение на съответни проблеми. 3. Гръцката страна прехвърли на българската своя опит в прилагането на Европейските директиви. 4. Беше обявено съвместно планиране на управлението на природната среда в трансграничната планина Родопи. 5. Бяха идентифицирани силните и слабите страни на всяка страна по отношение възможностите на служителите, заети в управлението на опазваните зони; беше обсъдено съвместно покриване на пространства чрез

ДОБРА ПРАКТИКА 2 - ИНТЕРРЕГ IIIA	
	<p>образователни програми и трансфер на ноу-хау, ориентиран към покриване нуждите на всяка страна, както и нуждите, които ще възникнат от присъединяването на България към ЕС. Бяха предадени и знанията, придобити от проекта "Разработка на система за акредитация и сертификация на професионалните способности в сектора на защита на околната среда" от CP EQUAL.</p> <p>6. Осъществи се разпространение на резултатите от проучванията за развитието на стабилен туризъм в опазваните зони в Гърция. Беше проучена също така перспективата за развитие на стабилен туризъм.</p>
Общ бюджет:	154.120,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 3 - ИНТЕРРЕГ IIIA	
Приоритетна ос	3.2: Защита, осветляване и управление на природната среда.
Наименование на проекта:	<i>"Кампания за активизация на планинските екосистеми и големите месоядни животни в трансграничната зона на Родопите"</i>
Краен ползвател:	KALLISTO – Организация за защита на околната среда за дивия живот и природа.
Описание на проекта:	<p>В последните години се наблюдава увеличената мобилност между природозащитните организации, неправителствените организации и организациите на местните власти. Активиране и запознаване на обществото с въпросите по отношение месоядните животни и планинските региони е главната цел на крайния ползвател, природозащитната организация KALLISTO. Кампанията за активиране и повдигане обществената запознатост с планинските екосистеми и месоядните животни със сигурност има трансграничен характер. Същността на проекта предписва своите трансгранични размери, тъй като между Природната организация и местната власт от гръцка</p>

ДОБРА ПРАКТИКА 3 - ИТЕРРЕГ IIIA	
	и българска страна е подписан протокол за сътрудничество
Общ бюджет:	180.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 4 – ИНТЕРРЕГ IIIA	
Приоритетна ос	3.3: Изтъкване и промоция на културните и туристически ресурси.
Наименование на проекта:	<i>"Изследване – защита и изтъкване на находките в гробницата на Микрис Доксипарас – защитена зона в Еврос"</i>
Краен ползвател:	Фонд за управление реализацията на археологически проекти
Описание на проекта:	Този проект се отнася до създаване на изложбено място в зоната, където е открита гробницата. Това е проект от взаимна научна важност, който ще допринесе и надстрои културното ниво на областта Северен Еврос с преки и косвени икономически ползи за местното население. Гръцкото министерство на културата вече е установило сътрудничество с българската страна в Свиленград, където са открити идентични находки от същия период.
Общ бюджет:	500.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 5 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	
Сектор	Обществено здраве/Социално развитие
Наименование на проекта:	<i>"Трансгранично сътрудничество в превенцията, надзора и контрола на ендемични инфекции и паразитни болести"</i>
Местонахождение:	Българогръцки трансграничен регион
Описание на проекта:	<p><u>Цялостна цел:</u> Да подобри общественото здраве и постигане на трайно засилване на превенцията, надзора и контрола на главни ендемични болести на Балканите, вектора на появяване и повторно появяване и кръвните инфекции и зоонози от съществена важност за здравето и обществото.</p> <p><u>Цел на проекта:</u> установяване на трансгранична система за надзор, базирана на хармонизираната лабораторна</p>

ДОБРА ПРАКТИКА 5 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	
	<p>диагноза и стандарти, обмен на информация по границата и трайно подобряване на контрола и превенцията на ендемичните инфекции и паразитни заболявания.</p> <p>Текущият проект е изготвен като огледална инициатива на вече финансираните проекти от НТЕРРЕГ II и НТЕРРЕГ III, които са вече изпълнение или престои да стартира тяхното изпълнение от гръцка страна.</p>
Общ бюджет:	1.700.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 6 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	
Сектор	--
Наименование на проекта:	"Гранични пунктове в Южна България: Доставка на оборудване за граничните пунктове в Ново Село и Илинден. Обучение на персонал за граничните пунктове в Ново Село, Илинден и Кулата"
Местонахождение:	България (Южно-централен и югозападен регион)
Описание на проекта:	<p><u>Цялостни цели:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Да развие икономиката на граничните райони чрез подобряване на търговското и икономическо сътрудничество; - Да промотира сътрудничество с централно и източноевропейските страни, явяващи се граница ЕС и така да помогне на тези райони да преодолеят специфичните за развитието проблеми, произлизащи от тяхната относителна изолация в националната икономика; - Да насърчи създаването и развитието на сътруднически мрежи от двете страни на границата и установяването на връзки между тези мрежи и по-широките мрежи на ЕС; - Да улесни интеграцията на България в Европейския Съюз чрез модернизация на доставяните услуги на граничните пунктове. <p><u>Цел на проекта:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Да подкрепи работата на няколко дирекции (гранична полиция и митнически контрол, пътни данъци, стандарти и методики, ветеринарен, фитосанитарен контрол и др.)

ДОБРА ПРАКТИКА 6 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

	<p>на граничните пунктове, които са ангажирани в процедурите по проверки посредством допълнително оборудване и обзавеждане.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да обучи персонала на гореспоменатите дирекции да извършват своите задължения, за да подобрят ефективността и скоростта си. - Да увеличи качеството на граничните проверки и намали чакането на транзитно преминаващите превозни средства и стоки на граничните пунктове чрез пренасочване на потоците при изпълнение на граничните формалности. <p><u>Трансгранично влияние:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Да подпомогне по-бързото транспортиране на хора и стоки, за да подобри трансграничното сътрудничество на местно и национално ниво. - Чрезтези подобрени връзки и инфраструктура да промотира културния обмен и интеграцията на двата гранични региона. - Да насърчи икономическото развитие от двете страни на границата в икономически изостаналите области; - Да подобри услугите, осигурявани от дирекциите (гранична полиция и митнически контрол, пътни данъци, стандарти и методики, ветеринарен, фитосанитарен контрол и др.) в рамките на граничните пунктове съгласно стандартите и изискванията на ЕС.
Общ бюджет:	3.400.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 7 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Сектор	--
Наименование на проекта:	"Главни проекти за транспортна инфраструктура: BG0008.01 – Изграждане на път за достъп (Подкова-Маказа) до новия граничен пункт между Гърция и България (Маказа-Нимфея)"
Местонахождение:	Трансгранична зона
Описание на проекта:	<p>Проектът включва два главни компонента:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Строителни дейности за изграждане на пътна отсечка

ДОБРА ПРАКТИКА 7 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

	<p>Подкова–Маказа от km 367+170 до km 384+840 с разчетна стойност от 24 милиона Евро.</p> <ul style="list-style-type: none">• Надзор на дейностите (включително експлоатационни разходи, пресметнати за 15.000 Евро) с разчетна стойност 2 милиона Евро; <p>Програма ФАР ще финансира до 17 милиона Евро, а останалите ще бъдат финансирани от българския държавен бюджет. За българския принос ще бъде сключен допълнителен договор със същата присъждаща фирма по процедурите на ФАР.</p> <p>- Отсечката Подкова-Маказа, пресичаща границата, ще се състои от едно платно с дължина приблизително 17.8 km. Напречното сечение на новата пътна конструкция най-общо се състои от платно с ширина 7 m и банкет с ширина 2x1.75 m, укрепен с натрошен камък. Проектната скорост, приета за пътя, е обикновено 80 km/h. Пътната конструкция включва също така дренажни работи, пътна маркировка, нови пътни знаци, предпазни мантинели, бордюри и благоустрояване. Ще бъдат изградени няколко големи строежа и водостоци. За градовете Кърджали и Хасково разстоянието до Комотини ще се съкрати съответно с 228 km и 112 km.</p>
Общ бюджет:	26.000.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 8 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Сектор	--
Наименование на проекта:	<i>"Проекти за защита на околната среда: BG0008.02 – Изграждане на тунел при трансграничен път Гоце Делчев-Драма за защита на мечките"</i>
Местонахождение:	Трансгранична зона
Описание на проекта:	Програмата ФАР за трансгранично сътрудничество ще подкрепи изграждането на 150 m отсечка от дългия 550 m тунел към новия трансграничен път между Гърция и България (Гоце Делчев-Драма). Изграждането на този

ДОБРА ПРАКТИКА 8 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

тунел е необходимо, за да ограничи влиянието на приближаващия строящ се път (и ко-финансиран от ФАР трансгранично сътрудничество 1998) върху популацията от кафяви мечки. Предмет на приемане на гръцката програма НТЕРРЕГ III, гръцката страна на тунела (400 m) трябва да бъде ко-финансирана от НТЕРРЕГ III. Изграждането на нов път към граничната точка първоначално беше обявен по българската програма 98 за схемите за подобряване и рехабилитация на пътищата в Проекта за пътищата в южния граничен регион. Първоначалният обхват от дейности по този проект, както бяха обявени на търг през ноември 1998, се състоеше от изграждане на нов път от гр.Гоце делчев до граничната точка на българо-гръцката граница. Пътят, дълъг около 13km, обхващаше ново строителство на пътни кръстовища, конструкции и пътни спомагателни съоръжения. Проектната скорост, приета за пътя е обикновено 80km/h, намалявайки до 50km/h през населените места и завоите. В добавка, проектът обхващаше дренажни работи, пътна маркировка, пътни знаци, благоустройство и др.

След търга, в резултат на допълнителни проучвания от еколози, назначени от ЕС, бяха обявени специални съображения за околната среда и това доведе до необходимост от изменение и допълнение на първоначалния обхват от дейности от надземно строителство до подземно. Подземната конструкция ще е разположена частично в България и частично в Гърция, между гранични пунктове Илинден в България и Екзохи в Гърция. В следствие, първоначалната дължина на новия път ще бъде намалена с приблизително 1km, за да позволи изграждането както на тунела, така и на граничен пункт Илинден.

Проектът включва три главни компонента:

- Подготовка на проекта, включваща подробно проектиране и изграждане на подстъпа към тунелния път с разчетен бюджет от 1 милион Евро, който съставлява

ДОБРА ПРАКТИКА 8 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

	<p>българския принос към проекта.</p> <ul style="list-style-type: none">- Строителни работи за изграждане на българската част на тунела, включваща доставка на цялото оборудване, необходимо за експлоатация на тунела, с разчетна стойност 2.5 милиона Евро.- Надзор на дейностите за българската част от тунела (включващ експлоатационни разходи за нуждите на проекта: 10.000 EURO) с разчетна стойност 0.5 милиона Евро. <p>Що се отнася до строителството на тунела, беше договорено всяка страна да стартира своя тръжна процедура за всяка част от тунела.</p>
Общ бюджет:	4.000.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 9 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Сектор	Околна среда
Наименование на проекта:	"Интегрирано управление на водите на басейна Струма/Стримон"
Местонахождение:	Трансграничен басейн на реките Струма/Стримон – България-Гърция
Описание на проекта:	<p><u>Цялостна цел:</u> Цялостната цел е да се установи трансгранично, интегрирано и стабилно управление на водните ресурси на речния басейн Струма/Стримон, включващо термоминерални води, с конкретно подчертаване на качеството на водите в съответствие с изискванията на директивата на ЕС по водната рамка 2000/60/ЕС и други директиви на ЕС по водите и двустранни споразумения между България и Гърция в областта на управлението на водите и националното законодателство чрез съвместни трансгранични инициативи и действия.</p> <p><u>Цел на проекта:</u> Целта на проекта е чрез техническа и институционална помощ към Западен Егей:</p> <ul style="list-style-type: none">- Да се изготви проект на план за управление на речния басейн за басейна на реките Струма/Стримон;

ДОБРА ПРАКТИКА 9 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	
	<ul style="list-style-type: none"> - Да се проведе проучване на приложимостта за стабилно дългосрочно използване на термо-минералните води, акумулирани в диференцираните хидротермални басейни; - Дасе подпомогнат съответните институции, отговарящи за дейностите по интегрираното управление на водите.
Общ бюджет:	2.200.000,00 €

ДОБРА ПРАКТИКА 10 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	
Сектор	--
Наименование на проекта:	"Интегрирано управление на водите на речния басейн Нестос/Места"
Местонахождение:	България – югозападен регион – Област Благоевград
Описание на проекта:	<p><u>Цялостни цели:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се промотира сътрудничеството между ЕС и страните от ФАР; - Да се промотира сътрудничеството между засегнатите гранични райони и по този начин да се допринесе за установяване на мержи за сътрудничество сред насрещните организации и юридически лица от двете страни на границата; - Да се подпомогнат граничните райони да преодолеят специфичните проблеми на развитието, произхождащи от тяхното място в националната икономика в интерес на местното население и по начин, съвместим със защитата на околната сред; <p><u>Цел на проекта:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Изготвяне на проучване за интегрираното управление на водите в речните басейни Нестос/Места. Това проучване ще послужи за разработване на проект за главен план. За двете страни, България и Гърция, които трябва да включат принципите на многоцелево планиране отчитайки както структурните така и неструктурните алтернативи. Управляващата страна трябва да даде заключение за представяне на програма за действие,

ДОБРА ПРАКТИКА 10 – ФАР ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

указваща насоките за интегрирано управление на речния басейн Нестос/Места, такива че да прилягат към следните принципи:

- Да подпомагат участващите страни (България и Гърция) в развитието, запазването и използването на водните ресурси в речния басейн Нестос/места по интегриран и стабилен начин чрез сътрудничество по целия басейн в полза на всички.
- След оценка от съответните органи в България, пълното проучване (страни България и Гърция) ще се използва също така в процеса на подготовка на национален план за управление на водите на р.Места.

Общ бюджет:

400.000,00 €